

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת בהר תשע"ט

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

1 ושאניו נישום מחיים – כגון העור והגידן, שחשבותו שום דמי בהנמה איתו
2 בשביל העור. הלכך בהבלעה שרי אפילו גדול. ובימינו, משום השבת אבידה –
3 אקומה אדאורייתא, ולאחר שחטה מוכרו כדרכו. **כבר לה לתא דרבא** –
4 דמעשר לאחר שחשטה. דאורייתא שרי למכר. **רב כלל אות נפשו** – מוקמין
5 בספרי דבפסולי המוקדשין מישתעי, ובתבי.

6 'חובה ואבלות'. איזהו דבר שאין בו
7 ברכה מחיים – שאין נהנין מהם מחיים
8 דהא שאר קדשים, אם בל ביה מום –
9 פדיו, ויכול למוכרו מחיים לכל מי שירצה.
10 **אלא זה מעשר נבחים** – דתביב ביה 'לא'
11 יגאל, ולא אינו נמכר מחיים. וכתב דלא יאמר
12 וזכה אינא ברבה. והואו ברבה – מכירה
13 היא. דלמרי דברכה שאמר לך מחיים
14 הוה לך דאורייתא שחטת, ומה ברכה הוה
15 ראיה בו מחיים – מכירה. אלמא, לאחר
16 שחטה נמכר מדאורייתא, והא דתני איתו
17 נמכר שחט – דרבנן הוא. והילכך בתנאי
18 מוקמין אדאורייתא. פשוו ל'חוב' – דמי
19 בשר מעשר בהמה של גדול, עם דמי
20 העצמות. דקח – און העצמות ראיים
21 לכלום, ואון מבליעין. נסה – ראוין
22 העצמות לקחתא דגרי חוצני. ומבליעין.
23 **באתריה דמר** – עושין כלום מעצמות.
24 ובאתריה דמר אין עושין כלום מעצמות.
25 ואין מבליעין. **מנא הני מילי** – דמעשר
26 אינו נמכר דמאי שמעו מכירה מלא
27 יגאל – דחיים – כתיב (ויקרא כו) 'פני
28 ימכר ולא יגאל כל חרב קדשים' וכו'. **פגמי**
29 – שצריך שיהו תיבות הללו 'לא יגאל'
30 מופק לדרשא זו. שכן חזין על הכל –
31 שאם החרטו את הקדשים – על חי חרס
32 עלית. ונתון לכתוב כפי טובת הנאה שיש לו
33 בוק, כדאמר בערכין בפרק 'המוקדש'
34 שדדו' (כתב). והאמר במעשר שאינו חל
35 אלא על התערובת ועוד, חרס על כל
36 העדר, ומעשר אינו אלא עשירי. **איכא**
37 **למפירי** – דאימטריך 'לא יגאל' דחרמים.
38 דמעשר לא גמריה, דמה למעשר עשר
39 קיש לפניו לאחריה, שאם קיש לעשירי
40 'השעיר' ולחשעי 'עשירי' ולאחד עשר
41 'עשירי' – בשלשן מוקדשים. **דאיכא**
42 **למפירי** – בלשון כפריתני בני חמיה.
43 מה לבכור שכן קדשתו מרובה. תאמר
44 במעשר שאין קדשתו מרובה ולחכי
45 אימטריך 'לא יגאל' מדרש. והקברת
46 קרא יתרא הוא – והופכת לגויה שוה.
47 למה 'הקברת' 'הקברת' על מעשר שלא
48 יגאל, ואין משיבין עליה. והילכך 'לא יגאל'
49 דמעשר מופת הוא. ומאי טעמא דקרא קרא
50 יתירא דמני למכתב 'כל פטר רחם לה',
51 דכתיב קרא אחרינא (שמות יז) 'כל פטר
52 רחם לה'. 'והקברת' למה לי שפע מניה?
53 קרא יתירא הוא. בכור נמי גילף גאולה
54 גאולה מחרמים – דלא ימכר. דאף על גב
55 דלא כתב בכבור גאולה – כתב ביה פוגיה
56 (שם) וזאת היא. גאולה אימטריך עשירי –
57 כדאמרן, הלכך דיינין ליה גויה שוה
58 מחרמים. אבל פרייה דבכור לא מפגי
59 דאימטריך לגופיה, ולאגמורו נמי אמעשר

1 **דלא** יאמר לא יגאל מחרמים וגמר מעשר מה מעשר קדוש ואינו גאל – ואם
2 תאמר. דילמא הוה ילפינן מוקדש דתפרדו ויש לומר. דלחומרא ילפינן. אי
3 נמי, משום דבחרמים כתיב 'לא ימכר' ומוקמין ביה לא יגאל. **הוא** ולא בכור
4 – רבא נמי, דמשני בסמוך שלא ימכר" מחרמים לא צריך. אית ליה נמי 'הוא'
5 חל. בכור, כדמוכח בפרק קמא דהוא"א

6 (ה.ה) גבי אי עביד לא בתנאי, וידי לאו 'הוא'
7 הוא ילפינן בכור העברה העברת מעשר.
8 ואזי נמי דמוקי בפרק קמא דהתמורה
9 'הוא' – בהוייתו היא, מכל מקום הוה
10 דרש 'הוא' – ולא בכור, מסדמך ליה
11 'הוא' ליקדש קדשים, דמשמע. הוא –
12 בקדשתו היא. **רבא** אמר לא יגאל
13 דחרמים לא צריך – כן כתוב בספרים.
14 ורשי גרס: 'לא ימכר', משום דדייק
15 דאיתנהו הכיכא אי בו מעשר – הקדש
16 ניתו. ואי ב'לא יגאל' קאמר – הא קדש
17 דקדש הבית גנאלין. ורבינו עם פסוק
18 בפרק קמא דהוא"א קאמר – דהיינו אפילו פדיו.
19 דקדש קדשים" משמע ליה קדשת הגוף
20 עד באו ליד בתן. ומידיה קשיא לרבי:
21 דבפרק קמא דתמורה (ה.ה) משמע
22 דמוכתיבין דאין מועיל פירוק, מ'הוא' –
23 בהוייתו היא. לאביי דאזי עביד מניה, ולרבא
24 אמר. לא מהני – נפיק מ'לא יגאל' גופיה.
25 ואם כן, הדין הוה יגאל ד'לא יגאל'
26 לא צריך משום דאי בו בעלים הקדש ניתו
27 אפילו פדיו. והוא גופה מ'לא יגאל' נפקא
28 ליה לרבא ועוד קשיא אחרת שחשקה
29 רשי, וזו דקאמר. אי אית ענין לחרמים
30 נתוה ענין למעשר, מאי צריך מעשר ל'לא
31 יגאל' דחרמים? הא בגופה כתב. ואי משום
32 'לא ימכר' בקרייה – וזכו ליה למה?
33 ואם אינו ענין לגאולה, דבגופה כתב, נתוה
34 ענין למכירה. אי נמי אמר: 'לא יגאל'
35 דחרמים למה ליה שפע מניה לאפניו.
36 ושיך לעמוד בו **הא** לאחר שחטה גאל
37 הא בני העמדה והתביה – תימיה לקומה
38 במפרסכת. והיא חייב כחיה כל בדריה.
39 כדאמר פפרין יש דחולין (ל.א.) ממינס פסח
40 מי אדחיו. הא תנא. שחט בה שנים או רוב
41 שנים כ"ו? ויש לומר. דרמאו זו היתה חשובה
42 כחיה עליון למעשה. והרב רבי שמעון
43 מניכיליא זכר צדיק לברכה היה מפרש:
44 דבא. ודגמרה השחיתה כלבתה – לא
45 חשיבא מפרסכת כחיה. והכל פירשתי
46 ב'ירושב' (בבא קמא טו.) בשעתין
47 דמטה טעמא טעמא אובלין.
48 פסק

60 בהקברת העברה. **ומאי חזית** – דפרייה דבכור לגופיה ולאגמורו אמעשר, ו'לא יגאל' דמעשר –
61 לגופיה. לא פידה, ולאגמורו אבן ב'הקברת' 'הקברת'. דבכור – לאפניו, ולמיגמר גויה שוה מחרמים דאסור במכירה. ויליף בכור הקברת ממעשר – שיהא
62 אסור במכירה. דהא מעשר כבר קבץ לו. ומגמרת ליה גאולה מחרמים כל חרס קדשים הוא – אוא אסור במכירה. **פספתריא** מעשרו הוא ליה רבפי – ברין
63 חרמים. דגאולה תהא ביה כמו חרמים, ולמעשרי בכור דפרייה תהא ביה. **לא יגאל** דחרמים לא צריך – ולא משום דגמריא נמי. אלא מסבירא רבפי לא דאינו
64 בפרייה. הקדש ניתוה – ואינו בפרייה, ולא דמי לקדשי מומת. חולין ניתוה – ויכול למוכרו כון לכל מי שירצה. לך יתיה – ברשות כון, הוה כשאר ממונו.
תתו

1 פסק מתניתין, דשרו אפילו לגוי, ולא כבית הלל דבריתא, דאסרי ופלגי
2 דמתניתין, דהוי סתם במתניתין ומחולקת בבירויא, דהוי הלכתא כסתם
3 דמתניתין, כדאיתא ב"החולין" (גימטא מב), וכל שכן דהבא דסתם לן כלשון
4 (ברייתא) וביה הלל, ועדיף שמואל, ועמו

5 כדאיתא בסוף שבת (קמ"א), דהא דפרישנא
6 בשמוך ועממי דרבי עקיבא מדכתיב "כצבי"
7 וכו', ואיתא דאריך מוקס ל רבי
8 אלעזר הקפר, פירוש: דריש ברש פרק
9 שני דחולין (כח"א), מה פסולה המוקדשים
10 בשחטתא אף בני ואל בשחטתא, ועף אן
11 לו שחטה אלא מדברי סופרים. משמע
12 דרבי עקיבא ליה לה דרבי אלעזר הקפר,
13 אלא סבר לה כרבי, דריש שחטתא
14 ומבוחת כאשר צויתוך, גלמל שניטה
15 משה על רוב אחד בעוף ועל רוב שנים
16 בבמה, דלמא קו קיימא לן כרבי, ואף
17 על גב דרבי יוסי בר יענאי בביב פרק מ'
18 שאמר" (ב"טא), סובר דאין שחטה לעוף מן
19 התורה – אן איתא מנמי שיהא הלכה כן.
20 דהנא הוא כדמוכח התי. ועמו, דרבי
21 עקיבא מציי סבר כרבי אלעזר הקפר, וגמר
22 חד מצייב' וחד מצייב' דברי פרישתי לעיל
23 בפרק שני (ט"א), גבי ניה צבי ואל פטורין
24 מן הדבירה כו'. ונדבולתי גולדות משמע
25 שרצה לפסוק כבית הלל דבריתא.
26 ומשמע נמי מדברינן אף פדליה ארבי
27 עקיבא. דפריש שחולב מתוך לא בשום
28 דפסולי פסולי המוקדשים לאל רצבי
29 והבשר אסור להאכילי לגוי מדרבנן, ואין
30 להביא דרשיא דאסור לגוי משום דקיימא לן
31 בהווא דרשיא: "ואבלת" ולא לכלבין,
32 והוא חזין לגוי, כדמוכח בפרק 'כל שעה'
33 (פסחים ט"א), ואשכחון מנח סתמי כן.
34 דאייתא אביא פבר' הלוקח בהמה'
35 (בבורות כ"א), לעיל גבי חרדת דם, דהנן:
36 יקבר, ובמחא "עד נמה" (ש"כח"א) מ'
37 שינוי ומוכח דהיא את החבור ובשעת
38 פי ארזי זה ריקא, ולקמן בפרק (א"א).
39 השתט את החבור ונדע (עד) שלא
40 הדאודו כו' היבשר יקבר, ובפרק 'בהמה'
41 המוקדש' (חולין ט"ט), אן ינא רובה: דהי

1 יבאל" דכתב רחמנא למה לי אם אינו ענין לחרמים –
2 תהו ענין למעשר. – למכירה. מסכתא דמעשר ירדן ליה שבן גאולה
3 כמותו – כך שמעתי. ויש לה הרבה להשיב: חיא, דקאמר יא' בבעלים קודש
4 נהנה. דחיי קודש בר פיייה, שרתי קדשי ברוך היתב פרוין כקדשי מומת,
5 כדכתיב: "ואם המוקדש יגאל את ביתו". ובעל כרוחן איצטרך למכתב בחרמים
6 "ועד יבאל" ועו, דקאמר "תהו ענין"
7 למעשר". ומה לו להביא יא' יבאל"
8 אמשער חיי כבר נאמר בו יא' יבאל."
9 ואם למכירה קאמר, היה לו עור לומר: א'
10 אינו ענין לגאולה תהו ענין למכירה, או
11 נמי, היה לה לומר: "וא יבאל" דחרמים
12 למה לי שמע מניה לאצטרי ולחן גזירה
13 שיהי' דמח כאן מכירה נמי – אף מעשר
14 מכירה נמי: הלכך מומוה לו דרבי מבעי
15 לך למישר: אמר רבא "לא ימכר" דחרמים
16 לא ימיר. ויהי פירושיה: רבא אמר, כל
17 גזירה שוה נפקא לן במעשר דאינו נמכר,
18 דלא ימכר דחרמים לא צריך. אביהם
19 נהנו – והקדש אן הורשתי ביד בעלים
20 למוכרו לאחרים, אלא לגובר נמסר. הבא
21 נמי, כל כמה דאינתו ביד בעלים לא
22 מוכרין. חולין נהנו – ומכרין. תהו ענין
23 למעשר – ודלא ימכר, כו' עיקר. מנא
24 אמינא לה – מדלא אסר ליה אלא
25 מחיים. דאי גאולה בבעלי דוקא, ולמדק
26 דהא לאחור שחטת – נגאל, ותוספת את
27 דמיו. העמדה והקריבה עני – אלא דאי
28 ליתיה בתרות פרוין כללו ואינו קודש
29 לתפס את דמיו בקדושה. האי יא' יבאל"
30 לא ימכר הוא, ומישח ועדכי ביד
31 שוביא חולין קאסר ליה רחמנא. הילכך,
32 מוחיא דחרמא קדושתיה – אסור, לאחור
33 שחטתה דאקלשט קדושתיה, ודלא נשטח
34 בחוץ לאכילה וזים – שרי למכרו. גאולה
35 משמע בעללים, ותוספת ליה פירונו,
36 אן תוספת פירונו – למה לו דלעולו
37 לפרותו אלא לאו שמע מניה: לא ימכר,
38 משום עובדן חולין קאסר ליה קרא. להבי'
39 כתב א' יבאל – כדמדפק מכירה
40 בלשון גאולה, שמע מניה לאל איצטרנו
41 מידובן הוא ולא אפרוקי מפיפק. ובגאולה
42 גידדתא ליבא לאוקמוה, דאם כן לא מציתן
43 למדקא על לאחור שחטתה נגאל. משנה
44 לא ימנה – אפילו אם זמן כון אורח ישראל על החבור בעל מום, לא יאכל
45 עמו. גמרא ממתניתין – דשרי נהי באבילת בבור, מרבי עקיבא דחי. דמתיר.
46 אליבא בתלמי תנא קאמר יבדי עקיבא, דית הלל מתירין אפילו גוי. מה בזהו
47 ושוק כהנים אין ישראל לא – דכתיב: "ואתה ובניך ובנותיך ארץ."

1 תהו ענין למעשר – למכירה. מסכתא דמעשר ירדן ליה שבן גאולה
2 כמותו – כך שמעתי. ויש לה הרבה להשיב: חיא, דקאמר יא' בבעלים קודש
3 נהנה. דחיי קודש בר פיייה, שרתי קדשי ברוך היתב פרוין כקדשי מומת,
4 כדכתיב: "ואם המוקדש יגאל את ביתו". ובעל כרוחן איצטרך למכתב בחרמים
5 "ועד יבאל" ועמו, דקאמר "תהו ענין"
6 למעשר". ומה לו להביא יא' יבאל"
7 אמשער חיי כבר נאמר בו יא' יבאל."
8 ואם למכירה קאמר, היה לו עור לומר: א'
9 אינו ענין לגאולה תהו ענין למכירה, או
10 נמי, היה לה לומר: "וא יבאל" דחרמים
11 למה לי שמע מניה לאצטרי ולחן גזירה
12 שיהי' דמח כאן מכירה נמי – אף מעשר
13 מכירה נמי: הלכך מומוה לו דרבי מבעי
14 לך למישר: אמר רבא "לא ימכר" דחרמים
15 לא ימיר. ויהי פירושיה: רבא אמר, כל
16 גזירה שוה נפקא לן במעשר דאינו נמכר,
17 דלא ימכר דחרמים לא צריך. אביהם
18 נהנו – והקדש אן הורשתי ביד בעלים
19 למוכרו לאחרים, אלא לגובר נמסר. הבא
20 נמי, כל כמה דאינתו ביד בעלים לא
21 מוכרין. חולין נהנו – ומכרין. תהו ענין
22 למעשר – ודלא ימכר, כו' עיקר. מנא
23 אמינא לה – מדלא אסר ליה אלא
24 מחיים. דאי גאולה בבעלי דוקא, ולמדק
25 דהא לאחור שחטת – נגאל, ותוספת את
26 דמיו. העמדה והקריבה עני – אלא דאי
27 ליתיה בתרות פרוין כללו ואינו קודש
28 לתפס את דמיו בקדושה. האי יא' יבאל"
29 לא ימכר הוא, ומישח ועדכי ביד
30 שוביא חולין קאסר ליה רחמנא. הילכך,
31 מוחיא דחרמא קדושתיה – אסור, לאחור
32 שחטתה דאקלשט קדושתיה, ודלא נשטח
33 בחוץ לאכילה וזים – שרי למכרו. גאולה
34 משמע בעללים, ותוספת ליה פירונו,
35 אן תוספת פירונו – למה לו דלעולו
36 לפרותו אלא לאו שמע מניה: לא ימכר,
37 משום עובדן חולין קאסר ליה קרא. להבי'
38 כתב א' יבאל – כדמדפק מכירה
39 בלשון גאולה, שמע מניה לאל איצטרנו
40 מידובן הוא ולא אפרוקי מפיפק. ובגאולה
41 גידדתא ליבא לאוקמוה, דאם כן לא מציתן
42 למדקא על לאחור שחטתה נגאל. משנה
43 לא ימנה – אפילו אם זמן כון אורח ישראל על החבור בעל מום, לא יאכל
44 עמו. גמרא ממתניתין – דשרי נהי באבילת בבור, מרבי עקיבא דחי. דמתיר.
45 אליבא בתלמי תנא קאמר יבדי עקיבא, דית הלל מתירין אפילו גוי. מה בזהו
46 ושוק כהנים אין ישראל לא – דכתיב: "ואתה ובניך ובנותיך ארץ."
47 ותי

בבורות. פרק חמישי – כל פסולי המוקדשין דף רג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קסח
 רש"י

1 **הני מילי בכור תר** – איקש לחוה ושוק, דהא קרא בתם קמשטעי, דכתיב
 2 לעול מיניה: "את דמם תזוק". אבל בעל מום כתיב בפרשת "כל הבכור" (דברים
 3 טו): "הטמא ואתמורה יחרו". וזו **שואבל בקדשים קלים** – שלמים ומעשר ופסח.
 4 **קעבודת צבור** – דאם אן כחן סודור באותו בית אב – עשהה טלא עבודת צבור,
 5 דכתיב: "במזמור" – ואפילו בשבת, ואפילו
 6 בטומאה. **באבילת דו** – קמשייר, ובאבילה 1
 7 זו דר ע"י שטמא, כדאמרן, בקדשים קלים. 2
 8 ולא משבת אבילה רבון טמא מותר בה. 3
 9 חור אסור בה. **ואיך** – תנא קמא אליבא 4
 10 דבית הלל, אמר לך: תלתא "איל" – 5
 11 כתיבי ביראה אנבי, חד – לכדרי יצחק 6
 12 ורבי אשמיא, ולא תפרש לנו דהיק. 7
 13 **לכדרי אלעזר הקפר** – בשחטת חולין 8
 14 בפרק שני (תמא). מה התם – חוה ושוק 9
 15 – נדח ולא. אלא, ובטמא טמא נפש מותרת, 10
 16 בכרת. **הפסה שבא בטומאה** – שטמא 11
 17 רוב צבור במה, ועשו שבה בטומאה – אל 12
 18 יאכלו וטמא זבנא וזבנא חוה, אף על גב דאביל 13
 19 ליה טמאי מתיים. אלמא, שני לן בין טומאה 14
 20 היצאה מגופו לטומאה שאינה יוצאה 15
 21 מגופו. **התם** – הוא רובין לא יאכלו, משום 16
 22 דבהאי גלי רחמנא טמא נפש מותרת, 17
 23 לא. דכתיב (בבבא טו) "אש כי ידה טמא 18
 24 לנפש וגו', ומינה וייקנין איש נדחה לפסח 19
 25 שני, ולא. אלא, ובטמא נפש זביל 20
 26 רחמנא "איש" ולא צבור, אבל טומאת זבול 21
 27 – כדקיימי רחמנא, אבל הבא בכבור – 22
 28 תסמא דבין רחמנא "הטמא והטהור". **אין** 23
 29 מרגילין בכבור – ואפילו בעל מום. 24
 30 המפשטין דרך הרגלים כל הער שלם. 25
 31 לעשה ממנו מפרש לפסחים, אל מותר 26
 32 בדש ושמן, ונתנינא אותו בעירות בכשים 27
 33 המפשטין שלמים. **ולא בפסולי** 28
 34 המוקדשין – אף על פי שגפוד שחטן 29
 35 לאכילה. **דלא חזי ליה** – ביום טוב. בית 30
 36 **שמאי היא** – דסביר: בכור בעל מום 31
 37 בכבור קאי אפילו לאחר שחטתה. בתם. 32
 38 וזכי הכיז דתם אין מרגילין משום ליתון 33
 39 דקדשים, פרובא הבשר, דמותרין ליתון 34
 40 העיר חוחרך תבשר – כבעל מום נמי אין 35
 41 מרגילין. **רבי אלעזר רבי שמעון** – 36
 42 דמזמין בפסולי המוקדשין, דאמר: אפילו 37
 43 לאחר שחטתה בקודשתייהו קימי. שתי 38
 44 **הטאות** – שדפרשין לאחיות, שאם 39
 45 תאבד אחת – יתכפר בחברתה, ונפל 40
 46 מום באחת. **המיטה תרבי** – בלחטאה. 41
 47 **בעלת מום תפחה** – דמינה לנדבת 42
 48 שופרות. **נשחטה בעלת מום** – אחר 43
 49 פרייה. **אם עד שלא נזרע רמה** של 44
 50 **המיטה** – נשחטה. מותרת – באבילה, 45
 51 ואף על גב שזרק דם התמימי קודם 46
 52 שחטלה בשר בעלת מום. דסבירא לן – 47
 53 דמאחר שבאת לכלל חיתר וביחה – שוב 48
 54 אין בה קדושה בעלת מום. **שמעון** 49
 55 **רמה של המיטה נשחטה אסורה** – אפילו בנזרה, דהויא לה חטאת שכפירו 50
 56 בעליה. ולמינה לואי. וזו היא אחת מחמש חטאות מותרות. **אפילו בשר בקדירה** 51
 57 **בי אסורה** – בשר בעלת מום. דסבירא ליה: אפילו לאחר שחטתה בקודשתייהו 52
 58 קימי. חטאת שכפירו בעליה מיקריא. **לוקמה בולח כבית שמאי** – דקא סלקא 53
 59 דתרך דיהי ודמותרין בני שמאי בכבור – ממזרי נמי בשאר פסולי המוקדשין. 54
 55 **ובי**

ובית הלל: הני מילי – תם, אכל בעל מום – תתיב:
"הקמא והטהור יחרו יאכלנו", ומה קמא שאינו אוכל
בקדשים קלים – אוכל בכבור, וזו שואבל בקדשים קלים
אינו דין שיאכל בכבור – איכא למיפרך: מה לקמא
שכן חומר מקללו קעבודת צבור! – ובית הלל: אפיו
קעבודת קמא באבילה קאמרן, אבילת דר עריה. "רבי
עקיבא מחר ואפילו גוים". מה טעמא דרבי עקיבא
עצמו וכאלי, מה צבי ואלי מותר לנו – אף פסילין
מותר לנו. – ואיך: תלתא "צבי ואלי" תתיב, חד
לכדרי יצחק, וחד לכדרי אושעיא, וחד לכדרי
אלעזר הקפר ואיך, מה צבי ואלי פטורים מן הקבורה
אף פסולי המוקדשין פטורים מן הקבורה. תנו רבנן:
כבור אין מאכילין אותו לנדוח, דכרי בית שמאי. ובית
הלל אומרים: מאכילין אותו לנדוח. מאי טעמא דבית
שמאי דתיב: "בשךם יהיה קר", מה התם נדוח לא
אף הקא נדוח לא. – ובית הלל: הני מילי – תם,
אכל בעל מום – הקמא והטהור אכלה. – ובית שמאי:
הני מילי תיבא דאין טומאה יוצאה עליו מגופו, אכל
היבא דטומאה יוצאה עליו מגופו – לא. דאשכחן דגילי
רחמנא בין טומאה יוצאה עליו מגופו, לבין שאין
מומיה יוצאה עליו מגופו, דתנן: הפסה שבא בטומאה
לא יאכלו מפני זבים ומצורעין וכות ונדוח ויולדות.
ובית הלל: התם הוא דגלי רחמנא "קמא נפש", אכל
הקא "קמא" סתמא כתיב, לא שאני. תנו רבנן: אין
מרגילין ביום טוב. ביצא בו, אין מרגילין בכבור ולא
בפסולי המוקדשין, בשלמא יום טוב – דאכל קרר מיריאה
דלא חזי ליה. אלא בכור, מאן תנא אמר רבי תתקא:
בית שמאי היא, דאמר אין מאכילין אותו לנדוח. ולא
בפסולי המוקדשין". מאן תנא אמר רב הקדאי: רבי
אלעזר רבי שמעון היא. דתנן הוי לפניו שתי טפאות,
אחת תמימה ואחת בעלת מום, תמימה – תרבי, בעלת
מום – תיפרה. נשחטה בעלת מום, אם עד שלא נזרק
דמה של תמימה – מותרת, אם משנזרק דמה של
תמימה – אסורה. רבי אלעזר רבי שמעון אומר: אפילו
בשר בקדירה, ונזרק דמה של תמימה – אסורה. ורבי
הקדאי, לוקמה בולח כבית שמאי! – דלמא, עד כאן
לא קאמרין בית שמאי אלא בכבור, דקדושתו מרתם,
אכל פסולי המוקדשין, דאין קדושתו מרתם – לא.
 ולקמה

לאחיות, והרי אחת אחת תמימה ואחת בעלת מום, שבמשנה (קרבן שניה עז)
 שלא נשחטה ראשונה – מנות, שכבר כפרה עליו. ושי לטמאה דבביתאי
 אסור רבן בעלת מום כשנשחטה לאחר וירקת דם של תמימה. ובמשנה שרי.
 ורבי אלעזר רבי שמעון אסר בביתאי בכל ענין, ובמשנה רבי שמעון קדם
 לבין ואומר רבי דבמשנה מימי חרשית פרה חטאת מום והלילה על התמימה.
 שכל קדושה של בעלת מום נכנסה בתמימה, ותפסה קדושהה – ולכך מותרת
 בעלת מום לרבן בכל ענין, ולא דמיא לחטאת שכפירו בעליה. ורבי אלעזר רבי שמעון
 שחטתה באה על ידי קדושה עצמה, ולא חילל בעלת מום עליה כי אם על דמים, ואין נראה
 כלום פקע קדושה שלה, כיון דאין התמימה באה מנחה. ולכך, לרבן רומה לפי שחטתה – בעלת מום אסורה, דמיא לחטאת שכפירו בעליה.
 רבי

תוספות

1 **בבור** שאחוז בו כ"ב - ונקב במאי פליגי: **להביא** נותק אחר בורח - פירש
 2 בקנטרס: דאם כרת האחד את הבעים ועדיין הם בכיס, ובא חבירו
 3 ותקנו מן הכיס והשליכן - שניהם חייבים. וקשאי רבני: ולקמן בפרק י"ע
 4 אלו זומיין (שגב). משמע דנתוק ובורח ויתנוהו לביצים, בכסף גמרא ודחוק
 5 החיצונית (לפנינו). דקאמר: נתוק ובורח
 6 לא הוי זומיין דאי איתנהו ובהאי
 7 משמעתא פירש רשיי: נתוק - ביד לבסוף,
 8 אלא שיעדין תליין בביס. בורח - בורח - ומגרי,
 9 ועדיין תליין בביס ומעורין קצת. ודברת
 10 הוי בעיר מנתוק, כדאמר בפירקין דרעלי:
 11 להביא נתוק אחר בורח. עד כאן לשוננו.
 12 **בעל** מוקדשין פשיטא דיקלא בעלמא
 13 אצטור - תימה: למא ללבכור
 14 איצטור, שיש בו קדושת הגוף ואין לו
 15 פרוין ויש לומר: דניתא לנאטכו
 16 דאיצטורין כל הקדשים. והבי נמי מצי
 17 למימר דאיצטורין כולן הוו, ולא עבר
 18 משום מטיל מום אפילו בתם. אפילו למאן
 19 דמחייב למטיל מום בעל מום - בזמן הזה
 20 גרע, כדאקמר בפרק קמא דעבודה זרה
 21 (ג.ב.) ולא למיהו חזי. אלא משבח ספיר
 22 דאיצטורין אפילו בזמן בית המקדש. ומיהו,
 23 אף על פי דפרשיתא דבזמן הזה גרע ממטיל
 24 מום בעל מום - אין לתמוה מהו
 25 פוסקין לקמן הלכה כרבי שמעון
 26 דברייתא, דשרי להטיל מום בעל מום,
 27 והתם במסכת עבודה זרה (שם אסר כ"ב
 28 לקדשים בזמן הזה לעשר פרסותיה, משום
 29 דניאא בעל מום חזק דקשיא. אף על פי
 30 דמטיל מום בעל מום שרי מדאורייתא,
 31 מכל מקום מדרבנן מיהא אסור. ולא שריין
 32 דבא אלא משום הקוח.

1 ורבי **אליעזר** כרבי **שמעון** - דחמור בפסולי המוקדשין לאור חשיטתו. מי לית
 2 ליה לא דתמן נמכרין באיטילו אלא, לא בקדושתיהו קיימי, ומשום האי רוחא
 3 דהקדש, ודכין ודחמין דשפי ופריק מעיקרא, כדאמרן, שרי ליה מר. הכי נמי לשירי
 4 להרגיל משום רוחא דהקדש, דכין ודמכור העור ביוקר - וכן ופריק מעיקרא
 5 **פנים בכשר** - ולביא רוחא בכשר כולי
 6 האי, שריד מחתך את הכשר ופושטה עם
 7 העור. **במעבדא אמרי** - לוי עליל, אף
 8 כלומר, לעולם דברי הכל הוא דאסור
 9 להרגיל, דבזמן גדול הוא, שגראה כעבוד
 10 עבודה בקדשים, שמוכרין העור לצורך
 11 צרכיהו כשחזא עדין על הקדשים. **שפא**
 12 **גידל עדרים עדרים** - כלומר, דברי הכל
 13 אסור להרגיל, דאי שרית ליה - אתי
 14 להשייחא מלשחוט עד שיצטא בני אדם
 15 הנמקשים ערות שלישיה, ויבין רבין כן
 16 יגידל עדרים מפסולי המוקדשין, ואתי בהו
 17 ליה תקלה לניהו ועבדה. **משנה שאחוז**
 18 **דם** - אפולדרי. **אפילו מת** - אם לא
 19 יקחיהו. **אין מקיין לו את הדם** - ואפילו
 20 במקום שאין עושין מום, דיכול לחזור
 21 ולהתרפאות המכה. הובי מפרש בפרק
 22 קמא דפסחים ו.א.א: מתוך שאדם בחול על
 23 מום, אי שרית ליה במקום שאין עושה בו
 24 מום - אתי למיעבד במקום עושה בו
 25 מום. יקין וכלבד שלא יעשה שום -
 26 שלא יתחך והלא יפגוע את אנו ואת גיב
 27 שפתי, שאין עתיד לחזור להתרפאות.
 28 דסביר רבנן כל שכן אי לא שרית ליה
 29 במקום שאין עושה מום, אתי למיעבד
 30 במקום מום. **לא ישחט עליו** - בזמן הזה,
 31 הואיל והטילו, עד שיעלו בו מום אחר. יקין
 32 **אף במקום שעושה מום** - דסביר רבי
 33 שמעון: דבר שאין מחזיקו מותר. **גמרא**
 34 **וחכמים אומרים** יקין אף במקום
 35 שעושה מום - אם עבר לחקק מאתו
 36 אבר, ולא יניחו שימות. **תורפה** - במקום
 37 גילה, ואינו משומר. **רבי יהושע אומר** בו
 38 מעכשיו אינה ארויה אביכל - שמת
 39 טמאה איהו, ולא לילוף - כדאמר טהורה
 40 ואסור לאבדה. הלכך יגילה, וחיטטא
 41 ותהא ארויה לילוף. **רבי אמי** - דאסור
 42 לקלקל, ומתוך לחתקו אם יכול לעשותו
 43 בלא מום. קאמר דיקוי שלא ימות - כרבי
 44 אליעזר. דאסור לגרום לה טמאה. אלא
 45 מצניעה שלא טמאה. **ורבנן** - דשרו
 46 להטיל מום קדום שימות. כדי שיראה
 47 לאביכל - כרבי יהושע. דאמר: גירום זה
 48 טמאה כדי שיראה לזילוף. ורבי יהודה
 49 דאמר: אף על גב דמעת לזילוף לאביכל,
 50 יקלקלנו ולא יתקנו - כרבן גמליאל,
 51 דאמר: אלי ותקנה ולא יקלקלנו. **קעבדי**
 52 **כרדים** - שמתלו בו מום, הלכך מית
 53 מעצמו, ולא יטיל בו מום. **דגרמא בעלמא**
 54 **שנתינה** במקום התורפה וגורם לה
 55 טמאה. **כרבי יהושע סבירא** ליה -
 56 דמתוך שגירום זה טמאה ותהא ארויה
 57 לזלף, משניתנה ולא תהא ארויה לבלום.
 58 **אלא שפא ביא אליהו** - ואומר שלא

1 **שולד** בה ספק מומאה, רבי אליעזר אומר: אם היתה במקום התורפה - יניתנה במקום המצונע,
 2 אם היתה מגולה - יכספה. רבי יהושע אומר: אם היתה מונחת במקום המצונע - יצניחה במקום
 3 התורפה, אם היתה מכוסה - יגלה. **רבן גמליאל אומר**: לא יחדש בה דבר. רבי מאיר - כרבי
 4 אליעזר, ורבנן - כרבי יהושע, ורבי יהודה - כרבן גמליאל. **ממאי דלמא** עד כאן אמר
 5 רבי מאיר התם - קרבי עבדי בידים, אבל הכא דגרמא - כרבי יהושע סבירא ליה! ועד כאן לא
 6 קאמר רבי אליעזר התם אלא שפא: **ביא אליהו ויטהרה**, אבל הכא, דאי שביק ליה מית -
 7 כרבן סבירא ליה! ועד כאן לא קאמר רבנן הכא - דאי שביק ליה מית, אבל התם, שפא
 8 **יבא אליהו ויטהרה** - כרבי אליעזר סבירא להו! ועד כאן לא קאמר רבי יהודה הכא - דקא
 9 **עבדי בידים**, אבל התם, דגרמא - כרבי יהושע סבירא ליה! ועד כאן לא קאמר רבן גמליאל
 10 התם - דשפא יבא אליהו ויטהרה, אבל הכא, דאי שביק ליה מית - כרבנן סבירא ליה! ועוד:
 11 **הכא קבירא פליגי**, והכא קבירא פליגי. דקמר רבי יהיא בר אבא אמר רבי יוחנן: **הכל מודים**
 12 **במחמץ אחר מחמץ** - שהוא חיב, דכתבי: "לא תאפה חמץ" ו"לא תעשה", במקום אחר
 13 **מסרם** - שהוא חיב, דכתבי: "מעוקד וכתות ותחוק ורחת", אם על כורת חיב, על נזח, אם
 14 **כל שפור אלא להביא** נזח אחר בורח שהוא חיב, לא תחלו אלא במטיל מום בעל מום,
 15 **דכרי מצי סביר**: "כל מום לא יתהו בו", ורבנן סביר: "ממים יתהו לרצוין". **רבי מאיר**, האי
 16 "ממים יתהו לרצוין" מאי עבד ליה - מביע ליה למעטי בעל מום מעיקרו - בעל מום מעיקרו
 17 **פשיטא**, דיקלא בעלמא הוא! אלא למעטי פסולי המוקדשין לאחר פרוין, סלקא דעתך
 18 **אמינא**: הואיל ואסירי בגיהו ועבודה - בממוין נמי ליתסר, קא משמע לן. ורבנן נמי,
 19 **הכתוב**: "כל מום לא יתהו בו!" - לרגמא הוא דאתי, דתניא: "מום לא יתהו בו" - אין לי

אלא
 נגעה בה טמאה. **הכל מודים** - ורבנן נמי, אף על פי דפליגי בכבור שאחוז דם, דלא הוי דמוקדש מום מטיל מום בעל מום, דאין קל בעל מום גדול לימנע, שחיי ימות
 - כדלוי מודו בזמנות, שהמחמץ אחר מחמץ, כגון אל לש האחד בחימוץ ואפאה אחר - שניהם חייבין, דכתבי (ויקרא ו'): "לא תאפה חמץ" ר"ל תעשה חמץ (שם
 א.) ודרשין בזמנות (ג.ב.) אפיה בכלל כל תעשה חמץ, למא גאת מום אפיה מיוחדת שהיא עשית חמץ חייבין עליה כפר עצמה - אף כל מעשה חמץ, **בסבים**
 62 **אחר מפרם** - בדמנות חולין נמי, אם כרת האחד הבעים ועדיין הם בכיס, ובא חבירו ותקנו מן הכיס והשליכן - וכן חכמי חייבין. **אם על כורת חיב** - דכתיב
 63 בתורה: "ואיבצכם לא תעשה". על נזח - שנתוקו הבעים ועדיין הם בכיס, ובא חבירו ותקנו מן הכיס והשליכן - וכן חכמי חייבין. **אם על כורת חיב** - וקריר ביה ליה יקא
 64 בו, שלא יטיל מום. ומודהו ליה למיכתב "מום", וכתוב "כל מום" - לרבות אפילו בעל מום, שלא יטיל בו מום אחר. **ורבנן כברי** - דרשין כוליה קראי "ממים יהיה
 65 לרצון כל מום לא יתהו בו", דמשמע: המום הראוי לרצון אמרתך לכל מום לא תטיל בו, אבל בעל מום - לא.

בבורות - פרק חמישי - כל פסולי המוקדשין דף רך עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" תוספות

1 לרבנן דסברי כאריה, ודרשי הים: בפסולי המוקדשין הכתוב מדבר, או בבישול
2 בשר חלב, כדקאמר בפרק "כל הבשר" (תולין ק"ד). ואין לאסור שחיטה על
3 אותו חוץ מי'לא תאכל כל תועבה' כמו בשר חלב וכלאי זרעים ומעשה שבת,
4 שיש לחלק, ואם תאמר ולרבי אליעזר דלא מפליג: מאי פירך עליה במרתה: דגבי
5 צורם אתן חבבור, דאכור מדאורייתא דל

6 שילוש מום אחר - שי לו לקנסו בשעול
7 בו מום. אבל קרעין בחרת, ומדאורייתא
8 טהור מד שפניק עני שיוולד נגע אחוץ לו
9 לומר: דאפילו הכי לא היה לנו לקנסו במום
10 ועלמית, אלא עד מום שלישי או רביעי. אי
11 נמי, נהי דאין יחיד רבי אליעזר לשלחט במום
12 אחר אין כאן קנס, אבל מקום לא היה לנו
13 לקנסו במום שלא עשה בו עבודה, זה הכי
14 דלא קניט במום אחר. אי נמי, דסברי -
15 אסמכתא בעלמא אהא.
16 עד שתפחה בכרלו - בכל הספרים (כתוב)
17 "עני שתמעתם בחרתו מכורס". אבל
18 מבסכת נגוע על ליתיה, כדריש בקיבורס.
19 ואמר רבי, דאי גרסינן ליה, הכי פירושה:
20 שאם קציצה ועשה בגורסו, ומה ששירי
21 נתרפא מקצתו מעצמו, שאפילו היה בו מה
22 קצוץ נגוע לא היה בו גורסו. ודין זה
23 טהר ליה ולביתו, וטורח ליה שבעת ימי
24 המחשת - ואם תאמר: הוא בעי הגלחתי
25 וצפריס, ואסור בתשמיש המטה על ימי
26 ספורו, ויש לומר: כגון שלא היה אלא
27 מצרעע מוטב. אי נמי, אפילו מוחלט, נהי
28 דכי קצץ נגע טמא מדורבנן, אבל מקום שבו
29 לעשות תולדות הצפרים הלכותו ימי פירו
30 ולטרחן נהי טהור, ומיהו, כפרון או אפשר
31 לחבאי, דאינו יכול להחבט דיוו לבחונה
32 כל זמן טעמא דאריסטו, ויחייב (פסחים
33 צ"א): אף על פי שאין טהור יום אחר כנס
34 בו נהי כנס, דכל התירוץ אלא שום פסח.
35 **בגלא** מנייה רבי ירמיה מרבי יוחנן
36 אהן בבור ומת מהו שיקנסו בנו אחרי -
37 בפרק "שולח" (גיטין מד,א) קנסו תהלה
38 הבעיא דמוכר עבדו, וכוונתו קנסו בפרק
39 "שחרף" (ב"ב) קנסו בביתו ולאבנתו, ובכל
40 דובתי עבד א"ל תימצי לומר" גאריך,
41 ואבולדו פשית "תיתרוה" משדה
42 שנתקונה. ואומר רבי: ששלשת אשד
43 בבת אחת, והתלמוד קבע כל אחת
44 במקומה כפי מה ששיעור, ויש ספרים
45 שכתבו במיעד ע"י "בעא מנייה רבי מר
46 נתנן". אבל כותב הספרים גרסינן: "רבי
47 ירמיה מרבי יואי", כמו באר ג'עסין

48 **אם** לומר מוכר עבדו לזכותו קנסו אחריי דכל יומא מפקע ליה
49 ממצות - אמר הוי מצי למימר: אפילו תימצי לומר החם לא קנסו,
50 (דלמא) הכא קנסו, משום דאיכא איסורא דאורייתא. דכי האי גונא איכא בפרק
51 "שולח", יבי עיני דמוכר עבדו, וכוונתו קנסו יגבי פירוש תוכן מלאכותו מוכר,
52 דקאמר: אי תימצי כפי צרכי קנסו שטא איסורא דאורייתא. וביעטין נמי
53 וזה מצי למינקט: אם תימצי לומר לא קנסו - הכא קנסו משום הפקעת מצות דכל
54 יומא ויומא (כמו בעבד). וכוונתו קנסו נמי קנסו עבד בצדק, וטעמא אחריאי
55 במוכר עבדו, וזה מצי למינקט חד טעמא דאורייתא - וזה תימצי לומר בצדק
56 ובמוכר קנסות קנסת ועבדיה לאיסורא. אבל כגון מלאכה לא עבד לאיסורא.
57 **שנתקונה** - פירש בקיבורס: שנטל קרעין מננה, שהיו תלושין ומפוזרין בה.
58 חידוש עמו, דאי אפשר לומר קרעין שהיו מחוברים, דאם כן - לא
59 תורע. דאיכא אורייתא גביה, ומיכלתה. שמיפאת את הקרקע, כדאמר שבת פרק
60 "הבונה" (ק"ג.) גבי והתולש עלשין והמודר ורדיס, דבארעא דליה חייב (בבב)
61 ידליה חייב בכל שהוא שטח, דאיכא פי דקרקע, דאפילו תלושין לצורך דבר
62 אחר, ודכא נמי איכא פייה קרע בשלשין קרעין חורשיה. וכוונתו ע"י קנסו משמע
63 בירושלמי דה מושגת עמו אסורים בשטלו קרעיה. משמע תמוק לה בתלושין. **נטייה** -
64 פנימה. ו**בטייה** ומת בנו ורעה - אם האי כותב מדרבנן, קשה הכי פשית צורם אתן בבור דאורייתא, ואם הוא נמי דאורייתא, קשה בגיטין (מד, ב) דפשית מנייה יגבי עבד
65 (עבר), לימא אתה הכא דחמייה דמנפיק ליה ממצותו, ויש לומר: דקסבר שראוי לחומידי בשביעית ויהי מכולם, כדאמר בקדושין (א, ב) קשה ביה אבקע לה שבועית.

1 ונקציצה - שלא נתבין לקציצה. לבישולו לו נגע אר - שהיו חרש ועכשיו
2 טמא ומנוגע. יהיה מן הראשונה - והולכין אחר זה, ואם ירפא מזה - טהור
3 מכולם, דאינלא מילתא דאי (נמי) הוי קימיתא - מיתיש נמי כי דאי, קע' **תתפחה**
4 **בבולו** - נגע האחרון, וליכא למחשך למידי, דהא אי הוא ביה קנא - והשאת
5 נמי הוה טהור, כדבתיב (ויקרא י"ג) "וכסתה

6 ונקציצה - מהוה. קציצה מתכפין, רבי אליעזר אומר:
7 לשישולו לו נגע אחר יטהר הימנו, והקמים אומרים: עד
8 שתתפחה בבולו, או עד שתמעתם בחרתו מכורס! רבא
9 ורב יוסף דאמרי תרוניהו: כי קניס רבי אליעזר -
10 בממונו, גנפו לא קניס; ממונו - איכא למימר דאית
11 למיעבר, גנפו - מי איכא למימר דאית למיעבר אמר
12 רבא: דרבי אליעזר ארביי אליעזר קשיאי, דרבנן ארבינן
13 לא קשיאי אלא, דרבי אליעזר ארביי אליעזר לא קשיאי
14 כדשינון, רבנן ארבינן נמי לא קשיאי, הקא במאי דעבר
15 קנסוה, הקא במאי דעבר קנסוה; במאי איפין, למשרייה
16 בהאי מומא, בהאי מומא קנסוה רבנן, דבהאי מומא
17 לא לישתרי ליה, והקא במאי דעבר קנסוה, איפין
18 למחויי נפשיה בהאי קציצה - בהאי קציצה קנסוה רבנן,
19 געי רב פפאי: "טהרה" תנן, או "טהרה" תנן, למאי
20 נפקא מינה - החתן שצראה בו נגע, ונתנן: החתן
21 שצראה בו נגע - ונתנן לו שבועה ימים לו
22 ולאמילתו ולבסותו, וכן ברקל - ונתנן לו פל ימי
23 הרגל, לא אמרת "טהרה" תנן, כמפמייתא מטה ליה,
24 לבתרייתא נטרין ליה שבועה ימי משתה, אלא אי אמרת
25 "טהרה" תנן, סוף סוף פי לא מפימיא לבתרייתא, הא
26 מפימיא וקאי מפימייתא, מאי תיקו. געי מנייה רבי ירמיה
27 מרבי יודאי: צורם אהן בבור, וכות, מהו לקנסו בגו
28 אחריי אם תימצי לומר: מוכר עבדו לגוים ומת קנסו
29 בגו אחריי - דכל יומא ויומא מפקע ליה ממצות. אם
30 תימצי לומר: כגון מלאכתו בפועל ומת לא קנסו בגו
31 אחריי - משום דלא עבדא אלא סוף, רבא מצי לרדייה
32 קנסו רבנן - והא ליתיה, או דלמא לממוניה קנסו רבנן
33 והא איתיה אמר ליה, תניתוה: לזה שנתקונה
34 בשביעית - תורע למוצאי שבועית; גיפיה, גיפיה -
35 לא תורע למוצאי שבועית, ואמר רב אסי מרבי הנינאי:
36 קנינן, המביה ומת - בגו ורעה, אלמא: לרדייה קנסו
37 רבנו, לרביה לא קנסו רבנו, אמר אבוי, קנינן
38 טיבא

39 עולמית אם תימצי לומר - מבסכת גיטין, דהמוכר עבדו לזכו, ודקימא לו
40 קניסין אותו לפירושו עד עשרה ברוביו, ומביעא ליה את המוכר, מהו
41 לקנסו בנו אחריי. אם תימצי לומר למיפישט בהדיא דוקנסן - החם דיכא הוא,
42 דכל אמר מפקע ליה ממצות. ומת תימצי לומר - הא במוכר מביעין קנס
43 (ב"ב) המוכר מלאכותו מוכר, ונדיח כרמי לבעוד, ואומר: מביעין אכצריה,
44 שהיו דבר האבוד הוא התירושו חכמים במועד - תאבד ולא יבצרנה, הואיל
45 ולכן נתבין. ומביעא ליה את החם אם מוד קודם המועד, מהו לקנסו בנו אחריי ולא
46 יבצרנה במועד. אם תימצי לומר: החם הוא דלא קניסין לבנו, דהא לא עבד
47 בזוי איסורא. דהא מת קודם המועד. **אבל הטא** - עבד איסורא, ומגילט מום
48 בקדושם. **למפנייה** - לבנו. **שנתקונה** - שנטל קרעיה מננה, שהיו תלושין
49 ומפוזרין בה. **תורע** - למוציא שבועית - דליכא למינקט מידי, דהא לא עבד
50 בשביעית עבדה חשובה. **נטייה** - נדבחה על ידי עגלות ומחאות ולא זבל
51 גידייה - על ידי דיר בהמות, שמעמידן ומשכיבין אותה חדש או חדשים כדי
52 לזבלה. **לא תורע** - דקניסין, דעבר עברדה חשובה בשביעית.
53 טיבא

בבורות. פרק חמישי – כל פסולי המוקדשין דף רה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קכא רש"י

גדיא באודניה – כשרואה שמיטת הראש בחוץ – יכול להטיל מום באוהן, ואין לו לחוש מרישא האוהן שמא ינא רוב הראש חוור. דמתוך שאוניה גדיי גדולת, דרך אוניס לצאת במיעוט חורא. אימרא בשפותיה – אבל באניה לא, ויש לו לחוש שמא ינא רוב הראש חורא. אימרא דאמרי מריש באודניה (ואמרו) דרך צרעין נפק – בין שרואה ערשו גייטט און – אין לומר שמא ינא רובו ורובו חוור. הוא "אימרא" כמו דאי, כמו "חוששין שמא און פרזתוה לגי" דפרק "השווא" בשבת (קנא.א), ורידתישין שמא אחרותו וכבנהו" דפרק "אחד דיני ממונות" (שנתרין לב). ורבי דאבא סבירא ליה ברב חסדא דרבי אבא "בהמה המוקשט" (וחילין ט.ט). ורבי דאבא דאמר חת: ינא שליש ומכר לו, וינא שליש און: קדוש, ולא רוב המכירה כלל, כיון דנפק לבסוף רובא, דאתגלי מילתא דלמפרע קדוש. אם כן הבא נמי שראי רוב אחרין – כי אינאלא מילתא דהוה קדוש מעיקרא, ויתחייב ממה שמשיל מום בבכור. ואינא לאוקמי הא דרב יהודה אליבא דרב הונא כמשלא ינא כלל. וסוגיא נמי דריש "כיצד שרעמין" (תמורה ד.ד), דמוקי דרב יהודה כיון חזו לרביהקבא. ופריך: אי בזמן הוה מאי ליתיה ומשנה מזה דמיטב נגור דילמא נפק רוב ראשו קא שדי מומא, קא שמשע לך. והדיא נמי דלא כרב הונא, דלדידיה במיעוט ראשו נמי כביא אסורא, ולא היה לך למינקט רוב ראשו. ועוד, דחם דקאמר ליה בר עינים לרב שנות אמר על הבכור עם יציאת רובו "ואת עולד", שהיה הוא או בכור הוי – נמי ידע רבי חונא. דמשמע דפשיטא דקדוש יציאת רובו יכול להפיק קדושת בכור. דא לא חלקו בין מכירה לחיץ.

לענין מירובא אבא

גדיא באודניה – כשרואה שמיטת הראש בחוץ – יכול להטיל מום באוהן, ואין לו לחוש מרישא האוהן שמא ינא רוב הראש חוור. דמתוך שאוניה גדיי גדולת, דרך אוניס לצאת במיעוט חורא. אימרא בשפותיה – אבל באניה לא, ויש לו לחוש שמא ינא רוב הראש חורא. אימרא דאמרי מריש באודניה (ואמרו) דרך צרעין נפק – בין שרואה ערשו גייטט און – אין לומר שמא ינא רובו ורובו חוור. הוא "אימרא" כמו דאי, כמו "חוששין שמא און פרזתוה לגי" דפרק "השווא" בשבת (קנא.א), ורידתישין שמא אחרותו וכבנהו" דפרק "אחד דיני ממונות" (שנתרין לב). ורבי דאבא סבירא ליה ברב חסדא דרבי אבא "בהמה המוקשט" (וחילין ט.ט). ורבי דאבא דאמר חת: ינא שליש ומכר לו, וינא שליש און: קדוש, ולא רוב המכירה כלל, כיון דנפק לבסוף רובא, דאתגלי מילתא דלמפרע קדוש. אם כן הבא נמי שראי רוב אחרין – כי אינאלא מילתא דהוה קדוש מעיקרא, ויתחייב ממה שמשיל מום בבכור. ואינא לאוקמי הא דרב יהודה אליבא דרב הונא כמשלא ינא כלל. וסוגיא נמי דריש "כיצד שרעמין" (תמורה ד.ד), דמוקי דרב יהודה כיון חזו לרביהקבא. ופריך: אי בזמן הוה מאי ליתיה ומשנה מזה דמיטב נגור דילמא נפק רוב ראשו קא שדי מומא, קא שמשע לך. והדיא נמי דלא כרב הונא, דלדידיה במיעוט ראשו נמי כביא אסורא, ולא היה לך למינקט רוב ראשו. ועוד, דחם דקאמר ליה בר עינים לרב שנות אמר על הבכור עם יציאת רובו "ואת עולד", שהיה הוא או בכור הוי – נמי ידע רבי חונא. דמשמע דפשיטא דקדוש יציאת רובו יכול להפיק קדושת בכור. דא לא חלקו בין מכירה לחיץ.

1 **כימא מהתונו ימי ויבירו ומה לא קנסו בני אחריו** – חלום, אף על גב דלדידיה קנסו, כדאמרין בפרק "ארבעה אבות נזיקין" (בבא קמא ד.ב), **שאינו ניכר** – שדרי טהרות מותרות לפניו, ואין חוק ניכר בזה, **לא שפיה חזוק** – לחוביבה אפילו לדלדויה מדארימא. **משנה** ושקריו מודולו – לפי שלא היה נגזר מעט **קבור** – ממונה. **מה** – מן **מיטב**

2 **של הו' – שתינותו להקוק לב כך, פנימו** 1
3 **רומח, והתירו** – שדרי אין לומר שהיג 2
4 **הוה לחתונו נחבון, שדרי אינו יודע שעל** 3
5 **ידי מום עישעה בו ושחט אלא אם כן נפל** 4
6 **מאליו, כל שהוא לדעת – שהטלו מום** 5
7 **נחבון לחתונו.** **דמא דמי אשמינעו** 6
8 **– דחזירי בביר ראשון על ידי משום** 7
9 **דלכבא למימח' אתי ואני גוי למשקר, ללמד** 8
10 **להטיל מום בקדשים, וסדריכה הדרי, לא** 9
11 **איפכך, כל שדרי נהוג הוא באתרא. ולא** 10
12 **אתי לאחלופי בגדול** – דמאן דחיו 11
13 **דחזירי, חתמינו כמות הבא לו על ידי** 12
14 **התנות, ולא אתי למימח' אי שדרי גלגל** 13
15 **מומא – משתרי, גודלן כקטן לא מיהלא.** 14
16 **לא שנו** – דמותר הבכור על ידי הנוג. 15
17 **אלא דאמרו ליה** – לקטור: "אינו נשחט 16
18 **אלא אם כן היה בו מום, ורמעיט** – 17
19 **שיפיל בו מום ממיילא, דלכבא למימח'** 18
20 **דמדריהם למוי גוי דנחא ליה שפיל בו** 19
21 **מום, משמע על ידי אום, גמילאל** 20
22 **הוא** – שלא היה יודע הגוי שיהא מותר 21
23 **על ידו, ולא לחתונו נחבון. גראם** – אם 22
24 **נתיב כעב ודחלה על בני און הבכור, כדי** 23
25 **שיבא בלוב הסתעלו. סיחה לפי תומם** – 24
26 **שלא שאלם קסודו מה טיבו, אלא הם** 25
27 **עצמן מסחקי לפי תומם, ואומרים, לוא** 26
28 **ושחט לו לעולם אלא על ידי מום, ולא** 27
29 **נחבוןו לך שטילו בו מום. משנה** היה 28
30 **בכור** – אי מנגח דרופי לאדם לבגרו, 29
31 **ובעטו אהל לבכור ועשה בו מום, ושחט** 30
32 **עליו** – ואפילו כהן, לפי שלחצלונו נחבון. 31
33 **גמרא** **עולת** – מה שרופו. קדוש 32
34 **שינא לאורי היתום** – דבכור איתו קדוש 33
35 **עד שקתשו רום. גראם באורינה** – גדי 34
36 **אוניו ארובותו. וקודש שינא כל ראשו נראן** 35
37 **אוניו, ויכול להטיל מום. רבן זמן שלא ינא** 36
38 **כל ראשנו אלו ביילו. אימריא** **שינא** 37
39 **שפתיו נראן תחלה, ואוניו קשורות, ואין** 38
40 **נראות עד שינא כל ראשו. צרעיו** – 39
41 **תנפלו. אבל יוא מיווח** – אם לבכור 40
42 **יש לו מום בחוץ פיו, ויבי אבל לא מחויו,** 41
43 **אפילו הכי, בו פיע מיווח – היו מום שבגלו** 42
44 **ותשחט עליו, ואמרין בפרוק דלסקן** 43
45 **(ז.א.), דאניו נשחט אלא על מום שבגלו.** 44
46 **פעי** – צועק, ופתח פיו הרבה. חוסינן 45
47 **החיצונות** – כבי דשני, שפיהם 46
48 **נצריבה. החיצונות** – אותם שלפנים 47
49 **כנגד חוטמה. שנטיל** – שנפגמו מהם מעט. 48
50 **או שנכנסו** – שנחבטו בחוץ ממעלה 49
51 **בעקמ אל חסרו כלום** – היו מום, הואיל 50
52 **נרוא אתו חוסין, פנימיות** – שהשיינים 51
53 **הגדולות קבעות בזה, שקורין** 52
54 **מיישילישי.** שנקראו – לגמרי, היו מום, כדמפרש ואולי: הואיל ובי פיע מיווח, אבל פגימה או גימום אינו ניכר בהם, שדרי במאות פה. **מעטא** – היו פנימיות מום אפילו בעיקרה. **משנה התאווין לבא על ידי אום** – שיש לומר אדם חטולו בו, כגון סכמתו עינו, נקטעה ידו, נוסקה אוניו. ריעו **ישראל** **אנמינן** – לומר: מאלוין נאנרו לו. רועי **כהנים אין אנמינן** – דנחשדו דבירו. ובגמרא מפרש מאי קרי "רועי ישראל" ומאי קרי "רועי כהנים". האי דנקט "ראויין לבא בדי אום" – לפי שיש ממוקן שאין קראו אלב בדי אום, כגון בעל תבש רגלים, או עני אחר גדולה שכלי עגול, או קטנה כשל אוח, דהוי מום שאין אדם נחשד עליו. דרבן שמעון בן גמליאל רבי מנאי מפרש בגמרא. **לא אומר** – דמתנין דקתני רועי ישראל אנמינן – אפילו כן ועודמיס בבית הכותש שהבא שחלם. **לליתיה** **לא חוששין** – דלחדשיה שמא על ידי כבורות, ורועה חזק מדלחוי רועי ישראל אנמינן כון ויאכילו מבי עמו. **אחריהו רועי כהנים אין אנמינן** – דבי קאמה רועים שהם כהנים אין אנמינן, ואנמינן כון רועיה חזק דהיינו מניין שישאל. נחשד האי כון רועיה שהוא עצמו חטולו בו. והמשך בעמוד דבא.

57 **ישאלו.** שנקראו – לגמרי, היו מום, כדמפרש ואולי: הואיל ובי פיע מיווח, אבל פגימה או גימום אינו ניכר בהם, שדרי במאות פה. **מעטא** – היו פנימיות מום אפילו בעיקרה. **משנה התאווין לבא על ידי אום** – שיש לומר אדם חטולו בו, כגון סכמתו עינו, נקטעה ידו, נוסקה אוניו. ריעו **ישראל** **אנמינן** – לומר: מאלוין נאנרו לו. רועי **כהנים אין אנמינן** – דנחשדו דבירו. ובגמרא מפרש מאי קרי "רועי ישראל" ומאי קרי "רועי כהנים". האי דנקט "ראויין לבא בדי אום" – לפי שיש ממוקן שאין קראו אלב בדי אום, כגון בעל תבש רגלים, או עני אחר גדולה שכלי עגול, או קטנה כשל אוח, דהוי מום שאין אדם נחשד עליו. דרבן שמעון בן גמליאל רבי מנאי מפרש בגמרא. **לא אומר** – דמתנין דקתני רועי ישראל אנמינן – אפילו כן ועודמיס בבית הכותש שהבא שחלם. **לליתיה** **לא חוששין** – דלחדשיה שמא על ידי כבורות, ורועה חזק מדלחוי רועי ישראל אנמינן כון ויאכילו מבי עמו. **אחריהו רועי כהנים אין אנמינן** – דבי קאמה רועים שהם כהנים אין אנמינן, ואנמינן כון רועיה חזק דהיינו מניין שישאל. נחשד האי כון רועיה שהוא עצמו חטולו בו. והמשך בעמוד דבא.

1 לאהווקינהו - משתיירין מי אמר רבי מאיר חסוד לרבר אחד חסוד לכל התורה
2 כולה - היכא דמוחקן לו דערער על דבר אחד. לעדות כבוד - להעיד שלא
3 הטיל בו מום זה בכוננה. לעדות אשה - שנת בעלה במדינת הים. תני אלא
4 לעדות שאשה כשרה - ובעדות כבוד נמי אשה כשרה, דאמרין ק"מ: הלכתא כרבן
5 שמעון ואפילו בתו. יי"ב שרי כובריא -

6 ימר המהדר בבורות, לשון גבאי. אל היו
7 מוחזקין - בטלה שהוא כבוד, ובא כון
8 בעילה ואמר: כבוד הוא זה ומזמן עמו, שלא
9 הוטל מום זה בכוננה. ואתי לאחויי לחכם
10 אי קבוע הוא אי עבר הוא. נאמן - הדפה
11 שאמר ואמר: כבוד הוא, חסוד ואמר: מומי
12 עמו. אשת איש הייתי - ולא היו
13 מוחזקין בו שהיא אשת איש מגולה.
14 נאמנת - ומותרת להנשא. דאי בעיא לא
15 אמריה - כלומר, אי יתח חסידא להנשא
16 בחיי בעלה בלא גירושין - הוה שחקך
17 ולא אמרת אשת איש הייתי, דהא בפנייה
18 מוחזקין לה. אבל הכא כבודו דלא מניא
19 דלא אמר - כבוד הוא, דלימא ליה חכם
20 מום קבוע הוא או עובר. וקדשיים תמימים
21 אין הון נחשד לאכול בחוץ, דבר כרד
22 הוא. אבל נחשד להטיל בו מום, ולאו
23 בעלמא דהא, ולא יתא נאמן. קא משמע לן
24 דנאמן. דאי כן - הוהו הטיל בו מום -
25 הוה שרי ביה מום דניבא אפילו לעם הארץ
26 שהוא מום, ותו לא הוה בעי למיתוי קמן
27 ולמימר כבוד הוא. ודקא איז אום אתר
28 יודע שהוא כבוד. ודקא משמע בחוץ נמי לכבא
29 לפסוקיה, דהא כבוד וניבא שרי בתו. והיכא
30 דאן יודיען שהוא כבוד ליכא למימר הכי,
31 דבעל כרחך לא יתקן. דאי אהו שטיע
32 ליה בלא מחמתה, ניול דכרולי עלמא ידעי
33 שהוא כבוד - הוה חסודי ליה. במקום
34 עדים - דאן חסוד וניבא שעתא איכא
35 מיא. והכא נמי, כיון דאן חסוד דבדכתיב
36 חסודים על המומין - לא נימא מה ליה
37 לשקר. הכא ודאי שריא כיה מומא -
38 בתמיה. אשתא שמעתא - דרבי אילעאי.
39 כלא נבר - בסתמא אמר ליה, לא תני
40 מוחזקין בו שהוא כבוד. כל' בלום חילקין
41 בין חבר לבתן עם הארץ - וניבא
42 חסודין אבא למישיד ביה מומא כבוננה
43 ככהן עם הארץ הן - חלקון, ולא חסידת.
44 בעלי תריסין - מניסין. תלמידי תנאים
45 הלגמנים במלחמה של תורה. היאך
46 אעשה - יכול להחשיב. אילמלי אני זה
47 והוא מת - הייתי יכול להחשיב, ולומר:
48 לא אמרת. היאך יכול החי להחשיב את
49 החי - דאי כן אמרת, וחוותי. בי קבול
50 ועמר - שתוק, ושחק. משננה הראיתי
51 כבודו - לא ידעתי ואמר לי מיום קבוע
52 הוא. ושוטתו. ובלבד שיהו לו עדים שלא
53 חסילו בו. גמרא נאמן הכהן לומר -
54 לחכם: כבוד זה נתן ולן ישראל מיום זה
55 שבו. דעבידא לאיגלווי - דאתי חכם
56 ואמר לא תחתייל לך. לא - לעולם אימא
57 לך. מילתא דעבידא לאיגלווי משקרי
58 אישיה. והכא. היינו טעמא דתמימן -
59 ולא חסידו כבודו לאכול קדשים תמימים
60 בחוץ. הלכך, אי לאו דשרי ליה חכם -
61 לא יתח אמר שרי ליה. ושטחן ליה בלא
62 התרת ממוחה. אבל לא - דקא מתוי

63 ליה לחכם. ואמר: מיום זה נתן לי ישראל,
64 להטיל מום ולמימר ישראל נתנו לי במומו.
65 שיתכרם. אין שליח זה נאמן - לומר שנתמנו לקחתיו.

1 אימר דאמר רבי מאיר - לחששא, לאהווקינהו מי אמר
2 איבעיא להו: עד מפי עד, מהו לעדות כבוד רב אסי
3 אסי, ורב איש שרי. אמר ליה רב אסי לרב אשי, והא
4 תנא דבי מנשה: אין עד מפי עד כשר אלא לעדות
5 האשה! - תני: אלא לעדות שהאשה קשרה לה בלבד.
6 רב יימר אכשר עד מפי עד בכבוד, קרי עליה קרימי:
7 "יימר שר בוכרא". והלכתא: עד מפי עד קשרה לעדות
8 כבוד. אמר רבי אילעאי: לא היו מוחזקין בו שהוא כבוד,
9 ובא אחר ואמר שהוא כבוד ומזמן עמו - נאמן. מאי
10 קא משמע לן, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר תנינא:
11 האשה שאמרה "אשת איש הייתי ותרשה אני" - נאמנת,
12 שהפה שאסר הוא הפה שהתיר! - מהו דתימא: התם
13 הוא, דאי בעיא לא אמרה. אבל הכא, דלא מניא דלא
14 אמרה, דקדשיים בחוץ לא אכיל - אימא: לא הפה שאסר
15 הוא, קא משמע לן, דאי משום הכי - הוה שרי ביה מומא
16 דניבא, ואכיל ליה. מתקין לה מר בר רב אשי: מאי שנא
17 מיהא? גמרא דאמר ליה המרא להרביה, ואמר ליה: לא
18 תיזיל באורחא דנהר פקוד, דאיכא מים. זיל באורחא
19 דנהר, דליכא מים. אול באורחא דנהר פקוד ומית אהרא,
20 ואתא ואמר ליה: באורחא דנהר פקוד אולי, ומירו מיא
21 לא הוה. ואמר רבא: מה לו לשקר אי בעי אמר: באורחא
22 דנהר אולי. ואמר אביי: "מה לו לשקר" במקום עדים לא
23 אמרינן. - הכי השתא: התם - ודאי איכא מיא התם,
24 דאישידי ביה מומא - חששא הוא, ובמקום חששא
25 אמרינן "מה לו לשקר". תיב רבנא וקאמר להאי
26 שמעתא בלא גמרא. אמר ליה רבא ורבי אילעאי: אן
27 משמיה דרבא איכא מתנינן ליה. רבי צדוק היה ליה
28 בוכרא, דמא ליה שערי כסלי, כבדי דקאכיל איכוע
29 שפיתיה. אתא לקמיה דרבי יהושע, אמר ליה: כלום
30 חילקין בין חבר לעם הארץ אמר לו רבי יהושע: הן. אתא
31 לקמיה דרבן גמליאל, אמר ליה: חילקין בין חבר לעם הארץ אמר ליה רבן גמליאל: לא. אמר
32 ליה: והא רבי יהושע אמר לי הן! אמר לו: המתן עד שיעלו בעלי תריסין לבית המדרש. כיון
33 שגבנכו לבית המדרש, עמד השואל ושאל: כלום חילקין בין חבר לעם הארץ אמר ליה רבי
34 יהושע: לאו. אמר ליה רבן גמליאל: והלא משמך אמרו לי הן! יהושע, עמד על רגלך ויעידו
35 קדי עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: היאך אעשה אילמלי אני זה והוא מת - יכול החי להחשיב
36 את חברו, וכשיו שאני זה והוא חי - היאך זה יכול להחשיב את החי והיה רבן גמליאל עומד
37 ודושי, והתם, וישמע עומד על רגליו, עד שירגילו בו, ובעל אומר והתחזקת המתוךמן: עמד,
38 ועמד. משננה הכהן לומר: "הראיתי כבוד זה, ובעל מום הוא". גמרא אמר רב יהודה
39 אמר רבי: נאמן הכהן לומר: "כבוד זה נתן לי ישראל במומו", מאי מעמא כל מילתא דעבידא
40 לאיגלווי - לא משקרי בה אינשי. אמר רב אשי, אף אן נמי תנינא: נאמן הכהן לומר: "הראיתי
41 כבוד זה, ובעל מום הוא", מאי מעמא לאו משום דאמרין: כל מילתא דעבידא לאיגלווי לא
42 משקרי בה אינשי - התם הוא. דקדשיים בחוץ לא אכיל. אבל הכא, כיון דחשידי - חשידי. תיב
43 רב שיבוי: האומר למי שאין נאמן על הפעשר: "קח לי ממי שהוא נאמן", או: "ממי שהוא
44 מעשר" אינו נאמן; אמאי נימא: כל מילתא דעבידא לאיגלווי, לא משקרי בה אינשי! שאני הוה
45 דתת

1 לאהווקינהו - משתיירין מי אמר רבי מאיר חסוד לרבר אחד חסוד לכל התורה
2 כולה - היכא דמוחקן לו דערער על דבר אחד. לעדות כבוד - להעיד שלא
3 הטיל בו מום זה בכוננה. לעדות אשה - שנת בעלה במדינת הים. תני אלא
4 לעדות שאשה כשרה - ובעדות כבוד נמי אשה כשרה, דאמרין ק"מ: הלכתא כרבן
5 שמעון ואפילו בתו. יי"ב שרי כובריא -
6 ימר המהדר בבורות, לשון גבאי. אל היו
7 מוחזקין - בטלה שהוא כבוד, ובא כון
8 בעילה ואמר: כבוד הוא זה ומזמן עמו, שלא
9 הוטל מום זה בכוננה. ואתי לאחויי לחכם
10 אי קבוע הוא אי עבר הוא. נאמן - הדפה
11 שאמר ואמר: כבוד הוא, חסוד ואמר: מומי
12 עמו. אשת איש הייתי - ולא היו
13 מוחזקין בו שהיא אשת איש מגולה.
14 נאמנת - ומותרת להנשא. דאי בעיא לא
15 אמריה - כלומר, אי יתח חסידא להנשא
16 בחיי בעלה בלא גירושין - הוה שחקך
17 ולא אמרת אשת איש הייתי, דהא בפנייה
18 מוחזקין לה. אבל הכא כבודו דלא מניא
19 דלא אמר - כבוד הוא, דלימא ליה חכם
20 מום קבוע הוא או עובר. וקדשיים תמימים
21 אין הון נחשד לאכול בחוץ, דבר כרד
22 הוא. אבל נחשד להטיל בו מום, ולאו
23 בעלמא דהא, ולא יתא נאמן. קא משמע לן
24 דנאמן. דאי כן - הוהו הטיל בו מום -
25 הוה שרי ביה מום דניבא אפילו לעם הארץ
26 שהוא מום, ותו לא הוה בעי למיתוי קמן
27 ולמימר כבוד הוא. ודקא איז אום אתר
28 יודע שהוא כבוד. ודקא משמע בחוץ נמי לכבא
29 לפסוקיה, דהא כבוד וניבא שרי בתו. והיכא
30 דאן יודיען שהוא כבוד ליכא למימר הכי,
31 דבעל כרחך לא יתקן. דאי אהו שטיע
32 ליה בלא מחמתה, ניול דכרולי עלמא ידעי
33 שהוא כבוד - הוה חסודי ליה. במקום
34 עדים - דאן חסוד וניבא שעתא איכא
35 מיא. והכא נמי, כיון דאן חסוד דבדכתיב
36 חסודים על המומין - לא נימא מה ליה
37 לשקר. הכא ודאי שריא כיה מומא -
38 בתמיה. אשתא שמעתא - דרבי אילעאי.
39 כלא נבר - בסתמא אמר ליה, לא תני
40 מוחזקין בו שהוא כבוד. כל' בלום חילקין
41 בין חבר לבתן עם הארץ - וניבא
42 חסודין אבא למישיד ביה מומא כבוננה
43 ככהן עם הארץ הן - חלקון, ולא חסידת.
44 בעלי תריסין - מניסין. תלמידי תנאים
45 הלגמנים במלחמה של תורה. היאך
46 אעשה - יכול להחשיב. אילמלי אני זה
47 והוא מת - הייתי יכול להחשיב, ולומר:
48 לא אמרת. היאך יכול החי להחשיב את
49 החי - דאי כן אמרת, וחוותי. בי קבול
50 ועמר - שתוק, ושחק. משננה הראיתי
51 כבודו - לא ידעתי ואמר לי מיום קבוע
52 הוא. ושוטתו. ובלבד שיהו לו עדים שלא
53 חסילו בו. גמרא נאמן הכהן לומר -
54 לחכם: כבוד זה נתן ולן ישראל מיום זה
55 שבו. דעבידא לאיגלווי - דאתי חכם
56 ואמר לא תחתייל לך. לא - לעולם אימא
57 לך. מילתא דעבידא לאיגלווי משקרי
58 אישיה. והכא. היינו טעמא דתמימן -
59 ולא חסידו כבודו לאכול קדשים תמימים
60 בחוץ. הלכך, אי לאו דשרי ליה חכם -
61 לא יתח אמר שרי ליה. ושטחן ליה בלא
62 התרת ממוחה. אבל לא - דקא מתוי

1 והלכתא אפילו כלישנא קמא – ואף על גב דהבא פסקין דמילתא דעבדא
2 לאגלוי לא משקר, מכל מקום לא הוסיפה לעד אחד אלא משום
3 דדייקא ומנסבא. אי נמי, ולמאן כיון דרומא לה לא דיקא. ולמאן דאמר הכא:
4 אינו נאמן אפילו במשולא דעבדא לאגלוי, יש להלך בהו כהן לעד. אי נמי,
5 בני אשה אפילו במשולא עינגא, ועד
6 דדייקא. הוייה בשקריה – פירושו: ראיה
7 והכיר בו. ד"ה שקרייה הוא לשון הכרה,
8 כמו "ואז דבעל היה משפחה לה" ערלתיה ולא מבסקר לה' בפרק "עושין"
9 פסין (עירובין ט.א.), וכמו "חלף קמיהו"
10 ולא בשקרייה" בפרק בתרא דבימות (ק.א.).
11 על פי שלשה או מומחה. על כבוד הרב
12 משום
13 כבוד הרבם – כדאמר לקמן.
14 שלשה כותרי את הבכור במקום שאין
15 מומחה, ובמקום שיש מומחה – על
16 פסב – אבל הוא פשיטא, ובלא החרה
17 אינו נשחט אפילו שי בו מום, מומחה אלא
18 על פי שלשה או מומחה. על כבוד הרב
19 לא עבר אסורא עבד – והא תאמר: מהא
20 טעמא ליתירו בלא ערוה כל בכורות
21 שהבנתם מביאין לענינו שיש בהם מום
22 מובהק ויש להזכיר דהשאינו כשר
23 לאכול בזה החרה חכם, כן יתולה הדבר
24 מתוך כך שהטיל בו מום. אבל היא אסורא
25 – אין להזכיר שנומיא לפני חכם בן יודע
26 שרצה לאוכלו ולגדלו לכוף, שהרי גם
27 עתה בעיביז כן לא יתברא שלא יאכל
28 הוא עצמו. החרת בכור בחוצה לארץ
29 על פי שלשה בני הכנסת – וממתניתין
30 שנועמין לה, דאיכא לאוקמה במון הוה.
31 אבל במון שביה המוקדש קיים – הוה ליה
32 למינזר חוצה לארץ אטו ארץ ישראל.
33 שלא להקל לחתיר על פי שלשה בני
34 הכנסת. ועד, משום דאיכא למאן דאמר.
35 בתמונה רפה, "אלא דרבי משום (א.א.)
36 דבכורות חוצה לארץ, אם באו תמימים –
37 יקריבו. ויורה זה שחייבו –" על
38 ולא משני הכא: לאפוקי שרטי יוסי קמי'
39 ובגדמיון עמו, כדאמר בסמוך – משום
40 דאם כן הוה ליה לרב תודה למעיה. ולהב
41 כרבנן, אי: או חלקי כרבי יוסי. אבל רבי
42 חיאי דבספיקו נקט שני דברים מעבד אתה,
43 החרת בכור והחרת נדרים. במקום שיש
44 מומחה ליה, לאו דוקא מומחה שדמיתו
45 בית דין, דהא על רב אלו דלעיל אפילו
46 דאיתיה לקמיה הוואו שרוע משעבדו
47 דחכם. ולכ מופלג בתבונה מומחה ראו
48 לחתיר בכור ועד, ביחוד, כדמשמע מדבר
49 אשוי דלעיל. ונפרק קמא נדרים (ג.ב.)
50 רבינא דהוה ליה נרדא לדיתתו ואתא
51 לקמיה דרב וכו' וקמאר: שועי מנע
52 מלה בן יודע מומחה שוי שטמא
53 קצת דחידו מומחה דחי כרבי אשי. וכן ההיא
54 דברפך קמא שטמא (ה.ב.) אלא אם כן
55 היה מומחה לרביים דין אפילו יחיד – וכן
56 דוקא מומחה ונכסין בו, כדאמר ברבנן
57 חכם. כגון אנת דן דייני ממונת – פסב –
58 ומיהו מוזה היה אין נראה שיהיו שום אדם
59 שחייב מומחה. הוה חידו בכור ועד בחידי,
60 ולדון דייני ממונת. שלשה מתירין את
61 הנדר במקום שאין חכם – בענין זה דפרק
62 קמא נדרים (ה.ב.) דאיתרין: לא רביה.
63 לאינשי למשירי נרדא באיתרן ארביה.
64 ומיהו, הדיא, אפילו שי שם מומחה אחר –
65 אלא לאתו מומחה לחתיר במקום רבו, כמו רבינא במקום רב, כדאמר בפירוש

1 **דאית ליה לאשתמושי** – ולמישר: אי לרדך לא מוזנין. אבא הוה חשבנא ליה
2 מוזנין. הלכך לא מירתת מעיקרא. **מאי פלוני** – דהוכיז לו משלח שם האנן
3 – דהוה זה האנן השלישי, דחיש שנתו ויבעי וינמאני משקר. דך סיפא דאי
4 מסייעא ליה לרב יודיה, דמלתא דעבדא לאגלוי לא משקר בה ליה. **התם**
5 **דאית ליה לאשתמושי**. סיפא ודאי מסייעא ליה: **מאי**
6 **פלוני** – הרי זה נאמן, **התם**, בין דאית ליה חובע –
7 **מירתת**. אמר רבי רימיה בר אבא: **מאן ליה ליהודה** הא
8 **אנא בגידול קבעיתיה, ויגדול קבע בדריה**. ורבי אמר ליה:
9 **נאמן ישראל לומר "כבוד זה נתתי לכהן במומו"** – **ישראל**,
10 **פשיטא** – לא צריך בקמן והגדיל; מהו דתימא: לא קים
11 ליה? **קא משמע לן**. **בסורא מתנו בלישנא קמא**,
12 **בפומבדיתא בלישנא קמא, והלכתא: אפילו בלישנא קמא**,
13 **פרסם בפומבדיתא הוה ליה בוקרא, ורביה ליה לכהן בלא**
14 **מומא, אול שרא ביה מומא**. וימא חד חלש בעיניה, איתיה
15 לקמיה, **אמר ליה: כבוד זה נתן לי ישראל במומו**.
16 **ארפסיניה לעיניה, חיייה בשקריה, אמר ליה: לאו אנת**
17 **דיתובתיה דך ואפילו הכי לא חש לה למיתתא; הוה**
18 **דציץ, כולי עלמא לא חציפי**. הוואו שרוע דאיתא לקמיה
19 **דרב אשי**. **אמר: למאי יחוש ליה אי פתן הוה, אי ישראל**
20 **הוה – הרי כבוד ומומו עמו**. **אמר ליה רבינא לרב אשי:**
21 **ורמא ישראל הוה, ואמר רב יודיה: אין יודיה כבוד**
22 **ישראל אלא אן פן בנתן עמו! אמר ליה: הכי השתאן התם,**
23 **נדר דקדשים בחוץ לא אכל – אפמוניה דכהן חיישי, תבא**
24 **מכדי דע דהאי מום מובהק הוה, מאי מעמא איתיה קמיה**
25 **רבנן – משום כבודו דהתם; על כבודו דהתם לא עביה,**
26 **איסורא עבד משנה הכל נאמנין על מומו מעשה**. **גמרא**
27 **מאי מעמא דאי בעי שרי ביה מומא מעיקרא** – מי דעתי
28 **נפק וכי תימא: מפיק ליה בריש עשרה – לא יבקר בין טוב**
29 **לרע" אמר רבא! אלא, דאי בעי שרי ביה מומא בכלי**
30 **עריה**. **משנה כבוד שנסמית עינו ושנסמיקה דו**
31 **ושנסבתה רגלו – הרי זה ישחט על פי שלשה בני הכנסת**.
32 **רבי יוסי אומר: אפילו יש שם עשרים ושלשה – אינו נשחט**
33 **אלא על פי מומחה**. **גמרא רבי שמלאי ורבי יהודה**
34 **נשיאה, תרווייהו משמיה דרבי יהושע בן לוי אמרי, ואמרי**
35 **לה: רבי שמלאי ורבי יהושע בן לוי תרווייהו משום רבי**
36 **יהודה נשיאה אמרי: החרת בכור בחוצה לארץ – על פי**
37 **שלשה בני הכנסת**. **אמר רבא: וכמויין מובהקין – מאי קא**
38 **משמע לן תנינא: כבוד שנסמית עינו ושנסמיקה דו**
39 **ושנסבתה רגלו – הרי זה ישחט על פי שלשה בני הכנסת!**
40 **אי ממתניתין, הוה אמיאנא: בחוצה לארץ – אפילו מוזנין**
41 **שאין מובהקין, והוא קמתני מובהקין – לתויעך בחו דרבי**
42 **יוסי: קא משמע לן**. **אמר רב יהודה אמר רבי רימיה בר**
43 **אבא, ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל: שלשה**
44 **מתירין את הכבוד במקום שאין מומחה** – מאי קא משמע
45 **לן תנינא: הרי זה ישחט על פי שלשה בני הכנסת! אי**
46 **ממתניתין, הוה אמיאנא: במקום מומחה, קא משמע לן:**
47 **במקום שאין מומחה – אין, במקום שיש מומחה – לא**. **אמר**
48 **רב תיא בר עמרם: שלשה מתירין את הכבוד במקום שאין**
49 **מומחה, שלשה מתירין את הנדר במקום שאין חכם**.
50 **שלשה מתירין את הכבוד במקום שאין מומחה**
51 **לאוק**
52 אמרה לי משמיה דשמואל: שלשה מתירין את הכבוד בו – במוזנין מובהקין.
53

1 **דאית ליה לאשתמושי** – ולמישר: אי לרדך לא מוזנין. אבא הוה חשבנא ליה
2 מוזנין. הלכך לא מירתת מעיקרא. **מאי פלוני** – דהוכיז לו משלח שם האנן
3 – דהוה זה האנן השלישי, דחיש שנתו ויבעי וינמאני משקר. דך סיפא דאי
4 מסייעא ליה לרב יודיה, דמלתא דעבדא לאגלוי לא משקר בה ליה. **התם**
5 **דאית ליה לאשתמושי**. סיפא ודאי מסייעא ליה: **מאי**
6 **פלוני** – הרי זה נאמן, **התם**, בין דאית ליה חובע –
7 **מירתת**. אמר רבי רימיה בר אבא: **מאן ליה ליהודה** הא
8 **אנא בגידול קבעיתיה, ויגדול קבע בדריה**. ורבי אמר ליה:
9 **נאמן ישראל לומר "כבוד זה נתתי לכהן במומו"** – **ישראל**,
10 **פשיטא** – לא צריך בקמן והגדיל; מהו דתימא: לא קים
11 ליה? **קא משמע לן**. **בסורא מתנו בלישנא קמא**,
12 **בפומבדיתא בלישנא קמא, והלכתא: אפילו בלישנא קמא**,
13 **פרסם בפומבדיתא הוה ליה בוקרא, ורביה ליה לכהן בלא**
14 **מומא, אול שרא ביה מומא**. וימא חד חלש בעיניה, איתיה
15 לקמיה, **אמר ליה: כבוד זה נתן לי ישראל במומו**.
16 **ארפסיניה לעיניה, חיייה בשקריה, אמר ליה: לאו אנת**
17 **דיתובתיה דך ואפילו הכי לא חש לה למיתתא; הוה**
18 **דציץ, כולי עלמא לא חציפי**. הוואו שרוע דאיתא לקמיה
19 **דרב אשי**. **אמר: למאי יחוש ליה אי פתן הוה, אי ישראל**
20 **הוה – הרי כבוד ומומו עמו**. **אמר ליה רבינא לרב אשי:**
21 **ורמא ישראל הוה, ואמר רב יודיה: אין יודיה כבוד**
22 **ישראל אלא אן פן בנתן עמו! אמר ליה: הכי השתאן התם,**
23 **נדר דקדשים בחוץ לא אכל – אפמוניה דכהן חיישי, תבא**
24 **מכדי דע דהאי מום מובהק הוה, מאי מעמא איתיה קמיה**
25 **רבנן – משום כבודו דהתם; על כבודו דהתם לא עביה,**
26 **איסורא עבד משנה הכל נאמנין על מומו מעשה**. **גמרא**
27 **מאי מעמא דאי בעי שרי ביה מומא מעיקרא** – מי דעתי
28 **נפק וכי תימא: מפיק ליה בריש עשרה – לא יבקר בין טוב**
29 **לרע" אמר רבא! אלא, דאי בעי שרי ביה מומא בכלי**
30 **עריה**. **משנה כבוד שנסמית עינו ושנסמיקה דו**
31 **ושנסבתה רגלו – הרי זה ישחט על פי שלשה בני הכנסת**.
32 **רבי יוסי אומר: אפילו יש שם עשרים ושלשה – אינו נשחט**
33 **אלא על פי מומחה**. **גמרא רבי שמלאי ורבי יהודה**
34 **נשיאה, תרווייהו משמיה דרבי יהושע בן לוי אמרי, ואמרי**
35 **לה: רבי שמלאי ורבי יהושע בן לוי תרווייהו משום רבי**
36 **יהודה נשיאה אמרי: החרת בכור בחוצה לארץ – על פי**
37 **שלשה בני הכנסת**. **אמר רבא: וכמויין מובהקין – מאי קא**
38 **משמע לן תנינא: כבוד שנסמית עינו ושנסמיקה דו**
39 **ושנסבתה רגלו – הרי זה ישחט על פי שלשה בני הכנסת!**
40 **אי ממתניתין, הוה אמיאנא: בחוצה לארץ – אפילו מוזנין**
41 **שאין מובהקין, והוא קמתני מובהקין – לתויעך בחו דרבי**
42 **יוסי: קא משמע לן**. **אמר רב יהודה אמר רבי רימיה בר**
43 **אבא, ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל: שלשה**
44 **מתירין את הכבוד במקום שאין מומחה** – מאי קא משמע
45 **לן תנינא: הרי זה ישחט על פי שלשה בני הכנסת! אי**
46 **ממתניתין, הוה אמיאנא: במקום מומחה, קא משמע לן:**
47 **במקום שאין מומחה – אין, במקום שיש מומחה – לא**. **אמר**
48 **רב תיא בר עמרם: שלשה מתירין את הכבוד במקום שאין**
49 **מומחה, שלשה מתירין את הנדר במקום שאין חכם**.
50 **שלשה מתירין את הכבוד במקום שאין מומחה**
51 **לאוק**
52 אמרה לי משמיה דשמואל: שלשה מתירין את הכבוד בו – במוזנין מובהקין.
53

בבורות. פרק חמישי - כל פסולי המוקדשין דף על עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) קכט רש"י

1 **מפריין** את הנדר - לישנא דקרא נקט, אבל גבי חכם שיקי לשון תהרה. וכן
2 ב'המוכר את הספינה' (בבא בתרא ע"א,) גבי בת קול, דקאמר:
3 'ועכשיו שבשבעתי מי מפני לך.' ר"י יהודה אומר אחד מהם חכם מכלל הדנין
4 כל דהו אמור רבינא דמסבתי להו וסביר - כך תובו ברוח הפסרים. וכן פסין
5 אבן? כגון מאן? אמר רב נתנן: כן

6 **לאפוקי מדרבי יוסי** - ומתניתין. במקום שאין חכם - הא יש חכם - הוא
7 לבדו מתירו. כגון מאן - הוי אותו חכם. מכלל דהני תרי כל דהו - בתמייה.
8 כלומר, אפילו עמי הארץ השנים ועמי הארץ היקר ראיין להטמון דמסביר
9 להו - טעמי הלכות נדרים, וסביר. ואותו חכם ילמדו את השנים. מהו דתימא
10 - האי קיימא לן במסכת גיטין? רבי
11 יוסי ונמוקו עמו. ותוויי הלכתא כותיה. 1
12 **נימוקו** - טעמו. שהיה מביא טעם לדבריו
13 כל שעה. **תשמוטו מלא** - דאמר רב
14 חננאל משמיה דרב אין הלכה כרבי יוסי,
15 תפשוט דרך קמייאת דאמר רב יהודה לעיל
16 שפס משמיה דרב ספק משמיה דרשמואל. 5
17 שלשה מתיקין את הבור - תפשוטו
18 משמיה דרשמואל איתמר. דאי משמיה דרב
19 - תרתי למה לי לומר לרב תרתי וימי
20 גדלתא מתיקין את הבור, ואת הלכה
21 כרבי יוסי **משנה השוטה את הכבור** -
22 ומכר מנשרו. **ונודע שלא אהרואו** -
23 לחכם. מה שאכלו - הלווקחים אכלו.
24 ויחיד להם הדמים - משום קנס. דאיסור
25 ספק הוי. **הבשר יקבר** - דבכור הם אסור
26 בהנאה. **מכרוהו** - הלווקחים לגוים,
27 הואיל ולא גרם להו איסורא - שלמו לו
28 דמי בשר טריפה בוול, והוא יחיד להם
29 המותר. **נמרא קצה** - מואסת, כמו
30 'זאקנא' (מ"ב, יקרא כ). 'יחיד לך' -
31 הדמים - דכל מה שאכלו אינו נתנה להם
32 משמיה שגדור להם. **יגבה** - הוא טיול
33 קעת בתמיה. **לוימא ליה** - ישראל וכו'
34 שכמר. מה אפסדתו הלא אם היה חכם
35 ביך היה טען בקורה. שהיה עם שרחתו
36 כגון דובין ליה - אבך הוה שרשן. מקום
37 המום והחכם **רובי אתה** - כן הוה; מוס
38 היה בידו, היה מחויב אתו כמו שהוא
39 שותו. **כרבי יהודה** - דאמריין פברק ע"כ
40 מביה' (בבבבא כ"א.) השותן את הכבור
41 ואחר כך הראה את מומו, רבי יהודה
42 מתיי. **בבבבב** - אמאי טיול קעת לימא
43 ליה מוכר ללווקח: אי לאו דאכלתה, למה
44 מתקבא להו? אין נכח - אמאי טיול קעת
45 ומשנה: כון ולא רבין ליה? אין נכח גופיה.
46 אלא עדיבו עין ביה כשר, ומוכרין. לימא ליה
47 אי הדרתיה נתילי, הנה מתקבא ליה לגוים
48 חוץ מדמיין אין נכח שבו.

9 **לאפוקי מדרבי יוסי**, **שלושה מפרין את הנדר במקום**
10 **שאין חכם** - **לאפוקי מדרבי יהודה, דהניא: הפרת נדרים**
11 **בשלושה**, **רבי יהודה אומר: אחד מהם חכם**. **במקום**
12 **שאין חכם** - **כגון מאן אמר רב נתנן: כגון אגא.** **רבי**
13 **יהודה אומר: אחד מהן חכם** - **מכלל דהנין כל דהו**
14 **אמר רבינא: דמסבתי ליה וסביר**. **רבי יוסי אומר:**
15 **אפילו יש עשרים ושלשה' כו', אמר רב נתנן: אמר**
16 **רב: אין הלכה כרבי יוסי**. **ששמוא, יחיד ויגבה הלכה**
17 **כרבינו!** **מהו דתימא: נמוקו עמו, קא משמע לן.**
18 **תפשוטו מלא, דהך קמייאת משמיה דרשמואל איתמר,**
19 **דאי משמיה דרב** - **תרתי למה לי** - **הרא מכלל**
20 **דכרייתא איתמר. משנה השוטה את הכבור ונדע**
21 **שלא אהרואו** - מה שאכלו אכלו, ויחיד להם הדמים.
22 **ומה שלא אכלו** - **הבשר יקבר, ויחיד את התימים, וכן**
23 **השוטה את הפרה ויכרה, ונדע שהיא מרפה** - מה
24 **שאכלו אכלו, ומה שלא אכלו** - הם יחידו לו את
25 **הבשר, והוא יחיד להם את הדמים, מכרוהו לגוים** אף
26 **היולדוהו לכלבים** - **שלמו דמי מרפה. נמרא? הנה רבנן:**
27 **המוכר בשר לחבורו ונמצא בשר בכור, פירות ונמצא**
28 **מבבבב, וכן ונמצא וכן נכח** - מה שאכלו אכלו, ויחיד
29 **להם את הדמים, רבי שמעון בן אלקנה אומר: דברים**
30 **שהנפש קצה בהן** - **יחיד להן את התימים, ושאר הנפש**
31 **קצה בהם** - **יגבה להם את התימים.** ואילו הן דברים
32 **שהנפש קצה בהן: גבילות ומריפות שקצים ורמשים.**
33 **ואלו הן דברים שאין הנפש קצה בהן: בבורות, מבבבב,**
34 **זריבא, כגון דבבבב ליה במקום מומא, דאמר ליה: אי לאו**
35 **דאכלת, הוה מחויב ליה וישרי נתימיה, כרבי יהודה.**
36 **מבבבב** - הוה מתקבא ליה, ואכלא ליה. וכן נכח על
37 **דני תערובת, ויכרן שמעון בן גמליאל. דתנן: וכן נכח**
38 **שנפל לבור** - **בוולו אסור בהנאה, רבן שמעון בן גמליאל**
39 **אומר: יקבר בוולו לגוים חוץ מדמיין וכן נכח שבו.**

הדרן ערך כל פסולי המוקדשין

1 **על אלו מומין שוקמין את הקבור: נפגמה אגונו מן**
2 **התחוס, ויגבה ליה האוהו, נפגמה, אי אהו**
3 **שלא שחרה, ויגבה מלא כרשינה, ואם שפחה, אי אהו**
4 **ויבשה כל שתתבב ויאתה מוציאה מופת דם.** **רבי יוסי**
5 **בן המשולם אומר: ויבשה - שתהא נפרת. נמרא**
6 **אמאי פסה ועור כתיבו!** - **כתיבו נמי: "כי יהיה בו**
7 **מום"** - **ויאמא: "כי יהיה בו מום"** - **כלל, פסה או**
8 **עור" - פרט, כלל ופרט - אין בכלל אלא מה שפפרת;**
9 **פסה ועור - אין, מיד אחרניא - לאו - כל מום**
10 **רע" הוה ויכלל, כלל ופרט ויכלל - אי אתה דן אלא**
11 **כעין הפרט, מה הפרט מפורש - ואינו שפגלו ואינו**
12 **חזוין, אף כל - מומין שפגלו ואינו חזוין.** **ויאמא: מן הפרט מפורש - מומין שפגלו**
13 **ובוטל ממלאכתו ואינו חזוין, אף כל - מומין שפגלו, ובוטל ממלאכתו, ואינו חזוין. אלקמה**
14 **תנן: נפגמה אגונו מן התחוס, ולא מן תרו - "כל מום רע" - ריבויא הוא. - אי הכי,**
15 **מומין שפפרת נמי! אלקמה תנן: חומין החיצונות שפגמו ונשגממו, והתנימיות שפגקו;**
16 **עקרו**

1 **לאפוקי מדרבי יוסי** - ומתניתין. במקום שאין חכם - הא יש חכם - הוא
2 לבדו מתירו. כגון מאן - הוי אותו חכם. מכלל דהני תרי כל דהו - בתמייה.
3 כלומר, אפילו עמי הארץ השנים ועמי הארץ היקר ראיין להטמון דמסביר
4 להו - טעמי הלכות נדרים, וסביר. ואותו חכם ילמדו את השנים. מהו דתימא
5 - האי קיימא לן במסכת גיטין? רבי
6 יוסי ונמוקו עמו. ותוויי הלכתא כותיה. 1
7 **נימוקו** - טעמו. שהיה מביא טעם לדבריו
8 כל שעה. **תשמוטו מלא** - דאמר רב
9 חננאל משמיה דרב אין הלכה כרבי יוסי,
10 תפשוט דרך קמייאת דאמר רב יהודה לעיל
11 שפס משמיה דרב ספק משמיה דרשמואל. 5
12 שלשה מתיקין את הבור - תפשוטו
13 משמיה דרשמואל איתמר. דאי משמיה דרב
14 - תרתי למה לי לומר לרב תרתי וימי
15 גדלתא מתיקין את הבור, ואת הלכה
16 כרבי יוסי **משנה השוטה את הכבור** -
17 ומכר מנשרו. **ונודע שלא אהרואו** -
18 לחכם. מה שאכלו - הלווקחים אכלו.
19 ויחיד להם הדמים - משום קנס. דאיסור
20 ספק הוי. **הבשר יקבר** - דבכור הם אסור
21 בהנאה. **מכרוהו** - הלווקחים לגוים,
22 הואיל ולא גרם להו איסורא - שלמו לו
23 דמי בשר טריפה בוול, והוא יחיד להם
24 המותר. **נמרא קצה** - מואסת, כמו
25 'זאקנא' (מ"ב, יקרא כ). 'יחיד לך' -
26 הדמים - דכל מה שאכלו אינו נתנה להם
27 משמיה שגדור להם. **יגבה** - הוא טיול
28 קעת בתמיה. **לוימא ליה** - ישראל וכו'
29 שכמר. מה אפסדתו הלא אם היה חכם
30 ביך היה טען בקורה. שהיה עם שרחתו
31 כגון דובין ליה - אבך הוה שרשן. מקום
32 המום והחכם **רובי אתה** - כן הוה; מוס
33 היה בידו, היה מחויב אתו כמו שהוא
34 שותו. **כרבי יהודה** - דאמריין פברק ע"כ
35 מביה' (בבבבא כ"א.) השותן את הכבור
36 ואחר כך הראה את מומו, רבי יהודה
37 מתיי. **בבבבב** - אמאי טיול קעת לימא
38 ליה מוכר ללווקח: אי לאו דאכלתה, למה
39 מתקבא להו? אין נכח - אמאי טיול קעת
40 ומשנה: כון ולא רבין ליה? אין נכח גופיה.
41 אלא עדיבו עין ביה כשר, ומוכרין. לימא ליה
42 אי הדרתיה נתילי, הנה מתקבא ליה לגוים
43 חוץ מדמיין אין נכח שבו.

44 **על אלו מומין, התחוסים - תנוך האתן**
45 **שוקמין סנדרין, אבל לא מן העור**
46 **הדרה בריא, ולא הוי מומא, והאי עור**
47 **היינו אליה רב של און, פגימה** - איהל
48 **בלא חסרה, אבל כולו שומע נמי מבי**
49 **חסרון, נפרת** - כשממשמשיין בה.
50 **נמרא ואמאי פסה ועור תריב** -
51 **שתחוס בו עיקרו, ומדי אחרניא -**
52 **דכתיב: ויבי יהיה בו מום פסח ועור, וסמין**
53 **לחי: "משנתה אכלת", היינו בלא**
54 **הקדמה. משיני כתיבו נמי כי יהיה בו מום**
55 **משמע: נמי מומין אחרניא, ובבבב**
56 **ממלאכתו - כגון פסח - בטל מולדך,**
57 **עור - בו מן מריאה. אלקמה תנן נפגמה**
58 **אגונו - הי מום הא איהא גבילת משמיהו**
59 **ריבויא היא - דכתיב: כלי. ולא דרשין**
60 **אין בכלל ופסח "א הכי" - דריבויא הוא.**
61 **מומין שפפרת ופשוט נמי עליהו. חושיין**
62 **ייבבב' - חיצונות - שבאמצע הפה -**
63 **שנפגמו - שתחוס מיטע, שנפגמו -**
64 **שנתחוס בסבין כרחובו, ולא חיסרו אלא**
65 **עין סוק, הפנימיות - מוגלדריש.**
66 **מום,**

1 אן פנמונו נגמנו ולא - הו מיצו לאתווי מהדיא דלקמן. דקא חיביב
2 בהדיא גבי: "ואלו שאין שוחטין עליהן לא במקדש ולא במדינה" -
3 חטין הפנימיות שנפגמו ונגממו. אלא נחא לאתווי מדיקא דרישא. דמכח דאף
4 על גב דבחינוניות היו עליהם שבגלו. בפנימיות לא הוי מום.
5

השתא מיפרק לא פרקינן עליון מהו

6 ואם חתמו: לחאי שניוין קמא,
7 דנפיק מום עובר מקל חומר, "פסח ועור"
8 מאי אתני ליה: שני לומר. דקסבר השתא,
9 דאי לא כתיב "פסח ועור", קמריבין מיכל
10 מום רע" מום עובר. והוה אמיתין דאתא
11 לאפקי מום חומר, ולא מומטין גמרי
12 מ"מום רע" מום שבוטח. "לרבות כל" -
13 שנקלח ביה. ואם ס' לא מקרי נלקח ביד - למע
14 מפרש שמוס דדיש ריבוי ומיעוט. "ולקחת" (באב)
15 רבה. "מציע" - מיעט. "זנתא באוני" - חור
16 וריבה. מאי רבי - רבי כל נילי, מאי מיעט -
17 מיעט סם. ומהדיא "ודלקת", מריבין כל רבי
18 ודלקת ביד. דאם ס' לא מקרי נלקח ביד - למע
19 לי ריבה ומיעט וריבה: משלשן "ולקחת" לחד לא
20 מתריב אלא דבר ודלקת ביד ושי לומר: ודלקת
21 "ולקחת" לא דריש. אלא הכי קאמר: לרבות כל
22 דבר ודלקת ביד, בן מום דרשישין ריבוי ומיעוט.
23 כחא לשחוט באן לפמול - מופלסין כהן משעת
24 דאי מום דאריחא. ושנא האי דאן חטוין -
25 משום דאין קרי פיה. ונרתיא טאט מומין בסתרה.
26 אי נמי, האי דמפסיל כהן - משום דאטו שיה
27 בוהר של אורח. אי נמי מום עובר רבוי ויעוט
28 ולא יפסל אפילו לפי שעה. משום דהכתיב: "וישען
29 אל מפתחיו", דרשישין בקדושיש (שם) - ומתור
30 שבמשפחה. כרי' שיעול מן החז ומות -
31 ובבמלא מקדח עימות לבית שמיא, דקראמז
32 פברק קמו דעירובין (א.א.) וכן לרפיה. ומשעת
33 דאתריהו קא, אשדדה ואגולגלת. אלא בית
34 הלא חלו למיור דרשישו נקולא מילא חזי שפי
35 מביי שיעול מן החז ומות לירדה. וריבין הם
36 נמי, דמפרש דאי קא זיבן לטרפה" אגולגלת,
37 מולא פריך בריש "אלו טריפין" (חולין פ"ג, כ"ג.)
38 והאיא כיום דנקולא בגולגלת, כדמפרש מתרוסן
39 בשדה, משום דהסתרין קרוסין חזי טריפין כל
40 חסרון. האי דקרי עירובין (א.א.) שדדה וגולגלת
41 חזי חומרי טריפה אחרדי - משום דהוה פליגי
42 בזב טריפה דאורי. דאין ליה מולא מתא ויה
43 טפי חיות. ולא מסרף בגביהת קרוס כל חסרון
44 עמו. שכל מקום פורשו נמי לזרע לרוב כבני
45 עשרי. כדמפרש דאורי שמיא ימות לזב
46 שאם, כדמצי הלל בשיטרא דיהודי. ומיהו
47 מה שדמקרי רבייה מן מולא פריך בריש "אלו
48 טריפין" (חולין פ"ג, כ"ג.) וחסרון וגולגלת - לא
49 חייבא. ומהו (מבטל) לעישר דרופיהל של חסרון
50 לא הוי אלא משום דסופי של קרוס לניקב, כמו
51 דריש דאורי לחיותו ולכחללא עמו (מ.א.). ועוד
52 קשה. לפי שמתחיל בן אדאם לטרפה חסרון
53 דברישי "אלו טריפין" (שם מג.א) מדחי ליה,
54 שדריש לזב מאיבין: "וישפך לארץ מריחה", ודריש
55 איוב קיים. ומיהו, והוה יחיל רבייה מן לפרש דאי
56 מטעם מולא חיביב טריפה בבמהת שפי פמאום.
57 אלא כהן דניקב קרוס של מום העליון ולא
58 החתוק, ובמהתה קרוס החתוקין ון אלא מנין על
59 מותא. לא באים דהתחתון קשה ומנין - משום
60 הכי בעי חסרון עם נקיבת העליון. אבל דבר
61 ששויין בוה ובזה - אין לחלק ביניהם כלל.
צ"ד

1 מום רע לא מיקר - אלא בגולה, שמוגלו. "אי הכי" - דרכל מום" ריבויא הוא.
2 השתא מיפרק לא פרקינן עליהו - פסוליה המוקדישין. מישחט שחימנה
3 עליהו - כבוד ברוך. כשחטא אומר - פסוק אחר: "ואם בזהמה טמאה ופדה
4 בערקה". אבן כן - דבעל מום עובר נמי נפקין, "פסח ועור" מאי אורי ליה דמשמע
5 מומין קבועין ולא עיבורין. כרי' שמיס -

6 שולד עמו. שתתגור - שתכבד כה פמון.
7 אם יודיעו בבדיקת טבין. אלא ליה אמת קמא
8 וריבוי כן - דכרשיניה איהו גרולה מנשה
9 אלא מעט. חסול = קיסם שראשו חד,
10 שקורין ברוקיא. טירא = קרן. מקרה =
11 טריבולא. פכתב = פט ברול. אף כל של
12 פכתב - ויבפרק קמא דרשישין מפרש
13 לפותיהו. דרבי דריש שללי ופרטי, ורבי
14 יוסי דריש ריבוי ומיעוט. ריבוי = אדם =
15 גדול. מיכיל = אפילו. חיתא הוי קשה
16 בעל מום - דהא חדר בריאן אף האי און רועיין
17 כבתוחא. דהאי און רועיין אלא
18 בגובה של אקן, שחטא סחסי. ומכל מקום
19 קשיא. דקתיב הכא דמן הרציעה נעשה בעל
20 מום. וקאמר רבי יוסי ריבוי יהודה דרציעה
21 שבה במחט, דלא הוי כערשה כאן לשחוט
22 כחא לפמול - יש מומין הורב כבכור
23 שפסולים אתוה לקריב על גבי מבתא ואין
24 מוכשיין אותו לישחט, דבתנן אלו שאין
25 שוחטין עליהן לא במקדש ולא במדינה. בו.
26 הינדא - בלשון זה הוי מכוין. ובלשון לעו
27 וריצא. כרשיניה - העומד בגבך בדוחק, אף
28 על פי שאינה נכנסת (עמו) ורואת בו, הוי
29 מום. אי דלמא לא הוי מום דחיה נקב
30 רוב כרשיניה תהא נכנסת ורואת בו.
31 כיוצא בה שמעתי" - מסיפא נפקא לו.
32 דקמאר. מקדח חסוטו שנינו, ודיחיינו כנס
33 ורוא. השדרה והגולגולת - שלמין
34 ממתאין באהל, ושאר עימתיא אין ממתאין
35 באהל. וכמה חסורו לזב שמתאין חזי גרסינן.
36 ויתבי רב חסדא וקמביעיא ליה. ואיתמר
37 רב פריא אמר שנתמא אביר ליה - רב
38 תחליפא לרב חסדא, דהכי אתיה שמואל.
39 וסימנין - לזב חטעה מי אפיה שמשנחא
40 ומי בתמתיא - "חני בר יהודה בר שמואל",
41 דאשכחן מקומות הריבה בתלמוד דאיתרי רב
42 שמואל בר יהודה בלשון תמתיא: "חני בר
43 שמואל בר יהודה" במסכת עבודה זרה,
44 ופראתו ד"אין מעמידין (כ.ח.א.) ואמר ליה
45 רב חסדא לרב תחליפא. אבן כן - דבתי
46 הלל כסלע אמר, ששית בית שבתי ובית
47 הלל אחד. מאור - חלון שלא נעשה ביד
48 אדם, שנפל כהתל מאלוים כהן בית
49 רבתי. שיעורין - לחביאי טומאה מבת ה'
50 לבית זה. כמלא אגרוף גדול - דכין דלא
51 נעשה ביד אדם. ביצוי מכוני לא שחיבין. בן
52 אבטיח - כל מה אישש בעל שעה. וישנו -
53 לאותו אגרוף. של לשבח - שמונה
54 בלשבהת לקוחות ומכסלי לרבך בבית.
55 כפרויון הוואשליק ומכסלי דגונות -
56 כלומר, לא להל ודמה. וישנו - לאותו
57 סלע ולאותו פונדיון.

1 כמלא
2 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
3 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
4 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
5 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
6 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
7 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
8 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
9 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
10 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
11 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
12 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
13 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
14 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
15 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
16 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
17 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
18 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
19 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
20 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
21 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
22 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
23 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
24 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
25 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
26 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
27 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
28 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
29 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
30 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
31 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
32 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
33 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
34 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
35 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
36 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
37 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
38 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
39 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
40 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
41 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
42 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
43 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
44 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
45 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
46 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
47 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
48 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
49 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
50 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
51 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
52 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
53 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
54 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
55 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
56 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
57 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
58 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
59 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית
60 שמואל: פסלע. ואיתמר, רב ספרא אמר: שמעתיא אמר ליה, ורב שמואל בר יהודה אמר:
61 מתיתא אמר ליה, וסימנין: "תני רב שמואל בר יהודה" ואמר ליה: אם כן, עשיתה דברי בית

בבורות. פרק שישי - על אלו מומין דף על עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזילץ)" קלג

צריך אהא לתלות בחוקה שהיא אבי עקש - פירושו: צריך אהא לתרוח כדי ליישב הדבר. שאין לשבשה מנח קשיא, כי ברוי לי שכן אמר שמואל: כמו עדות חזקה אבי עקש, של היה לשון ברזי משיש. ומתוך ליה בסמוך. **בגנול** כלב ששן כי - בכל עץ נפל לשון דהו, דכתיב בהו "ובכל כלי עץ יששן בנים", כדפריש בקנטוס. ומעני לטעמי נמו דכלי מכותב מנן בן מיךר כל בני

משום דכתיב בהו "ומוך וששן בנים". והא דפריך לטעמי ואין לו תוך בלי ששן אמר יאורתיא דאני כפוליי מניחא איתרוי. וששן בנאן בענין - פשיטא ליה דאיתרי נמו בכל עץ בכל גדה דמיקר כל ששן, מדרלא עשן כלי מכותב.

אין לו איתרוח לחוקה נטמא - תוך קרי איתרוח שגוריליי לחשמשו בן. והא בכלי חרס נטמא תוכו טבא נמו - די כרוח לטמא איתריס קאמרו, דלא נפקא מינה מיד למיילתא איתרוי. וששן בנאן בענין רבינו שמואל רשבה (טו.א). דמשמע דכלי חרס אין כנסטאין מנבידיו כלל, ובסוף קמא פרו דחילין (כד.בא). ומבידיו דאיתרי כל חרס טמא (ובו סתוה)

היי דעתי מוקבל טומאה נגבה, אבל מטמא איתריס נגבה, כדנתיב בתורת דכניס. מיהב מתד לטמא מנדא ליטמא, ושטמא איתריס מתארוי ואינו מטמא מתארוי. וטעמא איתרוי פריק דהפמלה (מד.בא). וטמא דהיאט מן היתר שפת חשיב דלדעיא דטמא דהיאט דרפיס מן איתרוי דמיט דיערפא. ואיתרי אפילו כדכניס דהנתיב בתוספתא דאין טומאה לכלי חרס אלא מאייה ובחסות. ועד. ודרשתי: הוה די צמיד פתיל ליה

ס. טוה. ומי לא עסקתי דהיתר לאשתו נדה ואף על פי דבריש טיאה דהיתר הורישו (תלמוד קט.א). שבעמ דסבר הלמטור דיד כל תנוד לדמיס דהיאט, ועדו נגבו, במטאק איתרוי שבעמ יכתי **התנן** דיד למטרסות - רבינו שאר פשטי כל עץ - סוהרים, ודינם פירשתי בפרק "המורכח את היבית" (בבא בתרא טו.א)

ובפרק "בבל מערבין" (עירובין לא.א). וסמינך **התנן** דאין תרומה וקדשים. - אי הכי, אין לו תוף נמו לעביד נמי דהקראי - כיון דעבדו היקרא הוא לו תוף, דיע דאין לו תוף - ודברגן, ואין לו תוף בכלי ששן, ודאיתרוח בר קבוליי מניחא אהא דומיא דששן בענין, מה שק משלשל מלא וירקו - אף של משלשל מלא וירקו - בהקדו דהו למדרסות. - אי הכי, חרס נמו! - אין מדרס בכלי חרס. רב פפא אמר: "מקדח גדול" שנינו, מכלל דמקדח סתם - וזמרא נמו מקסלע. - הניחא לרבי מאיר, אלא לרבנן מאי איכא למימר דתנן: באיזה מקדח אמרו - בקסן של רופאים, דקר רבי מאיר. והקממו אומרים: גדול של לשכה! - ולרבי מאיר מי ניהא הוה ליה מקוליי בית שמאי ומוחזקרי בית הלל; ואגון, דתנן - תנן, דלא תנן - לא תנן! אמר רב נתנן: קלע גינותי שנינו במקדח גדול, קלע סתם - וזמרא במקדח סתם. **משנה** הרים של עין שניקב, שגפנס, שנספק; הרי געינו דק, תבלול, חלון, נחש, עצב, איתרו תבלול - לקן הפוסק בפסארי ונגנס פישור. שחור נגנס בלגן - אינו מום. **גמרא**

כלמא נקב של עין - געושק בו נקב, ותוקע בו יוד לקשור רצועתו העל. אלמא מקדח הוי כסלע, ומאי איכא בין בית שמאי ובין בית הלל אישתית - רב תחליפא. **ואמר ליה רב הורסא שמא מקדח** - דקאמר בית שמאי בגולגולת - מקדח וחוסמו שנינו, דלאחר שקעשה החרור מבערי את המקדח הוטל מצידו, הנקב, ומחזיקו את הנקב כדי שישכנס עמו.

וירצא בריה. והיינו "חוסים" - שנטול מהו שחוסים סתם את הנקב ואינו מניח ליכנס המקדח ברחבו. ומקדח וחוסמו הוי יתר מסלע. **אמר ליה רב תחליפא** - לרב חסדא: אי תימא ששן, אלא אימא: דהא

מקדח וחוסמו שנינו. **ויבדל אהא** להתלות עליה - כלומר, צריך אהא לטמך על דבר זה. **בחוקה אבי עקש** - שנסמך על עדותו, שלא היה תלמיד חכם עלי. **אין לו איתרוח לחוקה** - שאין איתרוי חלוסס מתוכו. דלא אמרינן: אם נטמא נבו - ובו טמא תוכו טוהו. אלא, אם נטמא נבו - נטמא תוכו. אמר רב: שמשתמשין בר קרי "תוך", אף על גב דאין לו בית קיבול. וקפריך: כלי חרס בתוכו תלה רחמנא - דאין טמא אלא מתוכו, דכתיב "וכל כלי חרס אשר יפל מהם אל תוכו וכו'". **בנינו בכלי ששן** - כלומר, דאיתרוח בכלי ששן שאין לו נמי תוך - לא נטמא איתרוי. ולקמן פירש לה. **כלי ששן** - כלי עץ, דכתיב (ויקרא טו) "וכל כלי עץ יששן בנים". ולקמן פריך: אין לו תוך, ולא מי מקבל ששן על טומאה איתרוי.

דאיתרוי כלי ששן היינו כל מכותב. וטעמא הוה ביהם, דאם בן, אמאי פריך לקמן "מי מקבילי פשטי כלי ששן טמא איתרוח לאו פירכא היא. דאיתרו פשטי כלי מכותב טמא איתרוי קא משמע לן בו" - להכי תלייה לכלי ששן בכלי חרס. דהייבא דיש לו תוך - נטמא תוכו נטמא איתרוי. **א' במטמאה דאורייתא הכי נמי** - דפשיטא לן שאם נטמא נבו נטמא תוכו, בין ש לו תוך בין אין לו תוך. והבא במאי עסקין, דביש לו תוך נטמא נבו נטמא תוכו, ובאין לו תוך אמרינן לא משמעין דנטמא תוכו נטמא נבו נטמא נבו נטמא תוכו - בטומאה דרבנן, כלי כנסטאן איתרוי משביק טמאין.

תוכו אוננו - דהיינו בית קיבול היתחתן שישמע עליו. ולישנא איתרוי: אוננו = שפת אוננו. וזהו מה שמשמע בחבתי של חרס לבית אהוה, שקרוי מנשיר. דיו - כגון כלי חרס שטעמן לו זבוב לאיתרוי.

דמדאורייתא - אין אוכלין ומשקין מומטאין כלי, בפרק קמא דפסחים (טו.א). **משום משקה דוב וזהב** - כגון רוקו וזהב, דהוי אב טומאה, ונטמא ליה מדאורייתא. אפילו אדם, דכתיב (ויקרא טו) "וכי ירוק הוב" וגו. החלב שיווה וזהב - דכלי ששן מבערי ליהקן במטמא מניקס, כי הכי דלא שרוף עליה תרומה וקדשים, אלא חולין. ואי קשיא: אמאי לא גזר בכלי חרס טומאת משקין לאיתרוי תרין: משום דהתם ליכא למיגור משום משקה, דהא אפילו נגעו ביה וזבוב מתארוי - לא מקבילי טומאה, ואי משום דכתיב "וכלי חרס אשר יגע בו תוכו" וגו', הווא פמפש (במכסות נדה) (דף קמ) דבחסות מיתענה, דאיהו מה שיהוה ככולו - די אמורא דהיטס. ואין לו תוף בכלי ששן דאורייתא בר קבוליי מניחא אהא דאמרי לעיל: אי בטומאה דאיתרוח הכי נמי, לא אמרינן לא משמעין, דאין לו איתרוי לחוקה. **ומאי דששן קריא** (א): "ככל כלי עץ אן בגו א עקש - ור א טמא של עץ לשק. **בלא וירקו** - שדו לו בית קיבול. בתוך דהוה למדרסות - כגון כסא וספסל. ומקבילי טומאה על ידי מדרס. **אי הכי בכלי חרס נמו** - כגון טומאה אין לו תוך, כדן הוה למדרסות! **אי מדרס בכלי חרס** - שישבם אדם ירס עליו. **רב פפא אמר** - דהא דאיתרוח עשית בית שמאי וזהב

להא תוד - לא פירכא היא. **דמקדח גדול שנינו** - במשנה ד"דמאור העשוי בידי אדם". ומקדח גדול דהוה ככלי חרס נטמא דהוה סתם - כבידו ששן ששן ששן במקדח סתם קאמרי. **באיזה מקדח אמרו** - בית שמאי בגולגולת "כלמא מקדח" בקטן של רופאים, שקודרין בו את הראש לתקן את המכה. **הניחא לרבי מאיר בו ותו אפילו לרבי מאיר מי יורה** - אם בן, שדעירא דבית שמאי יתור - הוה ליה מקוליי בית שמאי. **ודמאי דששן קריא**, דבישעירא יתאט בו האי פרחא ליה טומאת גולגולת. **ואגן שרת תוך** - בעידות (פרק ה' משנה א'), שהקב דברים מקוליי בית שמאי, "שב" לא תן. **כלי עריות שנינו** - דהיינו במקדח גדול. **אבל "כמעט" דקאמרי בית הלל**

וזהו אפילו לרבי מאיר כלי רופאים, חשך. אפילו לרבי מאיר שיעורא דבית שמאי פתש. **משנה** רים של עין - כגון מפרש גמרא. **הרי בנינו דק** - כלומר, הרי ששן עשוי דק, וטמא ליה. **תבלול** - מפרש טמא היא. **חלון** - חזיה היא שקרוי לימור. **נחש** - פופש בגמרא. **(ועצב)** - מיילל לבן הפוסק **כסריא** - סריא היינו שרה שבען סביב לחומר. שחור הוא שקרוי פרוגיליא. משמע מראית העין באה. והוא חוט של ירבא נמן חלבן, ופוסק אותה שורה. ונגנס בשחור - דהוי מום. **שחור ונגנס בלבן** - דהוה חשור וירצא מן השחור, ופוסק ביה. ונגנס בלבן. **אינו מום** - שאן מומין בלבן, דלאו עין הוא. **אבל שומן העין, גמרא**

רבי מנא בעי: הַנֶּעַע עֲצֻמָּד! שְׁהִיתָה נְתוּנָה בְּפִיו, לֹא נִמְאָם הוּא? יָכוֹל הוּא לְהַחְזִירָה? אִם אֹמֵר אֶת בָּן, לֹא נִמְצָא אוֹכֵל טָבֵל לְמַפְרָע? הֲדָא אֲמַרְה: דְּמִים – בְּמִקְחָ הֵן.

מִצָּא בְּלִבְלָה, בְּמִקּוּם שֶׁהָרוּב מִכְּנִיסִין לְשׁוּק – אָסוּר לֹכֵל מִמֶּנָּה עֲרָאֵי, וּמִתְקַנָּה דְּמֵאֵי. בְּמִקּוּם שֶׁהָרוּב מִכְּנִיסִין לְבֵיתִים – מוֹתֵר לֹכֵל מִמֶּנָּה עֲרָאֵי, וּמִתְקַנָּה וְדֵאֵי. מִחֲצָה עַל מִחֲצָה – מִתְקַנָּה דְּמֵאֵי. מִכְּנִיסָה לְבֵית – מִתְקַנָּה וְדֵאֵי.

רבי יונה בעי: דְּמֵאֵי מַהוּ שְׂיִטְכּוּל לְוֵדֵאֵי? אִם אֹמֵר

[דף ט"ו ע"א]

אֶת בָּן, לֹא נִמְצָאתָ מְקַדִּים!

רבי יוסי בי רבי בון, רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחנן: צְרִידָה לְהַתְנַת וְלוֹמַר: "אִם מֵאוֹתָן שְׂמִכְנִיסִין לְשׁוּק הִיא – מַה שְּׁעִשִּׂיתִי עִשׂוּי. וְאִם לֹא – לֹא עִשִּׂיתִי כְּלוּם!" שְׁלֹא תִּהְיֶה מֵאוֹתָן שְׂמִכְנִיסִין לְבֵיתָ, וְנִמְצָאתָ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר טְבוּלָה לְתְּרוּמָה גְּדוּלָּה.

מִחֲצָה עַל מִחֲצָה בַּשָּׂדֶה – מִתְקַנָּה דְּמֵאֵי. מִכְּנִיסָה לְבֵית – מִתְקַנָּה וְדֵאֵי.

וְחָשׁ לֹמַר שְׂמֵא מֵאוֹתָהּ שְׂמִכְנִיסִין לְשׁוּק הִיא, וְנִמְצָאתָ תְּרוּמָה גְּדוּלָּה טְבוּלָה לְתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר! אָמַר רַבִּי מִתְנָיָה: בְּקוּרָא שָׁם עַל מַעֲשְׂרוֹתָיו.

עַד בְּדוֹן דְּבַר שְׂאִין לוֹ גִּרְזָה, אֲכָל דְּבַר שְׂיֵשׁ לוֹ גִּרְזָה – מִפְּרִישֵׁי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְאִין צְרִידָה לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוּלָּה.

כִּהְדָּא דִּתְנִי: מִצָּא פִירוֹת מְמוּרְחִין בַּשָּׂדֶה, כְּמוֹנְסִין – אָסוּרִין מִשׁוּם גְּזֵל. מְפוּזְרִין – מוֹתֵרִין מִשׁוּם גְּזֵל. בֵּין כֶּד וּבֵין כֶּד – תֵּיבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת, וּפְטוּרִין מִתְּרוּמָה גְּדוּלָּה, שְׂאֵי אֲפֻשֵׁר לְגִרְזָה שְׂתִיעֲקַר, אֲלֵא אִם בֶּן נִתְרַמָּה תְּרוּמָה גְּדוּלָּה.

מַעֲשְׂרוֹת מֵהִיכָן נִימְלוּת, מִן הַבַּיִת אוֹ מִן הַשָּׂדֶה? נִישְׁמַעֲינָה מִן הֲדָא: חֶבֶר שְׁמַת וְהַנִּיחַ מִגִּזְרָה מְלֵאָה פִירוֹת, אֲפִילוּ בּוֹ בַּיּוֹם הַכְּנִיסִין – הֲרֵי אֵלּוּ בְּחֻזְקַת מִתְּקַנָּים. וְאֲפֻשֵׁר שְׁלֹא נִמְרַפָּה דַּעְתּוֹ שְׁעָה אַחֲרָה! אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר הֵייא: תִּפְתֵּר, שְׁמַת מִתּוֹדַי יִישׁוּב.

רבי חנינא בשם רבי פנחס שמע לה מן הכא: עִישׂוּר אַחַר שְׂאֵנִי עֲתִיד לְמוּד – נִתְּנוּ לְעִקְבָה בֶּן יוֹסֵף שְׂיִזְכָּה בּוֹ לְעַנְיִים. הֲדָא אֲמַרְה: מִן הַבַּיִת.

רבי חייא בר אבא שמע לה מן הכא: מִי שְׁהִיו פִירוֹתָיו בְּמִגְזְרָה, וְנִתְּנוּ מֵאָה לְכֹן לְוִי וּמֵאָה לְעַנִּי. הֲדָא אֲמַרְה: מִן הַבַּיִת.

רבי אבא מרי שמע לה מן הכא: (דברים כו, יג) **מִן הַבַּיִת** – זו חֶלֶת. הֲדָא אֲמַרְה: מִן הַשָּׂדֶה.

[דף ט"ו ע"ב]

מתני' מִצָּא קְצִיצוֹת בְּדֶרֶךְ, אִפְּלוּ בְּצַד שְׂדֵה קְצִיצוֹת. וְכֵן תֵּאָנֶה שֶׁהִיא נוֹטָה עַל הַדֶּרֶךְ, וּמִצָּא תַּחְתֶּיהָ תֵּאָנִים – מוֹתָרוֹת מִשּׁוּם גָּזֵל וּפְטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת.

הַזֹּתִים וְהַחֲרוֹבִין – חֲטִיבִין. מִצָּא גְרוּגְרוֹת, אִם דָּרְסוּ רוֹב בְּנֵי אָדָם – חֲטִיב. וְאִם לֹא – פְּטוּר. מִצָּא פְּלָחִי דְבִילָה – חֲטִיב. בְּיָדוּעַ שֶׁהֵן מְדַבֵּר הַגָּמוּר.

הַחֲרוֹבִין עַד שֶׁלֹּא כִּינֶסֶן לְרֹאשׁ גָּגוּ – מוֹרִיד מֵהֵן לְבַחֲמָה וּפְטוּר, כּוֹפְנֵי שֶׁהוּא מַחְזִיר אֶת הַמּוֹתָר. **גמרא** אָמַר רַבִּי יוֹנָה: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא לְדֶרֶךְ. הֵא בֵּינוּ לְבִין חֲבִירוֹ – לֹא. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: וְהוּא שֶׁמִּצָּא יְיָתִים תַּחַת יְיָתִים, וְחֲרוֹבִין תַּחַת חֲרוֹבִין. אֲבָל אִם מִצָּא יְיָתִים תַּחַת חֲרוֹבִין, וְחֲרוֹבִין תַּחַת יְיָתִים – לֹא בְּדֹא.

וְלֹא בְּכַתִּים הֵן נִדְרָסוֹת? אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חֲטִיב: תַּפְתָּר שָׂרוּב דוֹרְסִין בְּשָׂדוֹת.

רַבִּי זְעִירָא בְּעָי: וְאֵינָה נִיבְרַת אִם דְּרוֹסָה הִיא אִם אֵינָה דְּרוֹסָה? אָמַר רַבִּי שְׂאוּל: פְּעָמִים שֶׁהִיא פּוֹקַעַת תַּחַת הַגְּלָגֵל וְהִיא דְּרוֹסָה, וְהִיא נִרְאִית שְׂאֵינָה דְּרוֹסָה. פְּעָמִים שֶׁתִּרְגַּל דוֹרְסָתָהּ, וְהִיא אֵינָה דְּרוֹסָה, וְנִרְאִית בְּדְרוֹסָה.

אָמַר רַבִּי לְעֹזֵר: הֲדָא דְּתִימָא בְּמָקוֹם שְׁבוּלָם דוֹרְסִים בְּשָׂדוֹת, אֲבָל בְּמָקוֹם שָׂרוּב דוֹרְסִין בְּשָׂדוֹת, אוֹתָן שֶׁדָּרְסוּ [בְּבִית], אוֹתָן הַמִּיעוּט שֶׁעֲתִידִין לְדָרוֹם – מִצְטַרְפִּין.

[דף ט"ז ע"א]

אֵית תַּנְיֵי תַּנְיֵי: לְפִי שְׂאוּן שְׂבָחוּ שֶׁל תַּלְמִיד חָכֵם לְהִיּוֹת אוֹכֵל בְּשׁוּק. כְּהָדָא רַבִּי לְעֹזֵר בַּר רַבִּי שְׁמַעוֹן הָוָה אֲכִיל בְּשׁוּקָא, חֲמַתִּיָּה רַבִּי מֵאִיר, אָמַר לֵיהּ: בְּשׁוּקָא אֶת אֲכִיל? וּבַטַּל גְּרַמִּיָּה.

הַלְכָה ג'

מתני' וְאֵינָה הִיא חֲצַר שֶׁהִיא חֲטִיבַת בְּמַעֲשָׂרוֹת? רַבִּי יִשְׁמַעְיֵאל אוֹמַר: חֲצַר הַצּוֹרֵית שֶׁחַבְלִים נִשְׁמָרִים בְּתוֹכָהּ.

רַבִּי עֲמִיבָא אוֹמַר: כָּל שֶׁאֶחָד פּוֹתֵחַ וְאֶחָד נוֹעַל – פְּטוּרָה.

רַבִּי נְחֵמְיָה אוֹמַר: כָּל שְׂאוּן אָדָם בּוֹשׁ מִלְּאֲכוֹל בְּתוֹכָהּ – חֲטִיבַת.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: כָּל שֶׁנִּכְנָס לָהּ וְאִין אוֹמַר לוֹ: "מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ בְּתוֹכָהּ" – פְּטוּרָה.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: שְׁמֵי חֲצִירוֹת זוֹ לְפָנִים מוֹז, הַפְּנִימִית – חֲטִיבַת, וְהַחִיצוֹנָה – פְּטוּרָה. הַגְּגוֹת – פְּטוּרִין, אֵף עַל פִּי שֶׁהֵן שֶׁל חֲצַר חֲטִיבַת.

בית שער ואכסדרה ומרפסת – הרי אלו פחצור. אם תייבת – הויכין, ואם פטורה – פטורין.
הצריפין והבורגנין והאליקטיות – פטורין. סוכת גינוסר, אף על פי שיש בה ריחים ותרגולין –
פטורין.

סוכת היצרים, הפנימית – התיבת, והחיצונה – פטורה. רבי יוסי אומר, כל שאינה דירת החמה
ודירת הגשמים – פטורה.

סוכת החג בחדג – רבי יהודה מחייב, וחכמים פטורין.

[דף ט"ז ע"ב]

גמרא איזו היא חצר. תני רבי ישמעאל: כל שהשומר יושב על פתחה ומשמור.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: בולחון מן הבית למדו. בית – מובל דבר תורה, אמר (וברים
כו, יא) **בערתי הקדש מן הבית.**

שמעון קומי רבי יוחנן, אמר לון: הלכה כדברי בולחון לתחמיר. ולמה לא אמרינן ליה משמיה?
דליתיה מילתא דרבי יוחנן פליגא על מילתא.

תני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי עקיבה: כל שאחד פותח ואחד נועל – פטור.

בשני שותפין. לא בשני דיורין. מה בין שותף, מה בין דיור? כלם שהשותף ממהה, כך הדיור
ממהה. אמר רבי יונה: בכעל הבית ודיורו – היא מתניתא, בעל הבית ממהה על ידי דיור, ואין
דיור ממהה על ידי בעל הבית.

עליה שמעון קומי רבי יוחנן: הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דרבי עקיבה.

רבי יונה אמר, זעירא ורבי אימי, תריהון בשם רבי יוחנן: הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דרבי
עקיבא.

אמר רבי אימי: הורי רבי יוחנן באילין דבי רבי אימי: הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דרבי עקיבה.
רבי בון בר חייא בעי קומי רבי זעירא: מה בא רבי יהודה להוסיף על דברי רבי עקיבה רבוי? אמר
לון: לא כלום.

אמר רבי לעזר: לנג מבוצר לאור חצר – היא מתניתא! מפיון שהעבירו דרף חצר – לא נמבלו?
תפתר, אי כרבי יוסי בי רבי יודה, אי כרבי, בשהיה דעתו לעשותו מוקצה, ונמלך שלא לעשותו.

אמר רבי אבין: והוא שיהא בנג ארבע על ארבע. מה הבית – אינו מובל עד שיהא בו ארבע על
ארבע, אף חג – אינו פוטר עד שיהא בו ארבע על ארבע.

דְּתַנִּי: בֵּית שְׁאִין בּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת – פְּטוּר מִן הַמְּזוּזָה, וּמִן הַמַּעֲקָה, וּמִן הַעִירוּב, וְאִינוּ מוּבָל לַמַּעֲשָׂרוֹת, וְאִין עוֹשִׂין אוֹתוֹ חִיבוּר לְעִיר, וְהַגּוֹדֵר מִן הַבַּיִת – מוֹתֵר לִישֵׁב בּוֹ, וְאִין נוֹתְנִים לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת לְפָנָי פְּתָחוֹ, וְאִין צְמִית בַּיּוֹבֵל, וְאִינוּ מְטַמְּא בַּנְּגָעִים, וְאִין הַכְּעָלִים הוֹזְרִין עֲלָיו מַעֲזָרְכֵי מִלְחָמָה.

מַהוּ שְׂיֻטְבְּלוֹ לְכַעַל הַבוֹרְגָנִין? מִן מַה דְּתַנִּי: בֵּית סֶפֶר וּבֵית תְּלֻמוֹד – מוּבָלִין לְסֶפֶר וְלַמַּשְׁנָה, אָבֵל לֹא לְאַתְרִים – הֲדָא אָמְרָה: שְׁתֵּן מוּבָלִין לְכַעַל הַבוֹרְגָנִין.

רַבִּי אֹמְרִי: אַרְבַּע אַמּוֹת, אַף עַל פִּי שְׁאִין שְׁם אַרְבַּע דְּפָנוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמְרִי: אַרְבַּע דְּפָנוֹת, אַף עַל פִּי שְׁאִין שְׁם אַרְבַּע אַמּוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אֹמְרִי: אַרְבַּע אַמּוֹת וְאַרְבַּע דְּפָנוֹת. וְכֵן הִיא רַבִּי יוֹדָה מְחִיב בְּמְזוּזָה.

מִסְתַּבְּרָא, רַבִּי יוֹדָה יוֹדֵי לְאִילֵין רַבְּנִין. אִילֵין רַבְּנִין לֹא יוֹדִין לְרַבִּי יוֹדָה. אַף עַל פִּי שְׂיֻשׁ שְׁם אַרְבַּע אַמּוֹת וְאַרְבַּע דְּפָנוֹת – שְׁהוּא פְּטוּר מִן הַמְּזוּזָה, וְאִינוּ מוּבָל לַמַּעֲשָׂרוֹת.

הַלְכָה ד' מֵתַנִּי תַּאֲיֵנָה שְׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּחֶצֶר – אוֹכֵל אַחַת אַחַת וּפְטוּר. וְאִם צִירַף – חַיִּיב.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמְרִי: אַחַת בִּימִינוֹ, וְאַחַת בְּשְׂמָאלוֹ, וְאַחַת בְּפִיו.

עֲלָה לְרֵאשִׁיָּה – מִמְּלֵא חִיקוֹ וְאוֹכֵל.

גֵּפֶן שְׁהִיא נְמוּעָה בְּחֶצֶר – נוֹטֵל אֶת כָּל

[דף י"ז ע"א]

הָאֶשְׁכּוּל. וְכֵן בְּרִימוּן, וְכֵן בְּאַכְבִּיטִי; דְּכַרִּי רַבִּי מְרַפּוּן. רַבִּי עֲקִיבָא אֹמְרִי: מְגַרְגַר בְּאֶשְׁכּוּלוֹת, וּפּוֹרְטָ בְּרִמוּן, וְסוֹפֵת בְּאַכְבִּיטִי.

כּוֹסֶפֶר שְׁהִיא זְרוּעָה בְּחֶצֶר – מְקַרְטֵם עֲלָה עֲלָה וְאוֹכֵל. וְאִם צִירַף – חַיִּיב.

סִיאָה, וְאִיזוֹב, וְהַקּוֹרְנִית שֶׁבְּחֶצֶר, אִם הִיוּ נִשְׁמָרִים – חַיִּיבִין.

תַּאֲיֵנָה שְׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּחֶצֶר וְנוֹטָה לְגִינָה – אוֹכֵל בְּדָרְכּוֹ וּפְטוּר. עוֹמֵד בְּגִינָה וְנוֹטָה לְחֶצֶר – אוֹכֵל אַחַת אַחַת. וְאִם צִירַף – חַיִּיב.

עוֹמֶדֶת בְּאֶרְץ וְנוֹטָה בְּחוּץ לְאֶרֶץ, אוֹ עוֹמֶדֶת בְּחוּצָה לְאֶרְץ וְנוֹטָה לְאֶרֶץ – הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הָעֵינָר.

וּבְכַתִּי עָרֵי הוֹמָה – הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הָעֵינָר.

וּבְעָרֵי מְקֻלָּט – הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַנּוֹף.

וּבִירוּשָׁלַיִם – הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַנּוֹף.

גמרא תני: נותנין לו שהות לפצע בה פעם ראשונה, שנייה, שלישית.

רבי יונה בשם רבי זעירא: שאם ליקט את השנייה בתוך כדי שהות הראשונה – נמבלו שתיהן.

רבי ירמיה בעי: זרק את הראשונה למעלה מאויר עשרה, לא הספיקה לירד למטה מאויר עשרה עד שליקט את השנייה – נמבלו שתיהן?

רבי לעזר בי רבי שמעון אומר: שלש בימינו, ושלש בשמאלו, ושלש בפיו. רבי אלעזר בי רבי שמעון, על ידי דתוה אכלן – תוה משער גרמיה בן.

רבי לעזר בי רבי שמעון אזל לגביה רבי שמעון בי רבי יוסי בן לקוניא חמוי, תוה מוג ליה והוא שתי, מוג ליה והוא שתי. אומר ליה: לא שמעת מן אבוך פמה אדם צריך לגמות בכוס? אומר ליה: כמות שהיא – אחת. בצונין – שתיים. בחמין – שלש. ולא שיערו חכמים לא ביינד שהיא נאה, ולא בכוסך שהיא קטן, ולא בכריסי שהיא רחבה.

ותוה רבי יהושע בן קרחה צווח ליה: חלא בר חמרא? אומר ליה: למה את צווח לי בן? אומר ליה: עד דערקת ואזלית לך ללודקיא.

אמר ליה: ולא קוצין כסחין כפחתי? אומר ליה: ולא תיה לך לילך לסוף העולם, להניח בעל הגינה שיקיץ את קוצין.

נתגלגלה מאיליה, מהו מחורתה? כמה דתימר תפון: מחוירן למקומן ואוכל, ואוף הכא. תפון – במחורין במקום פטור. ברם הכא – במחורין למקום חייב. מה דמי לה? הנה עומד בראש התאנה.

מה את עבד לה? בעומד בעיר? בעומד בשדה? יבא בהדא, הנה עומד בשדה, ואמר: יודע אני שהפועלים שוכחין עומר שבמקום פלוגי, ושכחיהו – אינה שכחה. הנה עומד בעיר, ואמר: יודע אני שהפועלים שוכחין עומר שבמקום פלוגי, ושכחיהו – הרי זה שכחה. דכתיב (דברים כד, ט): בשדה ושכחת, ולא בעיר ושכחת.

[דף י"ז ע"ב]

תפון תנינן: הנה אוכל את האשכול, ונכנס מן הגינה לחצר, רבי ליעזר אומר: יגמור. ורבי יהושע אומר: לא יגמור.

רבי זעירה, רבי חיה בשם רבי יוחנן: או דרבי מרפון ברבי ליעזר, או רבי מרפון עבד עוקצת האוכל מתחילתו.

רבי אילא, רבי איסי בשם רבי יוחנן: או רבי מרפון ברבי ליעזר, או רבי מרפון עבד אכילה שתיים ושלש אכילות – באכילה אחת.

מאי טעמא דרבי ליעזר? משום שהתחיל בו בהיתר. אמר רבי נתן: לא שרבי ליעזר אומר: משום שהתחיל בו בהיתר, אלא שרבי ליעזר אומר: ומתין עד שיצא שבת, או עד שיוצא חוץ לחצירו, ויגמור.

תני בשם רבי נחמיה: חצר שהיא נעדרת – הרי היא כגניבה, אוכלין בתוכה עראי. אמר רבי שמלאי: הלכה כרבי נחמיה.

תני: זרע רובה – פטורה. נטע רובה – חייבת. אמר רב הקדא: והוא שננטעה לגוייה של חצר. הדיא ילפא מן ההיא, וזההיא ילפא מן הדיא. הדיא ילפא מן ההיא, זרע רובה – פטורה, והוא שתהא נעדרת. וזההיא ילפא מן הדיא, שאם היתה נעדרת – שהיא פטורה. והוא – שעידר רובה. הדיא דתימר: אוכל בדרכו ופטור – בעומד בגניבה. הדיא דתימר: אוכל אחת אחת ופטור, ואם צירף חייב – בעומד בחצר.

רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא: היתה ניטלת בדוקני?

דלמא, רבי זעירא ורבי אבא בר כהנא ורבי לוי היוזן יתבין, ונהו רבי זעירא מקנתר לאילין דאגדתא, וצוח להון: סיפרי קיסמיו אמר ליה רבי בא בר כהנא: למה את מקנתר לון? שאל ואינין מוגיבין לדי!

אמר ליה: מהו דין דכתיב (תהלים עו, יא): **כי חמת אדם תודך, שארית חמת תחגר**. אמר ליה: **כי חמת אדם תודך – בעולם הזה. שארית חמת תחגר – לעולם הבא.**

אמר ליה: או נימר: **כי חמת אדם תודך – בעולם**

[דף י"ח ע"א]

הבא. **שארית חמת תחגר – בעולם הזה?**

אמר רבי לוי: בשפתעורר המתד על הרשעים – צדיקים רואין מה את עושה להן, והן מודין לשקד. אמר רבי זעירא: היא הפכה והיא מהפכה, לא שמעינן מינה פלום! ורמיה בני, אול צור צור דוקניתא דהיא טבא מן בולם.

תמן תנינן: כל שהוא לפנים מן החומה – הרי הוא כבתי ערי חומה, חוץ מן השדות. רבי מאיר אומר: אף השדות. מה טעמא דרבנין? נאמר (ויקרא כה, ל): **וקם הבית**.

אין לי אלא בית, מנין לרבות בתי בדין, בורות שיחין ומערות, ומרחצאות, ושוככות, ומגדלות? תלמוד לומר: **אשר בעיר**. יכול אף השדות? תלמוד לומר: **הבית**. מה בית שהוא מיוחד שהוא בית דירה, יצאו שדות שאינן בית דירה.

מה טעמא דרבי מאיר? וְקַם הַבֵּית. אין לי אלא בית, מניין לרבות בתי בדין, בורות שיהיו ומערות, ומרחצאות, ושוככות, ומגדלות, והשדות? תלמוד לומר: **אֲשֶׁר בְּעִיר**.

אֲשֶׁר לוֹ חוּמָה – פרט לבית הבנוי בחומה; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: כותל החיצון – הוא החומה. רבי יהודה דריש **אֲשֶׁר לוֹ חוּמָה**. רבי שמעון דריש **אֲשֶׁר לֹא חוּמָה**. אָמַר רַבִּי הִינָנָא: וְהוּא שֶׁעֵלָה דֶרֶךְ הַנוֹף. אָבָל אִם עָלָה דֶרֶךְ הָעֵיקָר – כָּבֵר קָלְמוֹ הָעֵיקָר. מִתְנִיתָא – דְּבֵית שְׁמַאי הִיא. דְּבֵית שְׁמַאי אוֹמְרִין: הַכֵּל בְּלַפְנִים.

תני: הַחֹזֵר אֶת הַנוֹף מִבְּפָנִים – כּוּלּוֹ בְּלַפְנִים. וְאֵית בְּהוּן תַּנְיָא קַדְמֵיָא כְּבֵית שְׁמַאי.

הַדָּרֵן עָלָה הַמַּעֲבִיר תַּאֲנִים

פֶּרֶק רְבִיעִי

מִתְנִי' הַכּוֹבֵשׁ, הַשּׁוֹלֵק, הַמּוֹלֵחַ בַּשָּׂדֶה – חַיִּיב.

הַמְכַמֵּן בְּאֲדָמָה – פְּטוּר. הַמְטַבֵּל בַּשָּׂדֶה – פְּטוּר.

[דף י"ח ע"ב]

הַפּוֹצֵעַ זִיתִים שֶׁיֵּצֵא מִהוּן הַשָּׂרֵף – פְּטוּר. הַפּוֹחֵט זִיתִים עַל בְּשָׂרוֹ – פְּטוּר. וְאִם סָחַט וְנָתַן לְתוֹךְ יָדוֹ – חַיִּיב.

הַמְקַפֵּא לְתַבְשִׁיל – פְּטוּר. וְלִקְדִירָה – חַיִּיב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּבוֹר קָמֹן.

גְּמֵרָא הַכּוֹבֵשׁ הַשּׁוֹלֵק כּוֹי. אוֹר – מוֹבֵל. מֶקַח – מוֹבֵל. מִלַּח – מוֹבֵלָת. תְּרוּמָה – מוֹבֵלָת. שֶׁבֶת – מוֹבֵל. הַצֵּר בֵּית שְׁמִירָה – מוֹבֵלָת.

דָּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲרֵי מֶקַח וְשֶׁבֶת וְהַצֵּר – אֵינָן תּוֹרָה.

רַבִּי אֲמִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ: הַמְחַזְזֵר שֶׁבְכוּלֵן – זֶה הַצֵּר בֵּית שְׁמִירָה.

הַכּוֹבֵשׁ, עַד שֶׁיִּכְבוֹשׁ כָּל צָרְבוֹ? הַשּׁוֹלֵק, עַד שֶׁיִּשְׁלֹק כָּל צָרְבוֹ?

נִשְׁמַעֵינָה מִן הַדָּא: הַמְתַּבְּהֵב שֶׁיִּבְלִין בְּאוּר – נִטְבָּלוּ. בְּלֹא כֶּף אֵינָן מוֹחוּסְרִין מִלְּאֲכָה עַל יְדֵי הָאוּר? שְׁנֵיָא הִיא, שֶׁהוּא גְּמֵר מִלְּאֲכָתוֹ. וְיִוָּדָא אֲמַרְהָ דָּא? הַמְקַטֵּף שֶׁיִּבְלִין לְעִיסָתוֹ לְאוֹכְלָן מְלִילוֹת – נִטְבָּלוּ. לְעִשׂוֹתָן עִיסָה – לֹא נִטְבָּלוּ.

כְּבֵשׁ וְשֹׁלֵק שְׁלֹא מִדַּעַת הַבְּעָלִים – תַּפְּלוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ. דְּאִיתְּפַלְגוּן, הַמְמַרְחַ כְּרִיוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ שְׁלֹא מִדַּעַתוֹ, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: נִטְבָּל. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ אָמַר: לֹא נִטְבָּל.

אָמַר רַבִּי יוֹדֵן: תַּמּוֹן – אֵיפֹשֶׁר לֹא שְׂלֵא לְמַרְחָה? בְּרַם הָכֵא – אֵיפֹשֶׁר לֹא שְׂלֵא לְכַבּוּשׁ.

שְׁלָקוּ בְּרִשׁוֹת הַהֶקְדָּשׁ, פְּדָאוּ וְהַכְנִיסוּ לְחֶצֶר בֵּית שְׁמִירָה, מַהוּ? עַל דַּעֲתִיהָ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ – נִמְבַּל. זו – תוֹרָה, זוֹ – אֵינָה תוֹרָה.

הַכְּנִיסוּ לְחֶצֶר בֵּית שְׁמִירָה, פְּדִיּוֹ וּשְׁלָקוּ, מַהוּ? דְּבָרֵי הַכֹּל נִמְבַּל. וְכִי מַה עָשָׂה מַעֲשֵׂה בְּרִשׁוֹת הַהֶקְדָּשׁ?

הַקְּדִישׁוּ, וּשְׁלָקוּ, הַכְּנִיסוּ לְחֶצֶר בֵּית שְׁמִירָה, פְּדִיּוֹ וּשְׁלָקוּ, מַהוּ? דְּבָרֵי הַכֹּל נִמְבַּל. [וּשְׁלָקוּ] פְּדִיּוֹ וְצִיּוּמָן מַהוּ? אֵין תִּימַר: הָאֹר טוֹבַל – הָאֹר

[דף י"ט ע"א]

פּוֹטַר. וְאֵין תִּימַר: אֵין הָאֹר טוֹבַל – אֵין הָאֹר פּוֹטַר.

רַבִּי יִרְמְיָהּ בְּעֵי: מֵינַנּוּ בַּשְּׂדֵה מַהוּ? בְּלֵא כֹף אֵין הָאֹר טוֹבַל? אֵילוּ אֶפְשָׁר דְּלֵא מִיתַן גְּבִיהַ מִשָּׁח – בְּעֵי הָרָה.

רַבִּי יוֹסִי בַר פְּהֵנָא אָמַר רַבִּי יוֹנָה: תַּנִּי רַבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן שְׂאוּל: עָשָׂה הֵיסֵב בַּשְּׂדֵה – טוֹבַל. אִם לֹא הֵיסֵב – אֵינוּ טוֹבַל. אֵין [אֵיזַח] הוּא הֵיסֵב שְׁהוּא טוֹבַל? כֹּל הֵיסֵב שְׂיִשׁ בּוּ יוֹן. קֶצֶב לְהֵיסֵב וְלֹא הֵיסֵב? תַּנִּי: הַשּׁוּם וְהַשְּׁחָלִיִּים וְהַהֲרַדְל שְׁשִׁחְקוּ בַּשְּׂדֵה – מְבָלוּ. עַד בְּדוֹן בְּשׁוּם שֶׁל מְבָל שְׁשִׁחְקוּ בַּשְּׁמֶן שֶׁל הוֹלִין. שׁוּם שֶׁל הוֹלִין שְׁשִׁחְקוּ בַּשְּׁמֶן שֶׁל מְבָל? רַבִּי זְעִירָא, רַבִּי חֵיזַי בַּר אֲשִׁי בְּשֵׁם רַב: אֲשַׁבֵּל שְׁשִׁחְמוּ לְכוּם – נִמְבַּל. לְתַמְחֵי – לֹא נִמְבַּל. בְּלֵא כֹף אֵין הָאֹר טוֹבַל? תַּפְתָּר: בְּתַבְשִׁיל צוֹנִין.

לְקַדְיָרָה – חֵיִיב. אָמַר רַבִּי לְעוֹר: לְקַדְיָרָה רִיקְנִית – הִיא מִתְנִיתָא.

מִתְנִיתִין לֹא אָמַר בְּנִי! אֵלֵא הַמַּקְפָּה לְתַבְשִׁיל – פְּטוּר. לְקַדְיָרָה – חֵיִיב, מִפְּנֵי שְׁהוּא כְּבוֹר קָטָן.

הַלְבָּה ב'

מִזְתַּנִּי תֵינּוּקוֹת שְׁטַמְנוּ תְּאָנִים לְשַׁבָּת, וְשָׁכַח לְעֵשְׂרוֹן – לֹא יֵאכְלוּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת עַד שְׁיַעֲשֹׂר. כְּלַפְלַת שַׁבָּת, בֵּית שְׁמוּאֵי פּוֹטַרִין, וּבֵית הִילֵל מְחִיבִין.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אַף הַלּוֹקֵט כְּלַפְלָה לְשַׁלַּח לְחֶבְרוֹ – לֹא יֵאכַל עַד שְׁיַעֲשֹׂר.

הַנּוֹטֵל יוֹתִים מִן הַמַּעֲטָן – טוֹבַל אַחַד אַחַד בְּמִלַּח וְאוֹכֵל. אִם מִלַּח וְנָתַן לְפָנָיו – חֵיִיב.

רַבִּי לִיעֲזָר אָמַר: מִן הַמַּעֲטָן הַמְּהוּר – חֵיִיב. מִן הַמַּעֲטָן הַמְּמָא – פְּטוּר, מִפְּנֵי שְׁהוּא מְחִזִּיר אֶת הַמּוֹתֵר.

שוֹתִין עַל הַנֶּת, בֵּין עַל הַחֲמוּץ, בֵּין עַל הַצּוֹנֵן, וּפְטוּר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי אֶלְעָזָר בֵּי רַבִּי צְדוֹק מִהוּיב. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַל הַחֲמוּץ – חַיִּיב. וְעַל הַצּוֹנֵן – פְּטוּר.

גמרא רב המנונא אָמר: תִּינוּק שֶׁחִיפָה בְּלִבָּלָה לְשׁוֹק – נְטֻבְלָה. מְקוּם שֶׁמִּחְשַׁבְתּוֹ שֶׁל גְּדוּל מִתְקַיְימָת – שֵׁם מְעֻשְׂיוֹ שֶׁל קָטָן מִתְקַיְימִין.

רַבִּי זְעִירָא בְּעֵי: בְּלוּם מִחְשַׁבְתּוֹ שֶׁל גְּדוּל מִתְקַיְימָת, עַד שֶׁיִּפְתַּח לְשׁוֹק. וְדָכוּתָהּ, אִין מְעֻשְׂיוֹ שֶׁל קָטָן מִתְקַיְימִין, עַד שֶׁיִּפְתַּח לְשׁוֹק!

מִתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב הַמְנוֹנָא! תִּינוּקוֹת שֶׁמְמַנּוּ תְּאִינִים לְשֶׁבֶת וְשִׁכְחוּ לְעִשְׂרוֹן – לֹא יֵאָכְלוּ לְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת עַד שֶׁיִּתְעַשְׂרוּ! רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַב הַמְנוֹנָא: תִּפְתַּר, בְּשִׁלְקָטוּם עִם דְּמִדּוּמֵי חֲמוּה, וְהוֹכִיחַ מְעֻשָׂה שֶׁלָּהֶן עַל מִחְשַׁבְתָּן.

לִית הֵדָא פְּלִיגָא עַל דְּרַבִּי יוֹחָנָן? דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמר: הַשֶּׁבֶת – טוֹבְלָת. מִפְּנֵי שִׁלְקָטוּם לְשֶׁבֶת, הֵא אִם לְקָטוּם שְׁלֹא לְשֶׁבֶת – לֹא. רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַב הַמְנוֹנָא: אֲפִילוּ לְקָטוּם לְשֶׁבֶת – אוֹכֵל מִהֶן עֲרָאֵי לְעֵרֵב שֶׁבֶת.

[דף י"ט ע"ב]

אֲפִילוּ עַל דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לִית הִיא פְּלִיגָא?! וְלֹא תִינוּקוֹת אִינוּן?! וְאֲפִילוּ לְקָטוּם לְשֶׁבֶת – כְּמִי שִׁלְקָטוּם שְׁלֹא לְשֶׁבֶת! רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי הִילָא: תִּפְתַּר, שִׁלְקָטוּם עִם דְּמִדּוּמֵי חֲמוּה, וְהוֹכִיחַ מְעֻשָׂה שֶׁלָּהֶם עַל מִחְשַׁבְתָּן.

רַבִּי לְעִזֵּר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשְׁעִיָה: כְּכֻלְבָּלָה שֶׁל תְּאִנִּים – הִיא מִתְנִיתָא. דְּבִי רַבִּי יַנָּאי אָמר: אֲפִילוּ נִצְרָה.

רַבִּי לְעִזֵּר בֶּן אַנְטִיגֵנוֹס בְּשֵׁם רַבִּי לְעִזֵּר בֵּי רַבִּי יַנָּאי: תִּפְתַּר, בְּתֵאִינָה הַמְיֻחֶדֶת לְשֶׁבֶת.

דְּלָמָא, רַבִּי חֲזִיָא, רַבִּי אִימִי, רַבִּי אִיסי, הוּוֹן יִתְבִּין. עֶבֶר חַד מְעִין בְּלִבָּלָה דְּתֵאִינִים. אָמְרוּ לִיה: לִינְבוּן. אָמר לָהּ: בְּלִבָּלָת שֶׁבֶת אִינָה מְזַבְנָה.

רַבִּי חֲזִיָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא אָמר רַבִּי יוֹדָא אֵלָא כְּכֻלְבָּלָת שֶׁבֶת? אִי אָמר רַבִּי יְהוּדָה בְּלִיקַט בְּלִבָּלָה לְשִׁלְחָה לְחִבְרֹו, שְׁהוּא מִקְפִּיד עָלֶיהָ כְּכֻלְבָּלָת שֶׁבֶת?

לִית הֵדָא פְּלִיגָא עַל רַב? דְּרַב אָמר: הוּא אָסוּר לִזְכֹּל! פְּתַר לָהּ, בְּעוֹשָׂה מְעַטָּן בְּשִׁדָּה.

וְקָשְׂיָא, אִם מְלַח טוֹבְלָת – מְלַח לִי צִירוּף? וְאִם צִירוּף – מְלַח לִי מְלַח? אָלָא: עַל יְדֵי זֶה וְעַל יְדֵי זֶה.

מה נזן קיימין? אם בש"ש שני מעטינין – דברי הכל מותר. אם בש"שין לו אלא מעטן אחד – דברי הכל אסור; אלא פי נזן קיימין: בש"ש לו מעטן טהור, ולחבירו מעטן טמא. אמר רבי ליעזר: אדם מהזויר על מעטן של חבירו. ורבנן אמרי: אין אדם מהזויר למעטן של חבירו.

אמר רבי יוחנן: על החמין – חייב, שהוא קבע. על הצונין – פטור, שהוא עראי. יכול הוא מהזוירתיה. דאמר רבי יוסי בשם רבי יעירא, רבי יונה ורבי יעירא בשם רבי ליעזר: אף במה שבקנין – לא נמפל, מפני שהוא עתיד להזוירו, בדבר שלא נגמרה מלאכתו.

[דף כ' ע"א]

הַלְבָּחָה ג'

מתני' המקלף בשעורים – מקלף אחת אחת ואוכל. ואם קילף ונתן לתוף ידו – חייב. המולל מלילות של חיטים – מנפית על יד על יד ואוכל. ואם נפה ונתן לתוף חיקו – חייב. **גמרא** אמר רבי יעירא: יכול אגא מקלף תרתי תרתי.

ותני בן: בשעורים, שנים – פטור, שלש – חייב. בהיטים, שלש – פטור, ארבע – חייב. הונא בר היננא, ורב תחליפא בר אימי, הווין יתבין קומי רבי ליעזר.

אמר רבי יונה: אין פולחון בר אימי – הנהן, בר רב אימי. אין פולחון בר רב אימי – הנהן, בר אימי. והיוון ליה עד קישרי אצבעתיה. והיוון סבין מיניה, והפך אפוי לכותלא, וחוי לון מלא שיעלון.

ותני בן: ובלבד שלא ינפה לא בקנון ולא בתמחוי. ויענין שבת – עד כגרוגרות. רבי חייא בר אדא בעי קומי רבי מנא: הכא את אמר: בשעורין, שתים – פטור, שלש – חייב. וכא, את אמר חקין!

אמר ליה: שגייא היא הכא – שהוא מהזויר את המותר.

ותני בן: במה דברים אמורים? בזמן שאינו סמוך לגורן. אבל הנה סמוך לגורן, אפילו יתר מכן – מותר, מפני שהוא מהזויר את המותר.

הַלְבָּחָה ד'

מתני' פוסקר שזרעה לזרע, ירקה – פטור. ואם זרעה לירק – מתעשר זרע וירק. רבי אליעזר אומר: השבת – מתעשר זרע וירק וזירין. וחכמים אמרים: אינו מתעשר זרע וירק, אלא השחליים והגרגר בלבד.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: תמרות של תלתן, ושל חרדל, ושל פול הלכן – חייבות במעשר.

רבי ליעזר אומר: הצלף – מתעשר תמרות ואכיונות וקפרם. רבי עקיבא אומר: אין מתעשר אלא אכיונות, מפני שהן פרי.

גמרא חזקה אמר: בין שלקט ממנה שמים ושלש מוריות – באה במחשבת ירק.

אף לענין הזרע בו, בין שפנע ממנה שמים ושלש מוריות – באה במחשבת זרע.

זרעה לזרע – מתעשרת לשעבר. זרעה לירק – מתעשרת לבא. זרעה לזרע ולירק, או שזרעה לזרע ואחר כך הישב עליה לירק – מעשר מזרעה על ירקה ומירקה על זרעה.

ושלקט ממנה לפני ראש השנה. אבל אם לקט ממנה לאחר ראש השנה – זרעה מתעשר לשעבר. וירקה – מתעשר בשעת לקיטתו עישורו.

וכשהביא שליש לפני ראש השנה. אבל אם הביא שליש לאחר ראש השנה, בין ירקה בין זרעה – מתעשר לבא.

תני: שבת שזרעה לזרע – מתעשרת זרע, ואינה מתעשרת ירק. זרעה לירק – מתעשרת זרע וירק, ואינה מתעשרת זירין. זרעה לזירין – מתעשרת זרע וירק וזירין.

ותנינו: אין לה מתעשר זרע וירק אלא השחליים והגרגר בלבד!

פיני מתניתא: אין לה דבר שזרעו לזרע – מתעשר זרע וירק, אלא השחליים והגרגר בלבד.

[דף כ' ע"ב]

מה פליגינן? בשזרעו לזרע, אבל אם זרעו לירק – אף רבנן מודיי. ותני בן: נהגין בבת ניין בירקו בהיתר; דברי רבי ליעזר. לא אמר אלא דברי רבי ליעזר, הא דברי חבל – הויב לעשר.

תני: הפול והשעורין והתלתן שזרעו לירק – בטלה דעתו. זרעו – הויב, וירקו – פטור. אמר רבי ירמיה: עוד היא דרבי ליעזר.

שמואל אומר: קפרם – אסור משום קליפין. ותני בן: (ויקרא יט, כג) **וערלתם ערלתו את פרו** – דבר שהוא עורל את פרו.

רב מפסד לאילין דבי רב, אתי רב הונא, המנונא מפסד לחבריאי, תיהוון מפסדין לנשיכוון: כד הינון ככשיון הדא קפרם, דיהוון מרימין אילין ביטיתא.

אמר רבי בא: אסברי רבי זעירא: כל הקליפין – גדילות עם הפרי. וזה – פרי מלמעלה, וקליפין מלמטה.

הַקֶּפֶרֶם וְהַתְּמָרוֹת – מִיֵּן אֶחָד הֵן. מַעֲשֵׂר מִקֶּפֶרֶם עַל הַתְּמָרוֹת, וּמִן הַתְּמָרוֹת עַל הַקֶּפֶרֶם. אֲבָל לֹא מִקֵּהן עַל הָאֲבִיזוֹנוֹת, וּמִן הָאֲבִיזוֹנוֹת עֲלֵיהֶן.

אֲבִיזוֹנוֹת, נוֹתְנִין עֲלֵיהֶן הוֹמְרֵי אֵילָן וְחוֹמְרֵי זְרַעִין. וְלִיְדֵהָ מִיְלָה? שְׂאֵם הִיתָה שְׁנֵייהָ נִכְנָסְתָּ לְשְׁלִישֵׁי – שֶׁהוּא מִפְּרִישׁ וּפּוֹדֵהוּ וְנוֹתְנֵנוּ לְעֵנִי.

הַצֶּלֶף, בֵּית שְׂמָאִי אֹמְרִים: כִּלְאִים בְּזָרְעִים וְאִינוּ כִּלְאִים בְּכָרֶם. וּבֵית הִלֵּל אֹמְרִים: אִינוּ כִּלְאִים אֶף בְּזָרְעִים.

תְּנִי רַבִּי חִינְנָא בַר פִּפְסָא: אֵת שֶׁהוּא עוֹלָה מִגֻּזְעוֹ – מִיֵּן אֵילָן. מִשְׁרָשִׁיו – מִיֵּן יָרֵק.

הַתִּיבּוֹן: הָרִי הַכְּרוֹב עוֹלָה מִגֻּזְעוֹ! כָּאֵן – בְּיֹדְאִי, כָּאֵן – בְּסִפְסַף.

הַדְּרוֹן עֲלֵה הַכּוֹבֵשׁ הַשּׁוֹלֵק

בְּרֵק הַמִּישֵׁי

מִתְנִי' הַעוֹקֵר שְׁתֵּלִים מִתּוֹךְ שְׁלוֹ, וְנֹטֵעַ לְתוֹךְ שְׁלוֹ – פְּטוֹר.

לְקַח בְּמַחֲוֶבֶר לְקַרְקַע – פְּטוֹר.

לְקַט לְשִׁלַּח לְחֵבְרוֹ – פְּטוֹר.

רַבִּי לְעִזָּר בֶּן עֲזַרְיָה אֹמֵר:

[דָּף כ"א ע"א]

אִם יֵשׁ כִּיֻּצָא בְּהוֹ נִמְכָּרִים בְּשׁוֹק – הָרִי אֵלֹו הַיִּיבִין.

הַעוֹקֵר לְפֶת וּצְנֻנוֹת מִתּוֹךְ שְׁלוֹ, וְנֹטֵעַ לְתוֹךְ שְׁלוֹ, לְזָרַע – חַיִּב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא גוֹרָנָן.

בְּצִלִּים שֶׁהִשְׁרִישׁוּ בְּעֵלְיָה – טָהֲרוּ מִלְּטָמָא. נִפְלָה עֲלֵיהֶן מִפּוֹלֵת וְהֵן מְגוּלִין – הָרִי אֵלֹו כְּנִטְוִעִין בְּשָׂדֵה.

גְּמָרָא הַעוֹקֵר שְׁתֵּלִים מִתּוֹךְ שְׁלוֹ כּוֹי. רַבִּי אֲבָהוּ בִּשְׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ: רַבִּי עֲקִיבָה הִיא!

דְּתַנְיִן תַּמּוֹן: וְנֹטֵל מִן הַגּוֹרָן וְזוֹרַע, וּפְטוֹר מִן הַמַּעֲשֵׂרוֹת עַד שְׁיֹמְרֵהּ; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה.

רַבִּי חִיָּיא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: דְּבָרֵי הַבַּל הִיא. מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי עֲקִיבָה בְּשְׁתֵּלִים.

מַה בֵּין חִיטִּים מַה בֵּין שְׁתֵּלִים? חִיטִּים – גְּמָר מְלֹאכָה. שְׁתֵּלִים – אֵינָן גְּמָר מְלֹאכָה. מוֹדָה רַבִּי

עֲקִיבָה לְחֲכָמִים בְּלֶפֶת וּצְנֻנוֹת שֶׁהֵן פְּסִידִין. וְחִיטִּין אֵינָן פְּסִידִין? חִיטִּין – יֵשׁ לָהֶן גּוֹרָן אַחֲרֵת. אֵילָן

– אֵין לָהֶן גּוֹרָן אַחֲרֵת.

לְקַט לְשֵׁלַח לַחֲבִירוֹ – פְּטוּר. רַב אָמַר: הוּא אָסוּר לֹזְכֵל. רַבִּי שִׁימִי אָמַר קוֹמֵי רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: מַה דְּאָמַר רַב – בְּשֵׁהֲכֵנִיסוּ לַחֲצַר בֵּית שְׁמִירָה. כְּרַבִּי מֵאִיר.

אָמַר רַבִּי מְנָא: מוֹתֵינִיתָא אָמְרָה בְּזוּ! לְקַח בְּמַחוּבְרָ לְקַרְקַע – פְּטוּר. הָא בַּתְּלוּשׁ – חַיִּיב. מַאֲן אֵית לִיה מְקַח מוֹכֵל בְּפִירוֹת שְׁלֵא נְגַמְרָה מְלֵאכְתָּן? לֹא רַבִּי מֵאִיר?!

[דף כ"א ע"ב]

רַבִּי חֵייה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: דְּרַבִּי יוֹדָה הִיא! וְתַנִּי בְּזוּ: רַבִּי יוֹדָה אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי לְעִזּוֹר בְּזוּ עֲזָרְיָה: אַף הַשּׁוֹלַח לַחֲבִירוֹ עֲטִינִין וְשִׁתְּלִינִין וְחִבְלִי תִלְתָּן – לֹא יֵאכֵל עַד שְׁוַעֲשֵׁר, שְׁכֵן דְּרַף בְּגִי אָדָם מִשְׁלַחִין לַחֲבִירֵיהֶן מְבָלִים בְּדָבָרִים הַלְלוּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּזוּ לְקִישׁ אָמַר: אֲפִילוּ חֵבֵר שְׁשִׁילַח לַחֲבֵר – צְרִיף לְעֵשֶׂר.

חֲבֵרָיִיא בְּעֵיִי: נִיחָא עִם הָאֲרִין – חֲשׂוּד. חֵבֵר – חֲשׂוּד? אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וְכִי עִם הָאֲרִין גְּבִי תְרוּמָה לֹא פְּחֵבֵר הוּא? אֵלָא בִּינִי, נְהַגְוּ בְּגִי אָדָם לְהֵיחֵן מִשְׁלַחִין לַחֲבֵרֵיהֶן מְבָלִים בְּדָבָרִים הַלְלוּ.

וְלֹא שְׁנֵיִיא בִּין לְזָרַע, בִּין לַחֲבֵרָה, בִּין לַחֲוֹצָה לְאֲרִין? תַּמָּן תַּנִּינִין: לְעוֹלָם הוּא נוֹתֵן מִשּׁוּם פֶּאֶה וּפְטוּר מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת – עַד שְׁיִמְרָתָהּ, וְכֹא, אֵת אָמַר חֵינִין! תַּמָּן – הוּא מְבָקִיר עַל הַכֹּל, בְּרַם חֵקֵא – הוּא מְבָקִיר עַל הַגִּידוּלִין.

וְהֵא תַנִּינִין: חוּץ לְאֲרִין, שְׁנֵיִיא הִיא חוּץ לְאֲרִין בִּין לְעִיקָר בִּין לְגִידוּלִין? כֹּא לֹא שְׁנֵיִיא בִּין לְעִיקָר בִּין לְגִידוּלִים.

עַל דְּעֵתִיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּזוּ לְקִישׁ דּוּ אָמַר: מְבָל – בְּטַל בְּרוּב, נִיחָא. עַל דְּעֵתִיָּה דְּרַבִּי יוֹחָנָן דּוּ אָמַר: אִין הַטְּבָל בְּטַל בְּרוּב – וְיִמְתִּין עַד שְׁיִגְדִיל וַיַּעֲשֵׂר לְפִי בּוּלוּ!

[דף כ"ב ע"א]

אוּ נִימַר: מַה פְּלִיגֵי רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּזוּ לְקִישׁ? בְּטַבְּל שְׁנַטְבַּל דְּבַר תּוֹרָה. אֲבָל בְּטַבְּל שְׁנַטְבַּל מוֹדְבְּרִיָּהּ – כֹּל עֲמֹא מוֹדֵי שְׁהַטְבָּל בְּטַל בְּרוּב.

הַתִּיב רַבִּי כֹּא בַר בַּהֲן קוֹמֵי רַבִּי יוֹסִי: וְהֵא תַנִּינִין: בִּיּוֹצָא בּוּ, זִיתֵי מְסִיק שְׁנַתְעָרְכוּ עִם זִיתֵי נִיקוּף, עֲנָבֵי בְּצִיר עִם עֲנָבֵי עוֹלָלוֹת. וְלֹא מְבָל שְׁנַטְבַּל מוֹדְבְּרִיָּהּ הוּא? אָמַר רַבִּי מְנָא: קוּימְתִיָּה בְּשִׁמְן זִיתֵי מְסִיק שְׁנַתְעָרְכּוּ עִם שְׁמֵן זִיתֵי נִיקוּף.

אָמַר רַבִּי מְנָא: לֹא שְׁנֵן אֵלָא לְזָרַע, הָא לֹזְכֵל – פְּטוּר.

רַבִּי חֵייה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שְׁנֵיִיא בִּין לְזָרַע בִּין לֹזְכֵל – חַיִּיב מִפְּנֵי שֶׁהוּא גוֹרְנֵן. אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָה: מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַנְסֵן מִן הַשְּׁנֵי לְעֵנִי, וּמִן הַעֲנֵי לְשֵׁנִי.

מִסְכַּת פְּסָחִים פְּרָק שְׁמִינִי

א. אלו שעושים את השני: הזבים, והזבות, והמצרעין, ונדות, ובועלי נדות, היולדות, השוגגין, והאנוסין, והמזדיין, והטמא, ומי שהיה בדרך רחוקה. אם כן, למה נאמר (במדבר ט, י'): "טמא או שהיה בדרך רחוקה"? - שבא הכתוב לפטור מן הכרת. רבי עקיבה אומר: נאמר: "טמא נפש", ונאמר: "בדרך רחוקה", מה טמא שספק בידו לעשות ואינו עושה, אף דרך רחוקה שספק בידו לעשות ואינו עושה. רבי אליעזר אומר: נאמר 'רחוק מקום' במעשר, ונאמר 'רחוק מקום' בפסח, מה 'רחוק מקום' האמור במעשר - חוץ למקום אכילתו, אף 'רחוק מקום' האמור בפסח - חוץ למקום אכילתו. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: חוץ למקום עשייתו. אמר רבי יוסי: לפיכך נקוד על ה', לומר, לא מפני שהיא רחוקה ודאי, אלא מאסקופת העזרה ולחוץ. רבי יוסי הגלילי אומר: "דרך רחוקה" - שומע אני מהלך יום אחד, או מהלך שני ימים, או שלשה ימים, כשהוא אומר: "ובדרך לא היה", הוי: מאסקופת העזרה ולחוץ קרוי 'דרך'.

ב. גר שנתגר בין שני הפסחים. וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים - צריך לעשות פסח שני; דברי רבי. רבי נתן אומר: אין צריך לעשות פסח שני, שכבר לא נתחייב בראשון. וכן כשנתן להם לישראל לבנות בית הבחירה, היחיד עושה פסח שני, ואין הצבור עושים פסח שני. רבי יהודה אומר: אף הצבור עושים פסח שני, שכן מצינו בחזקיה שעיישה את הצבור לעשות פסח שני, שנאמר (דברי הימים-ב, ל, יח): "כי מרבית העם רבת מאפרים וממנשה יששכר וזבלון לא הטהרו" וגו'. רבי שמעון אומר: לא מפני שעיישה לצבור לעשות פסח שני, אלא מפני שעבר ניסן בניסן, שאין מעברין אלא אדר. רבי שמעון בן רבי יהודה אומר משום רבי שמעון: אף מפני שעיישה לצבור לעשות פסח שני. אין עושין חבורה של

נשים ועבדים וקטנים - שלא להרבות את התפלה.

ג. אלו דברים שבין ראשון לשני: הראשון בשלש כתות ואין השני בשלש כתות. הראשון דוחה את הטמאה, ואין השני דוחה את הטמאה. הראשון חייבין עליו כרת, והשני אין חייבין עליו כרת; דברי רבי נתן. רבי אומר: אף השני חייבין עליו כרת. רבי חנניה בן עקיבא אומר: אם עשו את השני - אין חייבין כרת על הראשון, לא עשו את השני - חייבין כרת על הראשון. הראשון טעון חגיגה, ואין השני טעון חגיגה. הראשון נוהג כל שבועה, והשני יום אחד.

ד. אלו דברים ששונה בהן הראשון לשני: הראשון נאמר בו (שמות יב, ה): "שה תמים זכר בן שנה", והשני כיוצא בו. הראשון נאמר בו: (שם יב, ט): "אל תאכלו ממנו נא ובשל", והשני כיוצא בו. הראשון דוחה את השבת, והשני דוחה את השבת. הראשון דוחה את הטמאה, והשני דוחה את הטמאה. הראשון טעון לינה, והשני טעון לינה. רבי יהודה אומר: אין השני טעון לינה, אלא כיצד הוא עושה? נכנס ושוחט את פסחו בעזרה, ויוצא ומספיד את אביו בבית פגי.

ה. בזמן שהפסח נאכל בטמאה: טמא מת נכנס לעזרה ואוכלו, זבים וזבות נדות יולדות - הרי אלו לא יכנסו, ואם נכנסו - הרי אלו חייבין. רבי אליעזר אומר: אם נכנסו - הרי אלו פטורין, שנאמר (במדבר ה, ב): "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב" וגו'; בשעה שטמא נפש חייב - זבין ומצרעין חייבין, בשעה שאין טמא נפש חייב - אין זבין ומצרעין חייבין. בזמן שהפסח בא בטמאה - טמא מת נכנס לעזרה, ושוחט. זבים, וזבות, נדות, יולדות - הרי אלו לא ישחטו. ואם שחטו - הרי אלו חייבין. רבי שמעון אומר משום רבי יהושע: אם שחטו - הרי אלו פטורין, שנאמר (ויקרא ז, כ): "כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה" וגו';

הַנְּשַׁחֵט לְטְהוּרֵינָּ - חֵיבִין עָלָיו מְשוּם טְמֵאָה, הַנְּשַׁחֵט לְטְמֵאִים - אֵין חֵיבִין עָלָיו מְשוּם טְמֵאָה.

ו. פֶּסַח רֵאשׁוֹן - שׁוֹחֲטִין עַל הָאִשָּׁה בְּפָנֵי עֲצֻמָּה, וּבִשְׁנֵי - עוֹשִׂין אוֹתָהּ טְפִלָּה לְאַחֵרִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: פֶּסַח שְׁנֵי שׁוֹחֲטִין עַל הָאִשָּׁה בְּפָנֵי עֲצֻמָּה, וְאֵין צְרִיךְ לוֹמַר פֶּסַח רֵאשׁוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִשָּׁה - בְּרֵאשׁוֹן עוֹשִׂין אוֹתָהּ טְפִלָּה לְאַחֵרִים. בִּשְׁנֵי - אֵין עוֹשִׂין אוֹתָהּ טְפִלָּה לְאַחֵרִים, בִּשְׁנֵי אֵין שׁוֹחֲטִין עֲלֶיהָ כָּל עֶקֶר. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֵׂה בְיוֹסֵף הִכְהֵן שֶׁהֶעֱלָה אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי וְהַחֲזִירוּהָ, שְׁמָא יִקְבַּע הַדְּבָר חוֹבָה. אָמַר לוֹ: לֹא 'שְׁמָא יִקְבַּע הַדְּבָר חוֹבָה', אֲלֵא שְׁאֵין הָאִשָּׁה עוֹשֶׂה פֶּסַח שְׁנֵי.

פֶּסַח דּוֹרוֹת, מִי שֶׁהָיוּ לוֹ עֲבָדִים שְׁלֵא מְלוֹ, וּשְׁפָחוֹת שְׁלֵא טְבָלוּ - מַעֲכָבִין אוֹתוֹ מִלְּאָכֵל בְּפֶסַח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, בְּפֶסַח מְצָרִים הַכְּתוּב מְדַבֵּר.

ח. אֵלוֹ דְּבָרִים שֶׁשְׁוֶה בֵּהֶן פֶּסַח מְצָרִים לְפֶסַח דּוֹרוֹת: פֶּסַח מְצָרִים בְּשֵׁלֶשׁ כְּתוּת וּפֶסַח דּוֹרוֹת כִּיּוֹצֵא בּוֹ. פֶּסַח מְצָרִים נֹאמֵר בּוֹ (שְׁמוֹת יב, ה): "שֶׁה תָּמִים זָכַר בֶּן שְׁנָה", פֶּסַח דּוֹרוֹת כִּיּוֹצֵא בּוֹ. פֶּסַח מְצָרִים נֹאמֵר בּוֹ (שָׁם יב, ט'): "וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָ", פֶּסַח דּוֹרוֹת כִּיּוֹצֵא בּוֹ. רַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, שְׁלֵא נֹאסֵר חֲמִץ בְּמְצָרִים אֲלֵא יוֹם אֶחָד, שֶׁנֹּאמֵר (שְׁמוֹת יג, ג): "לֹא יֵאָכֵל חֲמִץ", וְנֹאמֵר "הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים". פֶּסַח מְצָרִים טְעוּן שִׁיר, וּפֶסַח דּוֹרוֹת טְעוּן שִׁיר.

מִסְכַּת פְּסָחִים פְּרָק תְּשִׁיעִי

א. פֶּסַח שֶׁנִּתְעַרַב בְּחֵלִין - יִקְרִיב חֵלִין לְשֵׁם פֶּסַח, וְהָרִי הֵן כְּשֵׁנֵי זְבָחִים שֶׁנִּתְעַרְבוּ. שְׁנַיִם שֶׁנִּתְעַרְבוּ פֶּסָחֵיהֶן - זֶה מוֹשֶׁף לוֹ אֶחָד וְזֶה מוֹשֶׁף לוֹ אֶחָד, זֶה מְמַנֶּה עִמּוֹ אֶחָד מִן הַשּׁוֹק וְזֶה מְמַנֶּה עִמּוֹ אֶחָד מִן הַשּׁוֹק, זֶה בָּא אֲצֵל זֶה וְזֶה בָּא אֲצֵל זֶה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: 'אִם שְׁלִי הוּא הַפֶּסַח - יִדִּיף מְשׁוֹכוֹת מִשְׁלֶף וְנִמְנִיית עַל שְׁלִי, וְאִם שְׁלֶף הוּא הַפֶּסַח - יִדִּי מְשׁוֹכוֹת מִשְׁלִי וְנִמְנִיית עַל שְׁלֶף':

ב. שְׁנַיִם שֵׁל שְׁלֵשָׁה שְׁלֵשָׁה, שְׁלֵשָׁה שֵׁל אַרְבַּעָה אַרְבַּעָה, אַרְבַּעָה שֵׁל חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה, שְׁשָׁה שֵׁל שְׁבַעָה שְׁבַעָה, שְׁבַעָה שֵׁל שְׁמוֹנֶה שְׁמוֹנֶה, שְׁמוֹנֶה שֵׁל תְּשַׁעָה תְּשַׁעָה, תְּשַׁעָה שֵׁל עֶשְׂרֵה עֶשְׂרֵה - מְמַנִּין לָהֶן אֶחָד מִכָּל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה, וּמִחֲבוּרָה אַחֲרוֹנָה שְׁנַיִם מְפָרִישִׁין פֶּסַח אֶחָד, וְאוֹמְרִין: 'כָּל שֶׁהוּא שְׁלוֹ פֶּסַח זֶה - יִדְּוֵנוּ מְשׁוֹכוֹת מִשְׁלָנוּ וְנִמְנִינוּ עַל שְׁלוֹ'. נִמְצָא שְׁלֵשָׁה שֵׁל שְׁנַיִם שְׁנַיִם, אַרְבַּעָה שֵׁל שְׁלוֹשָׁה שְׁלֵשָׁה, חֲמִשָּׁה שֵׁל אַרְבַּעָה אַרְבַּעָה, שְׁשָׁה שֵׁל חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה, שְׁבַעָה שֵׁל שְׁשָׁה שְׁשָׁה, שְׁמוֹנֶה שֵׁל שְׁבַעָה שְׁבַעָה, תְּשַׁעָה שֵׁל שְׁמוֹנֶה שְׁמוֹנֶה, עֶשְׂרֵה שֵׁל תְּשַׁעָה תְּשַׁעָה,

ז. אֵלוֹ דְּבָרִים שֶׁבֵּין פֶּסַח מְצָרִים לְפֶסַח דּוֹרוֹת, פֶּסַח מְצָרִים - מִקְחוּ מִבְּעִשׂוֹר, שֶׁחִטְּתוּ בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר, אֵין חֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת. וּפֶסַח דּוֹרוֹת - חֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת. פֶּסַח מְצָרִים - לֹא נִהְגוּ בּוֹ דִּקְוִין, וְתַבְלִילִין, אֲתַנּוּן וּמְחִיר, מֵה שְׁאֵין כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת. פֶּסַח מְצָרִים נֹאמֵר בּוֹ (שְׁמוֹת יב, ד): "וְלִקַּח הוּא וּשְׁכֵנּוּ", מֵה שְׁאֵין כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, אִף בְּפֶסַח דּוֹרוֹת כֵּן, וְכֵל כֶּף לְמָה? כְּדִי שְׁלֵא יִנִּיחַ אָדָם שְׁכֵנּוּ הַקְּרוֹב אֶל בֵּיתוֹ, וְיִלֵּךְ וַיַּעֲשֶׂה אֶת פֶּסַחוֹ אֲצֵל חֲבֵרוֹ, לְקַיֵּם מֵה שֶׁנֹּאמֵר (מִשְׁלִי כז, ט'): "טוֹב שְׁכֵן קְרוֹב מֵאֶח רְחוֹק". פֶּסַח מְצָרִים - לֹא הָיָה טְעוּן דְּמַיִם וְחִלְבִים לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, מֵה שְׁאֵין כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת. פֶּסַח מְצָרִים - נֹאמֵר בּוֹ (שְׁמוֹת יב, כב): "וְהִגַּעְתֶּם אֶל הַמִּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת", מֵה שְׁאֵין כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת. פֶּסַח מְצָרִים נֹאמֵר בּוֹ (שְׁמוֹת יב, כב): "וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בִּקְרָ", מֵה שְׁאֵין כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת. פֶּסַח מְצָרִים - כָּל אֶחָד וְאֶחָד שׁוֹחֵט בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, פֶּסַח דּוֹרוֹת - כָּל יִשְׂרָאֵל שׁוֹחֲטִין בְּמִקְוֹם אֶחָד. פֶּסַח מְצָרִים - מְקוֹם אֲכִילָה שֵׁם הָיְתָה לֵינָה, פֶּסַח דּוֹרוֹת - אוֹכְלִין בְּמִקְוֹם אֶחָד וְלִנְיָן בְּמִקְוֹם אַחֵר. אֶחָד פֶּסַח מְצָרִים וְאֶחָד

אומר: זה ישחט לשם מה שהוא וזה ישחט לשם מה שהוא, ושניהם יאכלו כפסח וכמנניו של פסח. נתערב כמעשר - שתייהן ירעו עד שיסתאבו, ויאכלו כמעשר. רבי שמעון אומר: זה ישחט לשם מה שהוא, וזה ישחט לשם מה שהוא, ושניהם יאכלו כפסח וכמנניו של פסח. בכור ומעשר שנתערכו זה בזה - שניהם ירעו עד שיסתאבו וכו'. רבי שמעון אומר: שניהם ישחטו בצפון, זה ישחט לשם מה שהוא וזה ישחט לשם מי שהוא, ויאכלו שניהם כאחד, מפני שמתן דמים שוה. וכן היה רבי שמעון אומר, באשם שנתערב בשלמים: - שניהם ישחטו בצפון ויאכלו כחמור שבהן, ולא הודו לו חקמים, מפני שאין מביאין קדשים לבית הפסול. במה דברים אמורים? בזמן שנתערכו חיים אבל נתערכו שחוטין - יאכלו כחמור שבהן. נתערכו בפסולי מקדשין או בחלין שנשחטו בעזרה - תעבר צורתן ויצאו לבית השרפה:

ד. המפריש פסחו ואבד, והפריש אחר תחתיו, ולא הספיק להקריבו עד שנמצא הראשון, והרי הן שניהן עומדין - יביא איזה מהן שירצה, כדברי חכמים. רבי יוסי אומר: מצוה להביא מן הראשון, ואם היה השני מן המבחר - יביאנו, והשני ירעה עד שיסתאב וימכר, ויביא בדמיו שלמים לששה עשר. המפריש מעות לפסחו ואבדו והפריש מעות תחתיהן, ולא הספיק לקח בהן פסח עד שנמצאו מעות הראשונים - יביא מאלו ומאלו פסח, ויקריב, והשאר - יביא בה שלמים לששה עשר. המפריש מעות לפסחו, ואבד, והפריש פסח תחתיהן, ולא הספיק לקח עד שנמצאו מעות הראשונים, המעות - יביא בהן פסח ויקריב, והפסח ירעה עד שיסתאב וימכר, ויביא בדמיו שלמים לששה עשר. המפריש פסחו ואבד, והפריש מעות תחתיו, ולא הספיק לקח בהן פסח עד שנמצא פסח - פסח יקרב, והמעות - יביא בהם שלמים לששה עשר:

נמשכין להן אחד מכל חבורה וחבורה, ומפרישין פסח אחד, ואומרים: 'כל מי שהוא שלו פסח זה - ידינו משוכות משלנו ונמנינו על שלו', נמצאו אוחזין את הטפלה ומניחין את העקר. אמר להם ואמרו לו - אוכל שם הראשון, לא אמר להם ולא אמרו לו - אינן אחראין זה לזה. מכאן אמרו: יפה שתיקה לחכמים, קל וחמר לטפשים. וכן הוא אומר (משלי יז, כח): "גם אויל מחריש חכם יחשב", ואין צריך לומר חכם מחריש. "ואוטם שפתיו נבון":

ג. נתערב בעולה - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן פסח, ובדמי היפה שבהן עולה. קרב פסחו - יביא בדמיו פסח אחר, קרב עולתו - יביא בדמיו עולה אחרת. נתערכו בתודה - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדמי היפה שבהן פסח, ובדמי היפה שבהן תודה. קרבה פסחו - יביא בדמיו פסח אחר. קרבה תודתו - יביא בדמיו תודה אחרת. נתערכו בחטאת - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן פסח, ומביא בדמי היפה שבהן חטאת. קרב פסחו - יביא בדמיו פסח אחר, קרבה חטאתו - יביא בדמיה חטאת אחרת, נתערב באשם - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו ויביא בדמי יפה שבהן פסח, ובדמי יפה שבהן אשם. קרב פסחו - יביא בדמיו פסח אחר, קרב אשמו - יביא בדמיו אשם אחר. נתערכו בשלמים - שניהם ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדמי היפה שבהן פסח, ויביא בדמי היפה שבהן שלמים. קרב פסחו - יביא בדמיו פסח אחר. קרבו שלמים - יביא בדמיו שלמים אחרים. שנתערכו בשלמים הבאים מחמת הפסח - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדמי היפה שבהן שלמים, ויאכלו ליום ולילה עד חצות, ובדמי היפה שבהן שלמים אחרים, ויאכלו לשני ימים ולילה אחד. בן עזאי אומר: שלמים הבאין מחמת פסח - הרי הן כפסח לכל דבר, אלא שהן נאכלין ליום ולילה. נתערכו בכבור - שניהם ירעו עד שיסתאבו, ויאכלו בכבור. רבי שמעון

להסתאב. אַמַר רבי: אין אַני רואה דְּבָרֵי שְׁלָם רבי שמעון בְּפֶסַח, הואיל ומותר הפסח קרב שלמים:

ט. המפריש נקבה לפסחו - תרעה עד שִׁסְתָאב וּתְמַכַּר וְיָבִיא בְּדַמְיָה פֶסַח. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: תמכר שלא במום, לדה זכר - ירעה עד שִׁסְתָאב, וּתְמַכַּר, וְיָבִיא בְּדַמְיָה פֶסַח. נשתירה אחר הפסח - ירעה עד שִׁסְתָאב, וְיְמַכַּר וְיָבִיא בְּדַמְיָה שְׁלָמִים. רבי אלעזר אומר: הוא עצמו יקרב פסח.

מִסְכַּת פְּסָחִים פְּרָק עֶשְׂרִי

א. ערבי פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך, אפילו עני שבִּישְׂרָאֵל - לא יאכל עד שִׁסְכָּב, ולא יפחתו לו מארבע כוסות של יין, אחד חי ואחד מזוג, אחד חדש ואחד ישן, רבי יהודה אומר: צריך שיהא בו טעם ומראה יין.

ב. מזוג לו כוס ראשון, בית שמאי אומרים: מברך על היום ואחר כך יברך על היין, מפני שהיום גורם ליין שִׁיבּוּא, וכבר קדש היום ועדין היין לא בא. ובית הלל אומרים: מברך על היין ואחר כך מברך על היום, מפני שהיין גורם לקדוש היום שתאמר. דבר אחר: ברפת היין תדירה, ברפת היום אינה תדירה, והלכה כבית הלל.

ג. מצוה על האדם לשמח את בניו ובניו ביתו ברגל, שנאמר: "ושמחת בחגך" אתה ובנך ובתך וגו'. במה משמחין? ביין! כדכתיב (תהלים קד, טו): "ויין ישמח לבב אנוש" וגו'. רבי יהודה אומר: אנשים בראוי להם, ונשים וקטנים בראוי להם.

ד. השמש מטביל בני מעים ונותן לפני האורחין, ואף על פי שאין ראיה לדבר - זכר לדבר, שנאמר (ירמיה ד, ג): "נירו לכם ניר

ה. המפריש פסחו ואבד, והפריש אחר תחתיו ולא הקריבו, ואחר כך נמצא הראשון, הוא עצמו יקרב שלמים לששה עשר: המפריש מעות לפסחו ואבד, והפריש מעות אחרות תחתיהן, ולקח בהן פסח אחר והקריבו, ואחר כך נמצאו מעות הראשונות - יביא בהן שלמים לששה עשר:

ו. הפסח שנמצא בשלשה עשר - ירעה עד שִׁסְתָאב. בארבעה עשר - יקרב שלמים. רבי אלעזר אומר: קדם חצות - ירעה עד שִׁסְתָאב וְיְמַכַּר וְיָבִיא בְּדַמְיָה שְׁלָמִים. לאחר חצות - הוא עצמו יקרב שלמים. הפסח שלא קרב בראשון - יקרב בשני. לא קרב בשני - יקרב בשלישי. מעות שלא קרבו בראשון - יקרבו בשני, לא קרבו בשני - יקרבו בשלישי. חגיגה שלא קרבה בראשון - תקרב בשני. לא קרבה בשני - תקרב בשלישי:

ז. המפריש מעות לפסחו ומת, אם היה בנו ממנה - יביאם אחריו לשם פסח. ואם לא - יביאם שלמים לששה עשר. המפריש את פסחו ומת, אם היה בנו ממנה עמו - יביאנו אחריו לשם פסח. אין בנו ממנה אחריו - יביאנו לשם שלמים לששה עשר:

ח. תמורת פסח, ולד תמורת פסח, ולדן, ולד ולדי ולדן, עד סוף העולם - ירעו עד שִׁסְתָאבו, וּתְמַכְרוּ, וְיָבִיא בְּדַמְיָה שְׁלָמִים. רבי אלעזר אומר: ולדות עצמן יקרבו שלמים, תמורת שלמים, ולד תמורת שלמים, ולדן, ולד ולדן עד סוף העולם - ירעו עד שִׁסְתָאבו, וּתְמַכְרוּ וְיָבִיא בְּדַמְיָה שְׁלָמִים. רבי אלעזר אומר: ולדות עצמן יקרבו שלמים. המפריש נקבה לעולתו, ולפסחו, ולאשמו - עושה תמורה. רבי שמעון אומר: לעולתו - עושה תמורה, לפסחו ולאשמו - אין עושה תמורה, שאין לך דבר עושה תמורה אלא הרועה

1 בהנחות הגר"א איתא: אתה ואשתך. ובפנים השארנו כמו בפסוק.

שְׁהִיּוּ מְסַבִּין בְּבֵית בֵּיתוֹס בֵּן זִוְנִין בְּלוֹד, וְהִיּוּ מְסַפְרִין בִּיצִיאַת מְצָרִים כָּל הַלַּיְלָה עַד קְרוֹת הַגֶּבֶר. כִּיּוֹן שְׁעָלָה עֲמוּד הַשְּׁחַר, הַגְּבִיהוּ מִלְּפָנֵיהֶם, וְנוֹעְדוּ וְהִלְכוּ לְהֵן לְבֵית הַמְּדַרְשׁ. אִיזוּ הִיא בְּרַכַּת הַפֶּסַח? "בְּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֵאכּוֹל אֶת הַפֶּסַח", אִיזוּ בְּרַכַּת הַזִּבְחָה? "בְּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֵאכּוֹל אֶת הַזִּבְחָה".

מִסְכַּת שְׁקָלִים פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. בַּחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר בּוּ, שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יוֹצְאִין וּמִתְקַנְיִן אֶת הַדְּרָכִים וְאֶת הַרְחֻבוֹת, שְׁנֹתֵקְלָלוּ בִּימֹת הַגְּשָׁמִים², כְּדִי שִׁיְהוּ מִתְקַנְיִן לְעוֹלֵי רְגָלִים אֱלוּ. בַּחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר בּוּ, שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יוֹצְאִין וְחוֹפְרִין בּוֹרוֹת, שִׁיחִין וּמַעְרוֹת, וּמִתְקַנְיִן אֶת הַמְּקוֹאוֹת, וְאֶת אֲמַת הַמַּיִם. כָּל מְקוֹה שֵׁישׁ בּוּ אַרְבָּעִים סָאָה - כְּשֶׁר לְהַקּוֹת עָלָיו, וְשָׂאִין בּוּ אַרְבָּעִים סָאָה - מִמְּשִׁיכִין לוֹ אֶת אֲמַת הַמַּיִם וּמְשַׁלְּמִין בּוּ אַרְבָּעִים סָאָה, כְּדִי שִׁיְהִי כְּשֶׁר לְהַקּוֹת עָלָיו. בַּחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר בּוּ, שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יוֹצְאִין וּמְפַקְרִין אֶת הַכְּלָאִים, שֶׁהַפֶּקֶר בֵּית דִּין הַפֶּקֶר, וּפְטוֹר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת. מְצָא כְּלָאִים בְּכֶרֶם - מִתֵּר מִשּׁוּם גְּזֵל וּפְטוֹר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת. בְּשֹׁדֶה - אֶסוּר מִשּׁוּם גְּזֵל וְחֵיב בַּמַּעֲשָׂרוֹת. בַּחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר בּוּ, שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יוֹצְאִים וּמְצִינִין אֶת מְקוֹם הַטְּמֵאָה, כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה הַרְבִּים נִתְקַלֵּין בּוּ. אִין מְצִינִין, לֹא אֶת הַסֵּלַע, וְלֹא אֶת הַגְּרִיד, אֲלֵא עַל אֶבֶן קְבוּעָה. אִין מְצִינִין אֶת הַצִּיּוֹן בְּמִקּוֹם הַטְּמֵאָה וְאֶת הַמַּאֲהֵל עָלָיו - טְמֵא. מְצָא אֶבֶן אַחַת מְצִינֵת, אֵף עַל פִּי שָׂאִין מְקִימִין כֵּן, הַמַּאֲהֵל עָלָיָהּ - טְהוֹר. מְצָא שְׁתַּיִם, הַמַּאֲהֵל בִּינֵיהֶן - טְמֵא, עַל גְּבִיחָן - טְהוֹר. אִין מְצִינִין, לֹא עַל כְּזִית מִן הַמֶּת וְלֹא עַל עֵצִים כְּשִׁעוּרָה - שָׂאִין מְטַמְּאִין בָּאֵהֶל. אִין מְצִינִין אֲלֵא עַל הַשְּׂדֵרָה וְעַל הַגְּלַגְלָת - שְׁמִטְמֵאִין בָּאֵהֶל.

וְאֵל תִּזְרְעוּ אֶל קוֹצִים"; הַמְּקַרָא אֶת הַהֵלֶל - הֵם הוֹלְכִין אֲצִלוּ וְקוֹרְאִין, וְהוּא אִין הוֹלֵךְ אֲצִלָּם. הַמְּקַרָא אֶת בְּנֵיו וּבְנוֹתָיו קְטָנִים - צְרִיף לְהִיּוֹת עוֹנָה עִמָּהֶן בְּמִקּוֹם שְׁעוֹנִים. בְּאִיזָה מְקוֹם הוּא עוֹנָה? הַגִּיעַ לְבְּרוּךְ הַבָּא וְעוֹנָה עִמָּהֶן 'בִּשְׁם ה', הַגִּיעַ לְבְּרַכּוֹנָם' וְעוֹנָה עִמָּהֶן מִבֵּית ה'".

ה. בְּנֵי הַעִיר שָׂאִין לָהֶם מִי שִׁיקְרָא אֶת הַהֵלֶל - הוֹלְכִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְקוֹרְאִין פָּרָק רֵאשׁוֹן, וּבָאִין, וְאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין, וְחוֹזְרִין, וְגוֹמְרִין אֶת כָּלוּ. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לָהֶם כֵּן - גּוֹמְרִין אֶת כָּל הַהֵלֶל. אִין פּוֹחֲתִין מִמֶּנּוּ וְאִין מוֹסִיפִין עָלָיו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן פֶּרְטָא מוֹסִיף בָּהּ דְּבָרִים. רַבִּי הִיָּה כּוֹפֵל בָּהּ דְּבָרִים.

ו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חוֹטְפִין מְצָה לְתִינוּקוֹת בְּשִׁבִיל שְׁלֵא יִישְׁנוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מְשֻׂמוּ: אֶפְלוּ לֹא אֶכֶל אֲלֵא פְּרַפְרַת אַחַת, אֶפְלוּ לֹא טַבֵּל אֲלֵא חֲזֵרַת אַחַת - חוֹטְפִין מְצָה לְתִינוּקוֹת בְּשִׁבִיל שְׁלֵא יִישְׁנוּ. עַד הֵיכָן הוּא אוֹמֵר? בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: עַד "אִם הַבְּנִים שְׁמַחָה". בֵּית הֵלֶל אוֹמְרִים: עַד "חֲלַמִּישׁ לְמַעֲיָנוּ מִים". וְחֹתֶם בְּגֵאֲלָה. אָמְרוּ בֵּית שְׁמַאי לְבֵית הֵלֶל: הֲלֹא כְּבָר יִצְאוּ שְׁיִזְכִּירוּ יִצִּיאַת מְצָרִים?! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הֵלֶל: אֶפְלוּ הוּא מִמַּתִּין עַד קְרִית הַגֶּבֶר - הָרִי אֱלוּ לֹא יִצְאוּ עַד שֶׁשׁ שְׁעוֹת בְּיוֹם, הֵיאֵךְ אוֹמֵר אֶת הַגְּאוּלָּה, וְעַדִּין לֹא נִגְאָלוּ?

ז. הַבִּיאוּ לְפָנָיו מְצָה וְחֲזֵרַת וְחֲרֹסֶת, אֵף עַל פִּי שָׂאִין חֲרֹסֶת מְצוּהָ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן רַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: מְצוּהָ. בְּמִקְדָּשׁ מְבִיאִין לְפָנָיו גּוֹפּוֹ שֶׁל פֶּסַח. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן רַבִּי צְדוֹק: הִיּוּ אוֹמְרִים תְּגַרִי חֲרָף שְׁבִירוֹשָׁלַיִם - 'בּוֹאוּ וְטָלוּ לָכֶם תְּבִלִין לְמְצוּהָ'.

ח. אִין מְפַטְרִין אַחַר הַפֶּסַח אֶפִּיקוֹמָן, כְּגוֹן אֲגוּזִים תְּמָרִים קְלִיּוֹת וְאֲגוּזִים. חֵיב אָדָם לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מְצָרִים כָּל הַלַּיְלָה, אֶפְלוּ בֵּינוּ לְבִין בְּנוּ, אֶפְלוּ בֵּינוּ לְבִין עִצְמוּ, אֶפְלוּ בֵּינוּ לְבִין תְּלַמִּידוֹ. מַעֲשֵׂה בְּרַבָּן גְּמַלְיָאֵל וְזַקְנִים,

² פְּרוּשׁ: לְמוֹעֵד סְמוּךְ לְעוֹלֵי רְגָלִים.

לעתיקין. המפריש שקלו והוציאו - הרי זה מעל. המוציא שקלו של חברו - הרי זה מעל. לקח בו קני זבין, קני זבות ילדות, המביא את חטאתו אשמו מן ההקדש, השוקל שקלי זוזין מן ההקדש - כן שלקח מעל; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: לא מעל עד שיזרקו הדמים.

ז. אין מביאין מנחות ונסכים ומנחות תודה, ולחמה של תודה מן הטבל, ומן התרומה ומן המעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, וממעשר שני והקדש שלא נפדו, מן המדמע, מן הקדש, ומפירות שביעית. ואם הביא - הרי אלו פסולין, ואין צריך לומר מן הערלה וכלאי הכרם.

ח. מותר לזין, מותר שמן לשמן, מותר מלח למלח, מותר עצים לעצים, מותר לבונה ללבונה, מותר בזיכין לבזיכין, מותר גזירין לגזירין, מותר מצורעין למצורעין, אם אמר: 'לגזיר זה'; 'למצרע זה' - מותרו נדבה. מותר עניים לעניים, מותר שבוין לשבוין. אם אמר: 'לעני זה'; 'לשבויה זה' - מותרו שלו. מותר מתים למתים, מותר המת - ליורשיו. רבי נתן אומר: מותר המת יהא מנח עד שיבא אליהו. רבי נתן אומר: מותר המת - בונין לו נפש על גבי קברו. או יזלח לו זלח לפני מטתו, אין פודין כסות בכסות, ואין פודין שבויה בשבויה, ואין ממחין ביד הפרנסין על כך.

מסכת שקלים פּרָק שְׁנַי

א. איזהו פּרַס הפּסס? פּרַס העצרת, פּרַס הַחַג. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: אין פחות מחמשה עשר יום קדם לרגל.

ב. למה כותבין על הקפות אלף, בית, גימל? מפני שמתחילין ומוציאין מן הראשונה. שלמה ראשונה - מוציאין מן השנייה. שלמה שנייה - מוציאין מן השלישית. שלמו שלשתן - הגיע זמן תרומה לתרם - תורמין מן החדשה, ואם לאו - תורמין מן הישנה.

ב. משישבו במקדש, התחילו למשכן, ממשכנים ישראל על שקליהן, כדי שיהו קרבנות צבור קרבין מהן. משל לאחד שעלתה לו מכה ברגלו, והיה הרופא כופתו ומחתך בכשרו בשביל לרפאותו, כך אמר המקום: 'משכנו את ישראל על שקליהן, כדי שיהו קרבנות הצבור קרבין מהן, מפני שקרבנות צבור מרצין ומכפרין בין ישראל לאביהן שבשמים. וכן מצינו בתרומת שקלים ששקלו בני ישראל במדבר, שנאמר (שמות ל, טז): "ולקחת את כסף הכפרים מאת בני ישראל" וגו'.

ג. לוקחין מן הנכרים קרבנות צבור בכסף, ומקבלין מהם עולות ושלמים, עופות ומנחות, עצים ולבונה ומלח; דברי רבי יוסי הגלילי. אמר לו רבי עקיבא: אפלו אתה יושב ודורש כל היום - אין מקבלין מהן אלא עולות ושלמים בלבד. אין מקבלין מהן נדבה להקדש בדיק הבית, ואם הקדישו - הקדשן הקדש.

ד. אפוטרופסין ששקלו על ידי יתומין - הרי אלו חייבין בקולבון. השוקל שקל חייב בקולבון; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: השוקל שקל פטור מן הקולבון. השוקל שני דינרין - חייב בקולבון. הנוטל סלע ונוטל שקל חייב שני קולבונות; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: קולבון אחד.

ה. כמה הוא קולבון? מעה כסף, אחד מעשרים וארבעה כסף לסלע; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: חצי מעה של ארבעה אסרות. קולבונות הללו, מה היו עושין להם? נופלים לשקלים; דברי רבי מאיר. רבי אלעזר אומר: לנדבה. רבי שמעון שזורי אומר: רקועי זהב צפוי לבית קדש הקדשים. בן עזאי אומר: השלחנין באין ונוטלין אותן בשכרן.

ו. המפריש שקלו ואבד, והפריש אחר תחתיו, ולא הספיק להקריבו עד שנמצא הראשון, והרי שניהן עומדין, זה וזה שקלים. הראשון יפול לתחתין והשני יפול

ו. הַנְּשִׁים הָיוּ אוֹרְגוֹת בַּפְּרָכָת. בֵּית גְּרָמוּ הָיוּ עוֹשִׂין מַעֲשֵׂה לַחֵם הַפְּנִים. בֵּית אַבְטִינֵס הָיוּ עוֹשִׂין מַעֲשֵׂה הַקְּטָרֶת, נוֹטְלִין שְׂכָרָן מִתְרוֹמַת הַלְּשָׁכָה.

ז. הַסִּירוֹת וְהַיַּעִים וְהַמְזֻמְרוֹת וְהַמְזֻרְקוֹת, וְכָלִים שֶׁהַכֹּהֲנִים נֹאמְרִין בָּהֶן - בָּאִין מִתְרוֹמַת הַלְּשָׁכָה. מִזְבַּח הַזֹּהֵב, וְכָלִי שֶׁרֶת, בְּגָדֵי כֹהֲנִים, וּבְגָדֵי כֹהֵן גָּדוֹל, וְעֵץ אֲרֹז, וְאֶזְזָב, וְשָׁנֵי תוֹלַעַת - בָּאִין מִתְרוֹמַת הַלְּשָׁכָה. כֶּכֶשׂ פָּרָה, אָבָא שְׂאוּל אוֹמֵר: כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים עוֹשִׂין אוֹתוֹ מִשָּׁל עֲצָמָן, בְּנָאוּ הָרֵאשׁוֹן וְלֹא שָׁמַשׁ עָלָיו וְמָת, אִף עַל פִּי שְׂלֵא שָׁמַשׁ עָלָיו - אֵין חִבְרוּ מִשְׁמַשׁ עָלָיו, אֶלָּא סוֹתְרוּ וּבּוֹנָה אַחַר תַּחְתִּיו, וְיוֹתֵר מִשְׁשִׁים כְּכּוֹרֹת שֶׁל זֶהָב יוֹצֵאִים עָלָיו. פֵּר הָבָא עַל כָּל הַמְצוֹת וְשׁוֹעֲרֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, בַּתְּחִלָּה הָיוּ מַגְבִּין לָהֶם; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִתְרוֹמַת הַלְּשָׁכָה הָיוּ קוֹרְבִין.

ח. כָּל קִרְבָּנוֹת צְבוּר הַקְּרָבִין בְּאֶחָד בְּנִיסָן, בָּא חֹדֶשׁ בְּזִמְנֵו - קִרְבִּין מִן הַחֹדֶשׁ, וְאִם לֹאוּ - קִרְבִּין מִן הַיָּשָׁן. נִתְנַדְּבוּ מִעֲצָמָן - כְּשֶׁרִין, וּבִלְבָד שְׂיִמְסְרוּם לְצְבוּר. הַפְּרֻנְסִים שֶׁהוֹתִירוּ מֵעוֹת לַעֲנִיִּים - לֹא יִקְחוּ בָּהֶן פְּרוֹת לְמַחְצִית שֹׁכֵר, מִפְּנֵי הַפֶּסֶד עֲנִיִּים. אֲבָל לוֹקְחִין בָּהֶן מִשְׁעַר הַזּוֹל לְשַׁעַר הַיָּקָר, אֵיזָה הוּא קִיץ הַמְּזַבֵּחַ? שְׁלוֹקְחִין אֶת הָעוֹלוֹת וּמְקִיֲצִין בָּהֶן הַמְּזַבֵּחַ.

ט. הַמְקַדֵּשׁ נִכְסָיו וְהָיוּ בָּהֶן דְּבָרִים רְאוּיִן לְקִרְבָּנוֹת צְבוּר - מִנִּיחִין לְאוֹמְנִין בְּשִׁכְרָן; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. אָמַר לוֹ בֶּן עֲזַאי: אֵיזָה הִיא הַמְּדָה, הַפּוֹעֵל שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה בַּהֲקַדְשׁ, בֵּין בְּמִנְהָ בֵּין בְּמֵאֲתִים - לֹא יֵאמֵר: 'תָּנוּ לִי פָּרָה זֹאת בְּמִנְהָ, וְטִלִּית זֹאת בְּחֻמְשִׁים זָוִי, שְׂאִין הַקֹּדֶשׁ מִתְחַלֵּל עַל הַמְּלָאכָה, אֶלָּא עַל הַמְּעוֹת בְּלִבְד'. כִּיֵּצַד הָיוּ עוֹשִׂין? מִפְּרִישֵׁן מִהֵן שֹׁכֵר הָאוֹמְנִין, וּמְחַלְלִין אוֹתָן עַל מְעוֹת הָאוֹמְנִין, וְנוֹתְנִין אוֹתָן לְאוֹמְנִין בְּשִׁכְרָן, וְחוֹרְרִין וְלוֹקְחִין אוֹתָן מִתְרוֹמַת הַלְּשָׁכָה.

ג. הַנִּכְנָס לְתֵרֵם אֶת הַלְּשָׁכָה, הָיוּ מִפְּשָׁפְשֵׁין בּוֹ בְּכַנְסָהּ וּבִיצִיאָהּ, וּמִדְּבָרִין עִמּוֹ מִשְׁעָה שְׁנִכְנַס, וְעַד שֶׁעָשָׂה שִׁיצָא, לְקַיֵּם מַה שְׁנִאָמַר (בְּמִדְבָּר לֵב, כֵּב): "וְהָיִיתֶם נְקִיִּים מִה' וּמִיִּשְׂרָאֵל". וְאוֹמֵר (יְהוֹשֻׁעַ כֵּב, כֵּב): "אֱלֹהִים ה' הוּא יָדַע וְיִשְׂרָאֵל הוּא יָדַע", וְאוֹמֵר (דְּבָרִים ו, יח): "וְעֲשִׂיתָ הַיִּשְׁרָוֹת הַטוֹב בְּעֵינֵי ה'". "הַטוֹב" - בְּעֵינֵי הַשָּׁמַיִם, "וְהַיִּשְׁרָוֹת" - בְּעֵינֵי הָאָדָם. דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: אִף הַיִּשְׁרָוֹת בְּעֵינֵי הַשָּׁמַיִם וְהַטוֹב בְּעֵינֵי הָאָדָם. וְאוֹמֵר (מִשְׁלֵי ג, ד): "וּמִצָּא חֵן וְשָׂכַל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם", הַכְרִיעוּ חֻכְמִים לְקַיֵּם דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל, שְׁנִאָמַר (דְּבָרִים יב, כה): "כִּי תַעֲשֶׂה הַיִּשְׁרָוֹת בְּעֵינֵי ה', וְאֵין כָּאֵין טוֹב. וְאוֹמֵר (יְהוֹשֻׁעַ כֵּב): "אֵל אֱלֹהִים ה' אֵל אֱלֹהִים ה' הוּא יָדַע וְיִשְׂרָאֵל הוּא יָדַע".

ד. תֵּרֵם אֶת הָרֵאשׁוֹנָה, וְאָמַר: 'הָרִי זֶה מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל עַל כָּל יִשְׂרָאֵל', וְחִפְּהָ בְּקִטְבְּלִיאוֹת מִפְּנֵי שְׂאֲנֵי סוֹרִיא בָּאִין וְשׁוֹקְלִין עָלֶיהָ. תֵּרֵם אֶת הַשְּׁנִיָּה, וְאָמַר: 'הָרִי זֶה מִעֲמוֹן וּמִמוֹאָב וּמִכְרִכִּין הַסְּמוּכִין לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְחִפְּהָ בְּקִטְבְּלִיאוֹת, מִפְּנֵי שְׂאֲנֵי בָּבֶל בָּאִין וְשׁוֹקְלִין עָלֶיהָ. תֵּרֵם אֶת הַשְּׁלִישִׁית, וְאָמַר: 'הָרִי זֶה מִבְּבֶל וּמִמְדֵי וּמִדִּינוֹת הַרְחוֹקוֹת מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל', וְלֹא הָיָה מִחִפְּהָ, זֶה הָיְתָה עֲשִׂירָה מְכֻלָּם, שֶׁהָיוּ בָּהּ אִיסְטְרָאוֹת שֶׁל זֶהָב וְדִרְיָאוֹנוֹת שֶׁל זֶהָב, שְׁמָנוּ קִטְבְּלִיאוֹת וְנִתְעָרְבוּ הַשִּׁינִיִּים, וְלֹא הָיְתָה מְעָרְבוּ בְּשֵׁל אֲשַׁתְקַד, שְׁמָא יִצְטָרְכוּ לְתֵרֵם, וְנִמְצָאוּ הַזֵּרִמִּין מִן הַיָּשָׁנָה.

ה. תּוֹרְמִין עַל הַמִּשְׁכּוֹן, וְעַל הַגְּבוּי, וְעַל הָעֵתִיד לְגָבוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: תּוֹרְמִין עַל הַמִּשְׁכּוֹן וְעַל הַגְּבוּי, אֲבָל לֹא עַל הָעֵתִיד לְגָבוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לֹא הָיוּ אוֹמְרִין אֶלָּא בְּאַחְרוּנָה, שְׁמָא יִצְטָרֵף אֶחָד מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל. וְנִמְצָא שׁוֹקֵל עִם כָּבֵל וּמוֹעֲלִין בָּהֶם כָּל שְׁנָתָן. עֲבָרָה שְׁנָתָן - אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן, אֵלּוּ וְאֵלּוּ נּוֹפְלִים לְלִשְׁכַת בְּדָק הַבֵּית.

החביתין, ובן מקליט על המלח, בן פלח על העצים.

טו. שלשה גזברין מה הן עושין בהן? היו פודין את הערכין, ואת החרמים, ואת ההקדשות, ואת מעשר שני, וכל מלאכת הקדש, בהן היתה נעשית. שבעה אמרפלים מה הן עושין? שבעה מפתחות העזרה בידן, רצה אחד מהן לפתח - אינו יכול עד שיכנסו בלן. נתכנסו בלן, אמרפלין פותחין וגזברין נכנסין ויוצאין, ולפי כבוד הנכנסין היו יוצאין. אמר רבי יהודה: למה נקרא שמו אמרפל? מפני שמר על הכל. היו פשרין בכהנים ובלוים ובישראליים, מי שיש לו בן ואח, בן קדם לאח, אח ובנו - אח קדם. כל הקדם בנחלה - קדם בשררה, ובכלבד שינהג כמנהג אבותיו.

טז. ארבע חותמות היו במקדש, חוטא היה מביא לוגו עמו, חוטא דל כדברי בן עזאי היה מביא לוגו עמו. פשם שהיה לשכת חשאין במקדש, כך היתה בכל עיר ועיר, מפני שעניים בני טובים מתפרנסין מתוכה בחשאי.

יז. שלש עשרה השתחוואות היו במקדש. רבי יהודה אומר: כנגד שער השתחוואה, כנגד פרצה שחיה, ושאר השתחוואות שבמקדש שעל גבי קרפן חוכה, ועל גבי קרפן קבוע, כאן וכאן לא היתה שחיה, אלא כריעה ופשיטה בלבד.

יח. רבי אליעזר אומר: ארון גלה לבבל, שנאמר (מלכים-ב, כ, יז): "לא יותר דבר אמר ה'"; ואין דבר אלא דברות שבו. רבי שמעון אומר: הרי הוא אומר (דברי הימים-ב לו, י): "ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנצר וביארהו בכלה עם כלי חמדת בית ה'", אלו הן כלי חמדת בית ה': זה ארון. רבי יהודה בן לקיש אומר: ארון במקומו נגנו, שנאמר (מלכים-א, ח, ח): "ויארכו הבדים, ויראו ראשי הבדים מן הקדש על פני הדביר, ולא יראו החוצה, ויהיו שם עד היום הזה".

י. המקדיש נכסיו, והיה בהן בהמה ראויה לגבי מזבח, זכרים ונקבות. רבי אליעזר אומר: זכרים - ימכרו לצרכי צבור. זבחי עולות ונקבות - ימכרו לצרכי זבחי שלמים, ודמיהן פלו עם שאר נכסים לבדק הבית. רבי יוסי אומר: זכרים עצמן יקרבו עולות, ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים, ויביא בדמיהן עולות. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: דברי רבי יהושע הן הן דברי רבי אליעזר.

יא. אחד לשלשים יום משערין את הלשפה, כל מי שמכר להן יינות שמנים וסלתות, ואמר: תנו לי מעות מן המטבע היוצא במדינתי - אין שומעין לו, ואם נשפכו בעזרה - נשפכו לו, אם יש לו להביא מתוך ביתו - הרי זה מביא, שלא היו אלו אלא למי שאין לו.

יב. אחד לשלשים יום תורמין את הלשפה. כל מי שמכר יינות שמנים וסלתות, רצה לחזור בו בתוך שלשים - אין שומעין, אלא הולך אצל גזבר, וגזבר מעמידו אצל שלחני, רצה אומר לו: תן לי מיד בפחות מעכשו - אין בו משום רבית, ולא מפני שהוא קדש, אלא אף המוכר חפץ לחברו, על מנת לתן לו מכאן ועד כל שנים עשר חדש. רצה אומר לו: תן לי בפחות מעכשו - אין כאן משום רבית.

יג. אחת לשלשים יום פותחין את הלשפה, כל שמכר להם יינות שמנים וסלתות, אומר להם: תנו לי מן המטבע היוצא במדינתי - אין שומעין לו, אלא הולך אצל גזבר, וגזבר קודח ונותן לו מן המטבע העולה בידו לפי חשבון. רצה, מעמידו אצל שלחני, ושלחני נוטלן ממנו, ונותן לו מן מטבע היוצא במדינתו, לפי חשבון כל המטבעות היוצאין בירושלים.

יד. אלו הן הממונין שהיו במקדש: יוחנן בן גודגדא על נעילת שערים, בן טוטפת על המפתחות, בן דופאי על הלולב, בן ארזא על הדוכן. בנימין על התנורין, שמואל על

מִסְכַּת שְׁקָלִים פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוֹפְרוֹת הֵיוּ בַמִּקְדָּשׁ, וְכַתּוּב עֲלֵיהֶן: תְּקַלִּין חֲדָתִין, תְּקַלִּין עֲתִיקִין, קִינִין וְגוֹזְלֵי עוֹלָה, עֲצִים וּלְבוּנָה זֶהָב לַכַּפֶּרֶת, שְׁשֵׁה לְנִדְבָה, תְּקַלִּין חֲדָתִין שְׁבָכַל שְׁנָה וְשְׁנָה, וְעֲתִיקִין שְׁלֹא שְׁקָל אֶשְׁתַּקֵּד - שׁוֹקֵל שְׁנָה הַבָּאָה, אֵלּוּ וְאֵלּוּ נּוֹפְלִין לְשׁוֹפְרֵי לְשִׁפְהָ.

ב. קָנִים, הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי קָן' - מִבֵּיא דְמֵי קָנוּ, וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר, הֵבִיא בַפְּחוֹת - אֵין מְקַבְּלִין הֵימָנוּ. הֵבִיא מוֹתֵר - כִּהֵן גּוֹטֵל דְּמֵי קָנוּ וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר, וּמוֹתֵר אֵל יִפּוֹל לְשׁוֹפֵר שֶׁל נִדְבָה. כִּהֵנִים מְקַבְּלִין אוֹתָן, וְלוֹקְחִין בְּהֵן קִינִין וּמְקַרִּיבִין אוֹתָן, חֲצִין חֲטָאוֹת וְחֲצִין עוֹלוֹת. הָאִשָּׁה שֶׁנִּתְּנָה דְּמֵי קָנָה לְשׁוֹפֵר - אוֹכֶלֶת בְּזִבְחִים לְעֶרְב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה שׁוֹפֵר לְקָנִים מִפְּנֵי הַתְּעוּבוֹת, אֶלָּא הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי תּוֹרִין' - מִבֵּיא וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר שֶׁל תּוֹרִין, בְּנֵי יוֹנָה - מִבֵּיא וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר שֶׁל בְּנֵי יוֹנָה.

ג. עֲצִים, הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי עֲצִים' - מִבֵּיא דְּמֵי שְׁנֵי גְזֵרֵי עֲצִים וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר. כִּהֵנִים מְקַבְּלִין אוֹתָן וְלוֹקְחִין בְּהֵן עֲצִים, וּמְקַרִּיבִין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, גְּאוֹתֵין בְּהֵן וְאֵין מוֹעֲלִין בְּהֵן, וְאִם הִקְרִיבֵן בַּחוּץ - פְּטוּר. אֲבָל אִם אָמַר: 'הָרִי עָלַי שְׁנֵי גְזֵרֵי עֲצִים אֵלּוּ' לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, מִבֵּיא שְׁנֵי גְזֵרֵי עֲצִים וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר. כִּהֵנִים מְקַבְּלִין אוֹתָן מִמָּנוּ וּמְקַרִּיבִין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. וְאֵין גְּאוֹתֵין בְּהֵן, אֲבָל מוֹעֲלִין בְּהֵן, וְאִם הִקְרִיבֵן בַּחוּץ - חַיִּב; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִם הִקְרִיבֵן בַּחוּץ פְּטוּר, אֵלּוּ וְאֵלּוּ נּוֹפְלִין לְלִשְׁכַּת דִּיר הָעֲצִים.

ד. לְבוּנָה, הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי לְבוּנָה' - מִבֵּיא דְּמֵי מְלֹא קִמְץ לְבוּנָה, וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר. כִּהֵנִים מְחַלְקִין אוֹתָן וְלוֹקְחִין בְּהֵן לְבוּנָה, וּמְקַרִּיבִין אוֹתָהּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.

ה. זֶהָב, הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי זֶהָב' - מִבֵּיא דְּמֵי דִינָר זֶהָב, וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר. מְחַלְקִין אוֹתָן כִּהֵנִים, וְלוֹקְחִין בְּהֵן זֶהָב, וְעוֹשִׂין אוֹתוֹ רְקוּעֵי זֶהָב לְבֵית קִדְשֵׁי הַקְּדָשִׁים.

ו. שְׁשֵׁה לְנִדְבָה, כִּנְגַד מוֹתֵר חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת, וּמוֹתֵר קִנֵּי זְבוֹת וְקִנֵּי יוֹלְדוֹת וְאֲשָׁם קֶרֶבַן נֹזֵר וּמִצְרַע. הָאוֹמֵר: 'מִנָּה זֶה לְנִדְבָה', 'סִלַּע זֶה לְנִדְבָה' - מִבֵּיא וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר שֶׁל נִדְבָה. כִּהֵנִים מְחַלְקִין אוֹתָן וְלוֹקְחִין בְּהֵן עוֹלוֹת, הַבֶּשֶׂר לְשֵׁם וְהַעוֹרוֹת שֶׁל כִּהֵנִים.

ז. מַעוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ לְפָנֵי סוֹחְרֵי בְּהֵמָה, לְעוֹלָם מַעֲשֵׂר. וּבְהַר הַבַּיִת חֲלִין, וּבִירוּשָׁלַיִם, בְּשָׂאֵר יָמוֹת - הַשְּׁנָה חֲלִין, וּבִשְׁעַת הַרְגֵל - הַכֹּל מַעֲשֵׂר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֵלּוּ דְבָרֵי בֵית שְׁמַאי, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: לְעוֹלָם מַעֲשֵׂר, חוּץ מִן הַנִּמְצָאִים בְּהַר הַבַּיִת בְּשָׂאֵר יָמוֹת הַשְּׁנָה שֶׁל חֲלִין.

ח. בֶּשֶׂר שֶׁנִּמְצָא בַעֲזָרָה, מִחֲרוּזוֹת - מִתֵּר, שְׂאִין עוֹשִׂין בֶּשֶׂר הַקֶּדֶשׁ מִחֲרוּזוֹת. שְׁעַל גְּבֵי אֶשְׁפָּה - בְּכָל מְקוֹם אָסוּר.

ט. נִכְרֵי שֶׁהֵבִיא שְׁלָמִיו, נִתְּנָן לְיִשְׂרָאֵל - יִשְׂרָאֵל אוֹכְלָן. נִתְּנָן לַכֹּהֵן - הַכֹּהֵן אֹכְלוּ. גֵּר שְׂמַת וּבְזִבּוּי אֵת נִכְסֵי, וְאַחַר כֵּן נוֹדַע שֶׁהֵן שֶׁל הַקֶּדֶשׁ - מוֹצִיאֵין מִיָּדָן.

י. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: הָאוֹכֵל קִדְשֵׁי קִדְשִׁים לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - מְשַׁלֵּם אֵת הַקֶּרֶן וְאֵין מְשַׁלֵּם אֵת הַחֲמִשׁ. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֲמִשׁ לַכֹּהֵנִים, וְכִהֵנִים לוֹקְחִין בְּהֵן שְׁלָמִים, וּמְקַרִּיבִין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.

יא. פְּרֻכָּת, אֶרְפָּה אֶרְבָּעִים אֲמָה וְרַחְבָּה עֶשְׂרִים אֲמָה, וְהִיתָה נֶאֱרַגְתָּ תְּכַלֵּת וְאֶרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שְׁנֵי וְשֵׁשׁ מְשֻׁר מַעֲשָׂה חוֹשֵׁב. אַחֲרַת הִיתָה שֵׁם - אֶרְפָּה עֶשְׂרִים אֲמָה וְרַחְבָּה עָשָׂר אֲמָה, וְהִיתָה נֶאֱרַגְתָּ תְּכַלֵּת וְאֶרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שְׁנֵי, וְשֵׁשׁ מְשֻׁר מַעֲשָׂה רוֹקֵם, וְהִיתָה פְּרוּסָה עַל פְּתָחוֹ שֶׁל הַיֵּכַל מִבַּחוּץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: זֶה שְׁמוֹצִיאֵין אוֹתָהּ מִבְּפָנִים, וְהִיתָה מְקַפְּלָת אֶחָד לְשָׁנִים וּשְׁנֵים לְאַרְבָּעָה. הִיתָה פְּרוּסָה עַל פְּתָחוֹ שֶׁל הַיֵּכַל מִבַּחוּץ. אָמְרוּ לוֹ: מִי שֶׁשָּׂמַשׁ בְּקִדְשָׁה חֲמוּרָה - תַּחֲזוֹר תִּשְׁמַשׁ בְּקִדְשָׁה קֵלָה? דָּבָר אַחֵר: בְּזוֹ כְּתוּב (שְׁמוֹת כו, א): "מַעֲשָׂה

יָצָא, לֹא אָמְרוּ 'קָן' אֲלֵא לְהַקְל עֲלֵיו. הִבִּיא לְצִרְעָתוֹ - יַחְזֹר וְיִבִּיא לְכַפְרָתוֹ. לְנִזְיָרְתוֹ - יַחְזֹר וְיִבִּיא לְכַפְרָתוֹ. קִנּוּ שֶׁל גֵּר - אֵין נוֹהֲגֵת אֲלֵא בְּפְנֵי הַבַּיִת, וְצָרִיף לְהִבִּיא מֵעַכְשָׁו. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֵין צָרִיף לְהִבִּיא מֵעַכְשָׁו מִפְּנֵי תַקְלָה.

טו. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ שְׁקָלִים אֵין נוֹהֲגִין אֲלֵא בְּפְנֵי הַבַּיִת? לְפִי שְׂאֵין תּוֹרְמִין מִן הַיְשָׁנָה, וּמִפְּנֵי מַה אָמְרוּ בַּכּוּרִים אֵין נוֹהֲגִין אֲלֵא בְּפְנֵי הַבַּיִת? מִשּׁוּם שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוֹת כג, יט): "רֵאשִׁית בַּכּוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֶלְהֵיךָ", כֹּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לָךְ בַּיִת - יֵשׁ לָךְ בַּכּוּרִים. אֵין לָךְ בַּיִת - אֵין לָךְ בַּכּוּרִים.

טז. כֵּהֵן גְּדוֹל אֵין נִכְנַס לְעֹזָרָה לְעַבּוּדָה, אֲלֵא אִם כֵּן נִמְשַׁח שְׂבָעָה וְנִתְרַבֶּה שְׂבָעָה, אָף עַל פִּי שְׂלֹא נִמְשַׁח שְׂבָעָה וְנִתְרַבֶּה שְׂבָעָה וְעַבְד - עַבּוּדְתוֹ כְּשֶׁרָה. כֵּהֵן הַדְּיוּט, אֵין נִכְנַס לְעֹזָרָה לְעַבּוּדָה, אֲלֵא אִם כֵּן הִבִּיא עֲשִׂירֵית הָאִיפָה מִשְׁלוֹ, וְעוֹבְדָה בִּידוֹ, אָף עַל פִּי שְׂלֹא הִבִּיא עֲשִׂירֵית הָאִיפָה מִשְׁלוֹ, וְעוֹבְדָה בִּידוֹ, וְעַבְד - עַבּוּדְתוֹ כְּשֶׁרָה. בֵּן לוֹי אֵין נִכְנַס לְעֹזָרָה לְעַבּוּדָה, אֲלֵא אִם כֵּן לְמַד חֲמֵשׁ שָׁנִים, שְׁנֶאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ח, כד): "זֹאת אֲשֶׁר לְלוֹיִם מִבְּנֵי חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה", וְלֵהֲלֵךְ הוּא אֹמֵר (בַּמִּדְבָּר ד, ג): "מִבְּנֵי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה", אִם נֶאֱמַר 'מִבְּנֵי חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים', לְמָה נֶאֱמַר 'מִבְּנֵי שְׁלֹשִׁים'? וְאִם נֶאֱמַר 'מִבְּנֵי שְׁלֹשִׁים', לְמָה נֶאֱמַר 'מִבְּנֵי חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים'? אֲלֵא כֹּל אוֹתֵן שָׁנִים שְׁמִבְּנֵי חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים וְעַד בֵּן שְׁלֹשִׁים הָיָה לְמַד. מִכָּאֵן וְאֵילֶךְ מִקְרִיבִין אוֹתוֹ לְעַבּוּדָה, מִכָּאֵן אָמְרוּ: כֹּל שְׂאֵינוּ מֵרָאָה סִימָן טוֹב בְּמִשְׁנֵיתוֹ בְּחוּף חֲמֵשׁ שָׁנִים - שׁוֹב אֵינוּ מֵרָאָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: שְׁלֹשׁ שָׁנִים, שְׁנֶאֱמַר (דְּנִיֵּאל א, ד-ה): "וְלִגְדֹלְם שָׁנִים שְׁלֹשׁ, וְלִלְמַדְם סֵפֶר וְלִשׁוֹן כְּשָׂדִים".

יז. זָקֵן, אֵין מוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית אֲלֵא אִם כֵּן נַעֲשֶׂה דִין בְּעִירוֹ, מִשְׁנַעֲשֶׂה דִין בְּעִירוֹ - מַעְלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בְּהַר הַבַּיִת, מִשּׁוּם מַעְלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בְּחִיל, מִשּׁוּם מַעְלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית.

חֲשֵׁב", וּבְזוֹ כְּתוּב (שְׁמוֹת כו, לו): "מַעֲשֶׂה רַקִּם". רַבִּי נְחֵמְיָה אָמַר: בְּזוֹ כְּתוּב 'מַעֲשֶׂה חֲשֵׁב' - שְׁנֵי פְרָצוּפוֹת, וּבְזוֹ כְּתוּב מַעֲשֶׂה רַקִּם - פְּרָצוּף אֶחָד, אֲלֵא שְׁמוּצִיאֵין זֶה אוֹתָהּ מִבְּפָנִים. הֵיחָה מִקְפֶּלֶת אֶחָד לְשָׁנִים וּשְׁנָיִם לְאַרְבָּעָה, וְהֵיחָה נִתְּנָה בְּעֶלְיָה כְּנֶגֶד הַתַּחְתּוֹנָה, שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוֹת כו, לג): "וְהִבְדִּילָהּ הַפְּרָכֶת לְכֶסֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ" וְגו'. רַבִּי חֲנִינְאֵ בֶן אֲנִטְיָגוֹס אָמַר: שְׁתֵּי פְרוּכּוֹת הֵיוּ שֵׁם, אַחַת פְּרוּסָה וְאַחַת מִקְפֶּלֶת, נִטְמָאָה פְּרוּסָה - פּוֹרְסִין אֶת הַמִּקְפֶּלֶת, בְּעֶרְבַּ יוֹם הַכּוּרִים מִכְּנִיסִין אֶת הַחֹדֶשֶׁה וּמוֹצִיאֵין אֶת הַיְשָׁנָה.

יב. בְּשׁוֹר קֹדֶשִׁי קֹדֶשִׁים שְׁנִטְמָא, בֵּין בָּאֵב הַטְּמָאָה וּבֵין בּוֹלֵד הַטְּמָאָה, בֵּין מִבְּפָנִים בֵּין מִבְּחוּץ. בַּיִת שְׂמָאֵי אוֹמְרִים: הַכֹּל יִשְׂרָף בְּפָנִים, חוּץ מִשְׁנִטְמָא בָּאֵב הַטְּמָאָה בְּחוּץ. וּבַיִת הַלֵּל אוֹמְרִים: הַכֹּל יִשְׂרָף בְּחוּץ, חוּץ מִשְׁנִטְמָא בּוֹלֵד הַטְּמָאָה מִבְּפָנִים. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אָמַר: מַה שְׁנִטְמָא בָּאֵב הַטְּמָאָה, בֵּין מִבְּפָנִים בֵּין מִבְּחוּץ - יִשְׂרָף בְּחוּץ, וְשְׁנִטְמָא בּוֹלֵד הַטְּמָאָה, בֵּין בְּחוּץ בֵּין בְּפָנִים - יִשְׂרָף בְּפָנִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּדַבְּרֵי בַיִת שְׂמָאֵי. וְרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: כְּדַבְּרֵי בַיִת הַלֵּל.

יג. אֵיבְרֵי תְּמִיד שְׂאֵמְרוּ 'נּוֹתְנִין לְמִטָּה' - נִתְּנִין מִחֲצִי כְּבֶשׂ וּלְמִטָּה בְּמִזְרַח, וְשְׂאֵמְרוּ 'נִתְּנִין לְמַעְלָה' - נִתְּנִין מִחֲצִי כְּבֶשׂ וּלְמַעְלָה בְּמַעְרָב. רַבִּי חֲנִנְאֵ בֶן עֲקִישָׁא אָמַר: אֵלוֹ וְאֵלוֹ נִתְּנִין מִחֲצִי כְּבֶשׂ וּלְמִטָּה, אֲלֵא שְׁהַתְּמִידִין בְּמַעְרָב וּמוֹסְפִין בְּמִזְרַח, וְשֵׁל רֵאשִׁי חֲדָשִׁים נִתְּנִין תַּחַת פְּרֹכֶב הַמִּזְבֵּחַ מְלִמְטָה. אֵיזָה הוּא פְּרֹכֶב הַמִּזְבֵּחַ? בֵּין קֶרֶן לְקֶרֶן, מִקּוֹם הַלּוּף רְגֵלֵי הַכְּהֵנִים וְאֵילֶךְ.

יד. גֵּר מַעֲכָב לְאַכּוֹל בְּזֻבְחִים, עַד שְׂיָבִיא קִנּוּ. הִבִּיא פְּרִידָה אַחַת - אוֹכֵל בְּזֻבְחִים לְעֶרְב. כֹּל חֵיבֵי קִנּוּ שְׁבַתְּוָרָה - חֲצִין חֲטָאוֹת וְחֲצִין עוֹלוֹת, חוּץ מִקְנּוֹ שֶׁל גֵּר, שְׂאָף עַל פִּי שְׁהֵן חוֹבָה - שְׁמִיחָן עוֹלוֹת. רָצָה לְהִבִּיא חוֹבְתוֹ מִן הַבְּהֵמָה - יָבִיא. הִבִּיא עוֹלוֹת בְּהֵמָה לְסִפְרֵיתוֹ - יָצָא. מְנַחוֹת וְנִסְכִּים - לֹא

מִסְכַּת יוֹמָא פְּרָק ראשון

א. לְמָה מְפָרִישִׁין כֹּהֵן גָּדוֹל מִבֵּיתוֹ לְלִשְׁכַּת פְּלִהְדְרִין? פֶּרֶשׁ רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה: שְׂמָא תִּמְצָא אִשְׁתּוֹ סִפְק נְדָה וּיְבֵא עֲלֶיהָ, וְנִמְצָא טַמָּא שְׁבַעַת יָמִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: "לִשְׁכַּת בְּלוּטִין"³ - קוֹרִין אוֹתָהּ.

ב. כָּל הַלְשָׁכוֹת שֶׁבִּמְקוֹדֶשׁ - פְּטוּרוֹת מִן הַמְזוּזָה, חוּץ מִלִּשְׁכַּת פְּלִהְדְרִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בֵּית דִּירָה לְכֹהֵן גָּדוֹל שְׁבַעַת יָמִים בַּשָּׁנָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: וְכִי לֹא הִיָּה שָׁם בֵּית דִּירָה אֲלָא זֹו בְּלִבְדּוֹ? אֲלָא כָּל שֶׁהוּא בֵּית דִּירָה - חֵיב. כָּל שְׂאִינָה בֵּית דִּירָה - פְּטוּרָה.

ג. כָּל הַלְשָׁכוֹת שֶׁבִּמְקוֹדֶשׁ - רְשׁוֹת הַיְחִיד לִשְׁבֵּת וּרְשׁוֹת הַיְחִיד לְטַמְּאָה, חוּץ מִלִּשְׁכַּת הַיָּיִן וְשֶׁמֶן, שֵׁישׁ לָהֶם שְׁנֵי פִתְחִים, זֶה כְּנֶגֶד זֶה. אֲבָא שְׂאוּל הִיָּה קוֹרָא אוֹתָהּ: "לִשְׁכַּת בֵּית שְׂמֵנִיא". רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כָּל לִשְׁכָּה שֶׁבִּמְקוֹדֶשׁ שֵׁישׁ לָהּ שְׁנֵי פִתְחִים, זֶה כְּנֶגֶד זֶה, כְּגוֹן שַׁעַר עֲזָרָה - רְשׁוֹת הַיְחִיד לִשְׁבֵּת, וּרְשׁוֹת הַרְבִּים לְטַמְּאָה.

ד. לְמָה מְפָרִישִׁין כֹּהֵן אַחַר תַּחְתּוֹ? שְׂמָא יֵאָרֵעַ בּוֹ פְּסוּל - יִשְׁמַשׁ תַּחְתּוֹ, וְכֹהֵן גָּדוֹל חוֹזֵר לְכַהֲנֵהוּ גְדוּלָה, וְזֶה שִׁשְׁמַשׁ תַּחְתּוֹ כָּל מִצְוֹת כַּהֲנֵהוּ גְדוּלָה עֲלָיו; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אֵף עַל פִּי שְׂאֲמָרוֹ: 'כָּל מִצְוֹת כַּהֲנֵהוּ גְדוּלָה עֲלָיו, אִינּוּ כְּשֵׁר, לֹא לְכַהֵן גָּדוֹל וְלֹא לְכַהֵן הַדְּיוּט. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֶׂה בְיוֹסֵף בֶּן אֶלֶם מִצְפּוֹרִי, שְׂאָרַע פְּסוּל בְּכֹהֵן גָּדוֹל וְשִׁמַּשׁ תַּחְתּוֹ, לְאַחַר שִׁיצָא, אָמַר לְמֶלֶךְ: פֶּר וְשַׁעִיר שְׁקָרְבִין הַיּוֹם, מִשָּׁל מִי הָיָה? מִשָּׁלִי אוֹ מִשָּׁל כֹּהֵן גָּדוֹל? יָדַע הַמֶּלֶךְ עַל מַה אָמַר לוֹ, אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ: 'מַה זֶה בֶּן אֶלֶם? לֹא דִיךְ שִׁשְׁמַשְׁתָּ תַּחַת כֹּהֵן גָּדוֹל, שְׁעָה אַחַת לִפְנֵי מִי שְׂאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, אֲלָא שְׂאֲתָה מִבְּקֵשׁ לְטוֹל לֶךְ כַּהֲנֵהוּ

גְדוּלָה? ! בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, יָדַע יוֹסֵף בֶּן אֶלֶם שֶׁהוֹסַע מִן כַּהֲנֵהוּ גְדוּלָה.

ה. כִּיצַד כֹּהֵן גָּדוֹל נוֹטֵל חֵלֶק בְּרֵאשׁ? אָמַר: זֹו חֲטָאת שְׁלִי, זֶה אֲשֶׁם שְׁלִי, חֵלָה אַחַת מִשְׁפֵּי חִלוֹת, אַרְבַּע וְחֲמֵשׁ חִלוֹת מִלְחָם הַפְּנִים. רַבִּי אָמַר: אָמַר אֲנִי שִׁיָּהָ זֶה נוֹטֵל מִחֲצָה, שְׁנֵאֲמַר (וַיִּקְרָא ב, ג): "וְהִיָּתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו" - מִחֲצָה לְאַהֲרֹן וּמִחֲצָה לְבָנָיו. בְּמָה דְבָרִים אָמַרִים? בְּקֹדֶשׁ מְקוֹדֶשׁ, אֲבָל בְּקֹדֶשׁ הַגְּבוּל - אַחַד כֹּהֵן גָּדוֹל וְאַחַד כֹּהֵן הַדְּיוּט חוֹלְקִין בַּשָּׁנָה.

ו. מִצְוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל לְהִיּוֹת גָּדוֹל מֵאַחֵיו: בְּנוֹי, בְּכֹחַ, בַּעֲשֵׂר, בְּחֻכְמָה וּבְמִרְאָה. אֵין לוֹ - מִזִּין שִׁיִּגְדְלוּהוּ אַחֵיו הַכַּהֲנִים? נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא כֵא, י): "וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחֵיו" - שִׁיִּגְדְלוּהוּ אַחֵיו. אָמְרוּ עֲלָיו עַל פִּינְחָס אִישׁ חֲבֹתָהּ, שְׁעָלָה גוֹרְלוֹ לְהִיּוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל, וְהִלְכוּ אַחֲרָיו גּוֹבְרִין וְאַמְרָקְלִין, וּמִצְאוּהוּ כְּשֶׁהוּא חוֹצֵב, וּמְלָאוּ אַחֲרָיו אֶת הַמַּחְצֵב דִּינְרֵי זָהָב. אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: וְכִי סִתָּת הִיָּה? וְהִלָּא חֲתַנְגּוּ הִיָּה! וּמִצְאוּהוּ כְּשֶׁהוּא חוֹרֵשׁ, כְּמָה שְׁנֵאֲמַר בְּאַלִּישַׁע (מְלָכִים-א יט, יט): "וַיִּלְךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת אֲלִישַׁע בֶּן שַׁפְט וְהוּא חָרַשׁ שָׁנִים עֶשֶׂר צְמִידִים לִפְנָיו וְהוּא בַּשָּׁנִים הָעֶשְׂרִי, מִשְׁרַבּוֹ מְלָכִים, הִתְקַיְּנָה לְהִיּוֹת מַעֲמִידִין כַּהֲנִים, הָיוּ מַעֲמִידִים אוֹתָם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.

ז. לְמָה פֶּרֶשׁ וּבּוֹכָה? מִפְּנֵי שְׁצָרִיכִים לְהַשְׁבִּיעַ. וְלְמָה צָרִיכִין לְהַשְׁבִּיעוֹ? שֶׁכָּבֵר הָיָה מַעֲשֶׂה בְּבִיתוֹס אַחַד, שֶׁהִקְטִיר עַד שֶׁהוּא בֹא בַחוּץ, וַיִּצָּא עֲנָן הַקְּטָרֶת וְהִרְתִּיחַ אֶת כָּל הַבַּיִת, שֶׁהָיוּ הַבְּיִתוֹסִין אוֹמְרִים: "קִטְטִיר עַד שֶׁהוּא בַחוּץ, שְׁנֵאֲמַר (וַיִּקְרָא טז, ב): "כִּי בַעֲנָן אֲרָאָה עַל הַכַּפֹּרֶת". אָמְרוּ לָהֶם חֻכְמָיִם: וְהִלָּא כָּבֵר נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא טז, ג): "וַנִּתֵּן אֶת הַקְּטָרֶת עַל הָאֵשׁ לִפְנֵי ה'", אִם כֵּן, מַה תִּלְמוּד לּוֹמַר: "כִּי בַעֲנָן אֲרָאָה עַל

⁵ וְאֵינוּ בְּקִיָּאִים בְּכָל הַנְּעֻשָׂה יוֹתֵר מִכֶּם.

³ לִשְׁכַּת שְׂרִים.

⁴ שֶׁהִתְמַלְקָה.

הַכַּפְרָתָ - מְלַמֵּד שְׁנוֹתָן בְּהַ מַעְלָה עֶשֶׂן, הָא
אִם לֹא נִתְּן בְּהַ מַעְלָה עֶשֶׂן, אוֹ שְׁחָסַר אַחַת
מִכָּל סְמִינְיָה - חַיֵּב מִיָּתֵהּ. כְּשֵׁיִצָּא, אָמַר
לְאָבִיו: 'כָּל יְמֵיכֶם הָיִיתֶם דּוֹרְשִׁין, וְאֵין אַתֶּם
עוֹשִׂין, עַד שֶׁעֲמַדְתִּי וְעָשִׂיתִי אֲנִי! אָמַר לוֹ:
אָף עַל פִּי שֶׁאֲנִי דוֹרְשִׁין - אֵין אֲנִי עוֹשִׂין,
וְשׁוֹמְעִין לְדַבְּרֵי חֲכָמִים, תִּמְהַנֵּי עֲלֶיךָ אִם
תִּתְּרֶיךָ יָמִים, לֹא שֶׁהָא שְׁלֹשָׁה יָמִים וְנִתְּנָהוּ
בְּקָבֶךָ.

ח. אִיזוֹ הִיא אֲצַבַּע צְרָדָה? זוֹ אֲצַבַּע גְּדוּלָה
שֶׁל יָמִין, בְּפֶה וְלֹא בְּנֶבֶל וְלֹא בְּכַנּוֹר, מַה הִיוּ
אוֹמְרִים? (תְּהִלִּים כַּזו, א): "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת
לְשִׁלְמָה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בֵּית" וְגו', לֹא הִיוּ
יִשְׁנִים כָּל הַלַּיְלָה, אֲלֵא שְׁקוֹרִין כְּנֹגֵד כֹּהֵן
גְּדוֹל, כְּדִי לְעַסְקוֹ בַּתּוֹרָה, כִּךְ הִיוּ נוֹהֲגִין
בְּגִבּוּלֵין, אַחַר חֲרַבֵּן הַבַּיִת זָכַר לְמַקְדָּשׁ,
אֲבָל הִיוּ חוֹטְאִין⁶.

ט. כִּיצַד נִכְנָסִין לְלִשְׁכַּת הַגְּזִיתָ? מְקִיפִין
וְעוֹמְדִין כְּמִין בְּכוּלְיָאֵר⁷, הַמְּמַנֶּה בָּא וְנוֹטֵל
מִצְנַפְתּוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֵן - יוֹדְעִין שֶׁמְּמַנֶּה פִּיס
מִתְּחִיל. לֹא הִיוּ מוֹצִיאִים שְׂתִים אֲלֵא אַחַת
אַחַת, הַיְחִידִים שֶׁבָּהֶן מוֹצִיאִין שְׂתִים, וְלֹא
הִיוּ מוֹנִיִן אֶת הִיתְרָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: לֹא
הִיָּה פִּיס לְמַחְתָּה, אֲלֵא מִי שִׁזְכָּה בְּקַטְרֵת,
אוֹמַר לְזֶה שְׁעָמו: 'זָכָה עָמִי בְּמַחְתָּה! רַבִּי
אֲלֵיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמַר: לֹא הִיָּה פִּיס
לְחֻלְכִים וְאִמּוּרִים, אֲלֵא מִי שֶׁהָיָה מַעְלָה
אֲבָרִים לְכַבֵּשׁ - מַעְלָה אוֹתָן לְגַבִּי הַמְּזַבַּח.

י. מַעֲשֵׂה בִשְׁנֵי כֹהֲנִים שֶׁהִיוּ רָצִין וְעוֹלִין
בְּכַבֵּשׁ, קָדַם אֶחָד מֵהֵן אֶת חֲבֵרוֹ לְתוֹךְ אַרְבַּע
אֲמוֹת שָׁלוֹ, נִטֵּל סִפִּין וְתַקַּע לוֹ בְּלִבּוֹ. בָּא רַבִּי
צְדוֹק וְעָמַד עַל מַעֲלוֹת הָאוֹלָם, וְאָמַר:
שְׁמַעֲנִי! אַחֲיֵינוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל! הֲרִי הוּא אוֹמַר
(דְּבָרִים כֹּא, א): "כִּי יִמְצָא חָלֵל וְגו', וְיִצְאוּ
זִקְנֵיךָ וְשׁוֹפְטֶיךָ, וּמְדוּדוּ"; בּוֹאוּ וְנִמְדַד! עַל
מִי רְאוּי לְהִבְיָא עֲגָלָה? עַל הַהִיכָל אוֹ עַל
הָעֲזוֹרוֹת? וְגַעוּ כָּל הָעַם אַחֲרָיו בְּבִכְיָה.
וְאַחַר כֵּךְ בָּא אָבִיו שֶׁל תִּינוּק, אָמַר לָהֶם:

⁶ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים מְשַׁחֲקִים יַחַד וְבָאִים לְיַד עֲבָרָה.

אַחֲיֵינוּ! אֲנִי כְּפָרְתְכֶם! עֲדִין בְּנֵי מְפָרַר,
וְסִפִּין לֹא נִטְמָא! לְלַמֵּד, שֶׁשְׂמַמַּת סִפִּין
קָשָׁה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, יוֹתֵר מִשְׂפִּיכוֹת דָּמִים.
וְכֵן הוּא אוֹמַר (מְלָכִים-ב כֹּא, טו): "וְגַם דָּם
נָקִי שֶׁפָּךְ מִנְּשֵׂה הַרְבֵּה מֵאֵד, עַד אֲשֶׁר מָלֵא
אֶת יְרוּשָׁלַיִם פֶּה לְפֶה", מְכַאֵן אֲמָרוּ: בְּעוֹן
שְׂפִיכוֹת דָּמִים - שְׂכִינָה נִעְלַת וּמִקְדָּשׁ נִטְמָא.

יא. אָמַר לָהֶם הַמְּמַנֶּה: בּוֹאוּ וְהִפִּסוּ! מִי
שׁוֹחֵט? מִי זוֹרֵק? מִי מַדְשֵׁן אֶת מִזְבֵּחַ
הַפְּנִימִי? מִי מַדְשֵׁן אֶת הַמְּנוֹרָה? מִי מַעֲלָה
אֲבָרִין לְכַבֵּשׁ? הָרֹאשׁ וְהַרְגֵּל, שְׂתֵי הַיָּדַיִם,
הָעֵקֶץ וְהַרְגֵּל הַחֲזָה וְהַגְּרָה, וְשְׂתֵי הַדְּפָנוֹת,
הַקְּרָבִים וְהַסֵּלֶת, וְהַחֲבִיטִים וְהַיָּיִן; אֵלוּ
דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן אִישׁ הַמַּצְפָּה. רַבִּי יוֹסִי
אוֹמַר: הָרֹאשׁ, וְהָעֵקֶץ, וְהַרְגֵּל, וְשְׂתֵי דְפָנוֹת,
וְשְׂתֵי יָדַיִם, הַחֲזָה וְהַגְּרָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר:
הָרֹאשׁ וְהַרְגֵּל, וְשְׂתֵי הַיָּדַיִם, הַחֲזָה וְהַגְּרָה,
וְשְׂתֵי דְפָנוֹת, הָעֵקֶץ וְהַרְגֵּל. רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי
אוֹמַר: הָרֹאשׁ וְהַרְגֵּל, וְהַחֲזָה וְהַגְּרָה, שְׂתֵי
דְפָנוֹת, וְהָעֵקֶץ וְהַרְגֵּל, וְשְׂתֵי הַיָּדַיִם. אָמַר בֶּן
עֲזַאֲרִי לְרַבִּי עֲקִיבָא, מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: דְּרָךְ
הַלוֹכוֹ הִזֵּה קָרַב, הָרֹאשׁ וְהַרְגֵּל, הַחֲזָה
וְהַגְּרָה, שְׂתֵי דְפָנוֹת, הָעֵקֶץ וְהַרְגֵּל - עֲשֶׂה
כִּהְיִים זוֹכִים בּוֹ, פְּעָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר,
פְּעָמִים חֲמֵשֶׁה עָשָׂר, פְּעָמִים שֶׁשָּׁה עָשָׂר.

יב. אֵיל קָרַב בְּאֶחָד עָשָׂר, כְּכִשֵּׁי צְבוּר
בְּשִׁמוּנָה, שְׂאִין עִמָּהֵן חֲבִיתִין. פֶּר קָרַב
בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה: הָרֹאשׁ וְהַרְגֵּל - שְׁנַיִם
אוֹחֲזִין בְּרַגְלָהּ, וּמַעֲלִין אוֹתָהּ לְגַבִּי מִזְבֵּחַ.
שְׁלֹשָׁה אוֹחֲזִין בְּגָרָה וּמְקַרְיבִין אוֹתָהּ לְגַבִּי
מִזְבֵּחַ. בְּמָה דְבָרִים אֲמּוּרִים? בְּקַרְבָּנוֹת
הַצְּבוּר, אֲבָל קַרְבָּנוֹת יַחֲדִי, כָּל הַרוּצָה
לְהַקְרִיב - מְקַרְיב. מַעֲשֵׂה בְכִנְיָה שֶׁל מִרְתָּה
בֵּת בִּיתוֹס, שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶם נוֹטֵל שְׂתֵי
יָרְכוֹת בְּשְׂתֵי אֲצַבְעוֹתָיו מִשּׁוּר, לְקוֹחַ בְּאֶלְף
דִּינָרִין, וְהָיָה מְהַלֵּךְ עָקֵב בְּצַד גּוֹדֵל וּמַעֲלָה
אוֹתָן לְגַבִּי מִזְבֵּחַ.

⁷ תְּכַשִּׁיט עֵגֶל.

בִּישְׁמַעְיָאֵל בֶּן פֶּאֲבִי שְׁעֵשְׁתָּה לּוֹ אָמוּ כְּתַנְתָּ מִמָּאָה מְנָה, וְהָיָה עוֹמֵד וּמְקָרִיב עַל גְּבִי הַמְזֻבָּח. שׁוֹב מַעֲשֵׂה בֶן רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חֲרוֹס, שְׁעֵשְׁתָּה לּוֹ אָמוּ כְּתַנְתָּ מִשְׁתֵּי רַבּוֹא, וְהָיָה עוֹמֵד וּמְקָרִיב עַל גְּבִי הַמְזֻבָּח, וְהוֹרִידוּהוּ אָחִיו הַכְּהֻנִּים, מִפְּנֵי שְׁנֵי אֵימָה מִתּוֹכָה עָרוֹם. הָאִשָּׁה שְׁעֵשְׁתָּה כְּתַנְתָּ לְכַנְּהָ - כְּשָׂרָה, וּבְלִבָּד שְׁתַּמְסַרְנָה לְצַבּוּר. אֶחָד בְּגָדֵי כֹהֵן גָּדוֹל וְאֶחָד בְּגָדֵי כֹהֵן הַדְּיוּט - בְּאִין מִתְרוֹמַת הַלְשָׁפָה.

יג. מהו אומר: 'על פני המזרח עד שבחברון'? רבי אומר: אינו דומה תמור של לבנה לתמור של חמה, תמור לבנה - מתמר ועולה כמקל, תמור של חמה - מפציע לכאן ולכאן. אבא יוסי בן חנן אומר: ברקאי.

יד. כהן גדול שיוצא מן העזרה לדבר עם חברו ומפליג - טעון טבילה. שאלו את בן זומא: מה טעם לטבילה זו? אמר להן: אם הנכנס מקדש לקדש, מקום שענוש כרת - טעון טבילה, הנכנס מחל לקדש, ממקום שאינו ענוש כרת - אינו דין שיטען טבילה? רבי יהודה אומר: לא היתה טבילה זו, אלא מפני הסרך, פעמים שהטמאה ישנה בידו, מתוך שהולך לטבל - נזכר שהוא טמא, וחוזר ובא לו.

טו. כהנים שלא טבלו, ולא קדשו ידיהם ורגליהם, וכן כהן גדול שלא טבל ולא קדש ידיו ורגליו, בין עבודה לעבודה, ובין בגדים לבגדים, ועבדו - עבודתן כשרה, אבל כהנים שלא טבלו, ולא קדשו ידיהם ורגליהם, וכן כהן גדול שלא טבל, ולא קדש ידיו ורגליו מן הכיור, ועבדו - עבודתן פסולה. אחד כהן גדול, ואחד כהן הדיוט ששמשו שחרית, שלא רחצו ידיהם ורגליהם - חייבין מיתה, שנאמר (שמות ל, כ): "כבאם אל אהל מועד" וגו'. היה עומד ומקריב כל הלילה - טעון קדוש ידים ורגלים, שהיה רבי אומר: הלינה פוסלת בקדוש ידים ורגלים. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: אפלו עוסק בעבודה כל שבעת ימים - אין הלינה פוסלת בקדוש ידים ורגלים.

טז. חמש טבילות היו שם באותו היום, כלם בקדש בבית הפךרה, חוץ מן הראשונה, שהיתה בחול על גב שער המים, ובצד לשכתו היתה. רבי יהודה אומר: עששיות של ברזל היו מרתחין מערב יום הכפורים, ומטילין לתוך הצונן, בשביל שתפיג צינתן.

יז. הכל שלשים מנה אלו נוטל מן ההקדש, אם רצה להוסיף - מוסיף משלו. מעשה

<p>19</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>יך</p> <p>14</p>	<p>Pesach Sheini</p> <p>נץ החמה _____ 5:35 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:22 נ"ך: יהושע יג-יד תוספתא: פסחים ח</p>	<p>פסח שני, כט לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:23 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:37 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 8:10 בבלי: בכורות לב ירושלמי: מעשרות טו</p>
<p>20</p> <p>שני Monday</p>	<p>טו</p> <p>15</p>	<p>נץ החמה _____ 5:35 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:23 נ"ך: יהושע טו-טז תוספתא: פסחים ט</p>	<p>תענית שני תנינא, ל לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:23 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:37 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 8:11 בבלי: בכורות לג ירושלמי: מעשרות טז</p>
<p>21</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>טז</p> <p>16</p>	<p>נץ החמה _____ 5:34 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:24 נ"ך: יהושע יז-יח תוספתא: פסחים י</p>	<p>לא לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:22 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:37 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 8:12 בבלי: בכורות לד ירושלמי: מעשרות יז</p>
<p>22</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>יז</p> <p>17</p>	<p>נץ החמה _____ 5:33 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:25 נ"ך: יהושע יט-כ תוספתא: שקלים א</p>	<p>לב לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 8:12 בבלי: בכורות לה ירושלמי: מעשרות יח</p>
<p>23</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>יח</p> <p>18</p>	<p>Lag B'Omer</p> <p>נץ החמה _____ 5:32 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:25 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:26 נ"ך: יהושע כא-כב תוספתא: שקלים ב</p>	<p>ל"ג בעומר, לג לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:20 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:13 בבלי: בכורות לו ירושלמי: מעשרות יט</p>
<p>24</p> <p>שישי Friday</p> <p>Candle Lighting 7:57 הדלקת הנרות</p>	<p>יט</p> <p>19</p>	<p>נץ החמה _____ 5:32 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:25 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:27 נ"ך: יהושע כג-כד תוספתא: שקלים ג</p>	<p>לד לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:20 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:14 בבלי: בכורות לז ירושלמי: מעשרות כ</p>
<p>25</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>זמן מוציא ש"ס 9:28</p>	<p>כ</p> <p>20</p>	<p>נץ החמה _____ 5:31 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:11 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:25 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:28 נ"ך: שופטים א-ב תוספתא: יומא א</p>	<p>בהר, לה לעומר, פרק ד</p> <p>עלות השחר _____ 4:19 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:15 בבלי: בכורות לח ירושלמי: מעשרות כא</p>

צו שיסך מיט א פילל און בויןן אויס ל"ג בעומר, איז א סגולה פאר קינדער.
אויף דאס דאווענען שיינן פאר'ן עמוד, איז א סגולה פאר קינדער.

(ספר המדות אור בגנים סימן ס"ג)